PROFIRA SADOVEANU

Rechinul

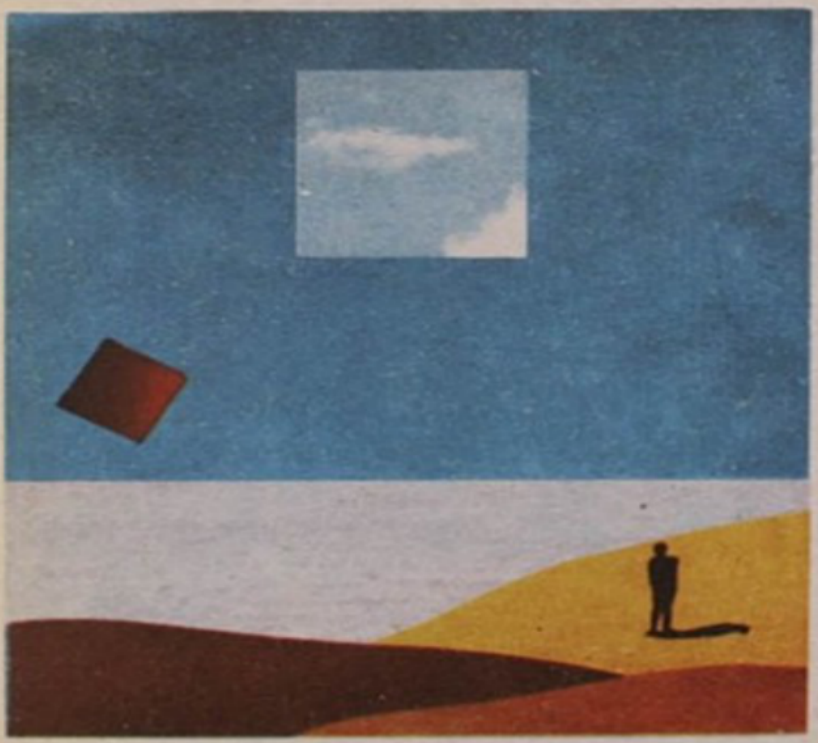

EDITURA EMINESCU

Cuprins

AVERTIZARE
PARTEA ÎNTÂI
PARTEA A DOUA
PARTEA A III-A

PROFIRA SADOVEANU

Rechinul

221

221

EDITURA EMINESCU
1987

AVERTIZARE

Poate n-o să mă credeţi, dar eu mă simt datoare să vă spun că materialul volumului de faţă nu-mi aparţine, aşa cum lutul unei vaze ori amfore nu poate fi al meşterului care le-a fasonat. O să vă pară o invenţie romantică şi demodată, ca cele de care se slujeau romancierii veacului trecut, ca să prezinte un roman, eu totuşi vă voi spune-o.

Anul trecut, în toamnă, mi-a adus factorul un plic voluminos, pe dosul căruia am descifrat un nume complet necunoscut: Miranda Val. Am cercetat să văd de unde-a fost trimis: Constanţa. Am cântărit apoi coletul destul de greu, pe când trăgeam cu coada ochiului la scrisul lat şi lăbărţat, ca cel ăl unui copil ce se căzneşte să deseneze litere mari şi citeţe; apoi, cu un oftat, am rupt învelitoarea şaradei pe jumătate dezlegate, căci nu mă îndoiam că voi găsi în plic un manuscris. În adevăr, am dejghiocat un caiet gros, – avea mai mult de trei sute de foi –, plin de acelaşi scris, de care vă vorbeam, de data asta însă mic şi turtit, pe-alocuri ilizibil. Când am dat prima foaie, ca să văd titlul – care nu se afla – a zburat jos un pliculeţ, ce l-am deschis. Iată scrisoarea pe care mi-o adresa proprietara caietului misterios:

„Stimată doamnă Profiriţa, încep prin a vă cere iertare că vă tulbur, dar m-am gândit că dumneavoastră n-o să zvârliţi caietul pe care vi-l adresez, fără a vă uita prin el. Dacă ar fi trăit maestrul Sadoveanu, i l-aş fi trimis lui, desigur; deşi, la drept vorbind, mi-nchipui că în aceleaşi mâni ar fi ajuns, aşa cum avea obiceiul să facă marele nostru dispărut, – după spusele dumneavoastră –, în cazuri similare. Şi-apoi, poate greşesc, dar sunt încredinţată că vă convine materialul pe care vi-l trimit în dar. Staţi. Nu vă-ncruntaţi de îndrăzneala mea şi citiţi mai departe, fiţi bună… Sunt o anonimă şi n-am veleităţi de scriitor, am însă o dorinţă arzătoare ca spovedania pe care v-o încredinţez să nu se piardă, să mucezească în vreun sertar ori să ajungă în lada de gunoi. Pentru asta, mă cred în stare să accept toate consecinţele, adică o renunţare totală la orice drept, de orice fel. Veţi folosi materialul meu ca pe nişte note documentare, fără de niciun scrupul, exact ca şi cum eu nici n-aş exista. Cartea, romanul, poemul, ori cum vreţi să-l numiţi, va fi opera dumneavoastră, că nu mă îndoiesc că veţi scri-o din nou în stilul pe care vi-l cunosc. Poate că vă gândiţi că sunt prezumţioasă socotind atât de preţios materialul meu. Să-l categorisesc, să-l cântăresc nu mi-am dat osteneală, vă spun drept, singurul lucru pe care l-am avut în vedere e să fiu sinceră, autentică, umană, adăugând la asta, desigur, faptul că nu sunt atât de lipsită de simţ critic ca să nu-mi dau seama că felul cum am pus problema în depănarea spovedaniei e destul de original ori, dacă nu original, măcar viu, dinamic şi, poate, emoţionant. Nădăjduiesc ca fiecare femeie să găsească în ea ceva din zbaterea de pasăre rănită care doarme, ascunsă, sub un zâmbet stereotip, în fiecare

dintre noi.

Să nu mă căutaţi zădarnic, că nu mă veţi găsi; acolo unde mă aflu, sunt foarte bine ascunsă. Vă mulţămesc din suflet pentru tot ce veţi face pentru mine, căci nu ştiu ce îmi spune că veţi face negreşit. A, da, uitaserăm să vă aduc la cunoştinţă că, de doriţi ori de simţiţi nevoia să vă duceţi „acolo", căutaţi la finele caietului şi veţi găsi adresa exactă. O să vă duceţi, nu? Dacă o să vă duceţi, aş îndrăzni – dar să nu râdeţi de mine, vă rog, – să duceţi domnului Calicula Mustakis ceva bun, orice veţi crede dumneavoastră, însă să ştiţi că şunca îi place cel mai mult; dacă nu e în preajmă, să faceţi cum făceam eu, adică să bateţi două cuţite unul de altul, c-atunci aleargă de unde este, la chemare… Vă rog să nu vă supăraţi, dar cred c-o să vă pară bine să-l cunoaşteţi.

Mulţumindu-vă încă odată din toată fiinţa mea, rămân a dumneavoastră îndatorată pe veci,

MIRANDA.

P.S. Scuzaţi-mă că iscălesc aşa; de fapt, însă, aşa exist, doar ca Miranda…

***

După asemenea scrisoare, era normal să mă grăbesc a citi textul acelei spovedanii „donate" de către o necunoscută. Şi, ca să răspund la curiozitatea dumneavoastră legitimă dacă m-a interesat ori nu „materialul" autoarei anonime, vă spun doar că am plecat numaidecât, două zile după asta, anul trecut, pe la 1 noiembrie, în satul 2 mai, ducând cu mine un pacheţel de şuncă proaspătă. Gazda de la adresa indicată mi-a confirmat că-n adevăr stătuse aproape două luni la dânsa, în camera cu sobă, pe care mi-a arătat-o, o doamnă care a spus întâi c-o cheamă Maria Val şi mai pe urmă a mărturisit că în realitate ar chema-o Miranda Val. La întrebarea mea dacă n-o înscrisese la Miliţie, a răspuns oarecum încurcată că întâi doamna – care se referise la nişte buni clienţi ce-o trimiseseră la ea – spusese că şade doar două ori trei zile, şi-apoi şederea se mai prelungise, şi ştiţi şi dumneavoastră cum se-ntâmplă, cu-atât mai mult cu cât nu mai era în sezon, şi putea trece drept o rudă… Am înţeles, deci, că nu aveam, pe calea asta, cum să descopăr identitatea necunoscutei mele, pe care un scrupul imperios şi legitim mă îndemna s-o caut, s-o găsesc.

De găsit am găsit pe domnul Calicula Mustakis, care s-a ospătat din şunca adusă de mine, dar nu din mâna mea, ci dintr-a gazdei, după care şi-a lins bine blăniţa-i neagră şi plastronaşu-i alb, imaculat, curăţindu-şi apoi şi lăbuţele, în aceeaşi culoare ca şi vesta, ca să treacă pe urmă, discret şi c-o nespusă demnitate, printr-o spărtură-a gardului, în grădina vecină. Am găsit cimitirul cazematei negre, fântâna părăsită, am auzit în depărtare goarna măgarului – de n-o fi fost cumva un altul? – în orice caz, Marea era aceeaşi, aceeaşi şi mereu tot alta, nemărginire pe altarul căreia îngenunchease şi se spovedise acea Mirandă Val, care zăcea pe totdeauna închisă în răcliţa caietului de pe biroul meu, acasă.

Ce-aţi fi făcut în locul meu? Materialul era interesant. L-am epurat pe cât posibil de prea bogatele descrieri şi divagaţii, l-am aranjat, l-am periat – lăsându-i totuşi frescheţa stilului – atât de metaforic şi colorat – şi… rezultatul îl ţineţi chiar acum în mâini. Oare îl ţine şi Miranda? N-aş crede. Ceva îmi spune că s-a încorporat dragei ei Mări, ori a zburat pe vânturi, ca fulgul unui pescăruş. Dacă-i cumva aşa cum bănuiesc, atunci „Rechinul' devine un testament, eternul testament al tuturor femeilor care-au iubit, au suferit şi-au dispărut fără-a descoperi taina în care se învăluie iubirea – enigmă pe veci nedezlegată…

PARTEA ÎNTÂI

Nu eşti tu ucigaşa, Mare, –
fiară cu mii şi milioane de spinări
pline de alge, de nisip şi spuma,
cea mai bătrână şi mai vicleană fiară
de pe lume,
ce mi te guduri, azi, albastră,
îmi lingi picioarele cu limbi de rips
şi, de m-aplec,
îmi dai cu botul umed pe obraz
ca un căţel –,
n-ai sfâşiat tu inima cu ciocuri de oţel
ş-ai spânzurat-o într-un clips
pe-nşelătorul tău grumaz?
N-ai ucis tu, – dihanie de-apocalips ?
(Ep-Us. Cartea Mării. Cânt XII)

NICI VORBĂ CĂ AM FĂCUT ŞI FAC abuz de ceai şi mai cu seamă de cafea; totuşi, de ce nu li se-ntâmplă şi altora să se trezească brusc în timpul nopţii cu sentimentul că la doi paşi e ceva care poate să-ţi facă rău? Inima mi se opreşte din mers, în timp ce groaza îmi pune transpiraţie fierbinte la rădăcina părului şi între sâni. O fracţiune de secundă mă întreb:

— Ce-i de făcut?

— Şi, în aceeaşi clipă, c-o zvâcnitură de găină al cărei cap s-a despărţit de trunchi, am şi sărit pe latura dinspre perete a patului şi am deschis uşa la baie, aprinzând lumina. Nu mai este nevoie să-ncui în urma mea, m-am şi dezmeticit complet, casa e liniştită, albă, normală şi prietenoasă; totuşi, mă-ntorc prin cealaltă parte, prin antreţel şi hol.

— Ce este? mă întreabă, cu voce adormită, cineva.

— Nimica, m-am trezit din somn.

Intru la mine-n dormitor, aprind lumina de la pat; dar, bineînţeles că nici n-ar fi nevoie, aşternutul m-aşteaptă, cald încă, în liniştea netulburată a miezului de noapte: două şi-un sfert.

— Intoxicaţie, îmi spune medicul. Cafeaua, doamnă dragă! Nu e aşa că vă pocneşte maxilarul?

— În adevăr că mi se-ntâmplă să clămpănesc când mestec, de parcă aş avea în gură o proteză veche, ce joacă-n gingiile retrase, adâncite.)

— Asta-i! Lăsaţi cafeaua! Şi-o să scăpaţi şi de halucinaţii!…

Căci mi se-ntâmplă să şi zăresc în faţa ochilor figuri ce mă privesc

din întuneric, pe când se pregătesc să mă atace. Odată, o femeie bătrână, ştirbă şi gheboasă; altădată, un cap, deasupra patului, râzând ca dintr-o cadră ce-a prins deodată viaţă…; ba, grozăvie, mai mulţi necunoscuţi stând şi-aşteptând, într-un genunchi, cu puşca îndreptată spre mine, să mă deştept.

Am avut nenorocul să sar cu capul în perete, crezând că aş descăleca în mijlocul odăii, ori umilinţa să mă târâi în genunchi, încet, pe lângă pat, să nu mă simtă „inamicul”. Chiar după sobă n-am sărit, aşa cum a păţit un prietin de-al meu, după câte mi-a spus… în schimb, însă, mi s-a întâmplat, în graba-mi de-o fracţiune de secundă, să mă lovesc cu nasul de muchia unei uşi şi să văd stele verzi…

— Bine că nu v-aţi crăpat nasul!… m-a mângâiat bătrânul doctor la care m-am dus, a doua zi, de dimineaţă, temându-mă ca umflătura ce mă desfigura să nu-mi joace vreun renghi.

Cafeaua! Ceaiul! Desigur că amândouă erau de vină; totuşi, mi-aduc aminte că şi-n copilărie mi se-ntâmplau asemenea poveşti, ce mă lipseau de câteva ore de somn şi pe atunci, nu beam nici ceai şi nici cafea. Atunci? Sistemul meu nervos, desigur.

— E un complex!… mi-a spus un medic căruia i-am mărturisit, cu oarecare jenă, meteahna mea. Cine ştie ce spaimă din copilărie e de vină. O să vă dau…

Dar la ce bun să vă mai spun ce fel şi câte feluri de pilule mi-a dat să iau? Dintre toate pe câte mi le-a prescris am încercat pe-aceea de a dormi cu o lumină în odaie, căci cu pilulele-am păţit-o rău, mă adormeau ziua-n amiaza mare, aşa, stând pe un scaun, la ora unsprezece dimineaţa! Dar şi la lumânare am renunţat curând, căci mă trezeam din ceas în ceas şi a doua zi nu mai eram bună de nimic.

Am renunţat la cele prescrise; în schimb, spaimele n-au renunţat la mine; ba, mă persecută şi-n trezie, găsindu-mă cu ochii bine căscaţi şi cu urechile ciulite.

Uite, de pildă, odată, eram la Mare. Mă aflam singură acolo. Locuiam într-o vilă mărginaşă, una din cele mai depărtate, tocmai lângă Complexul pionierilor, dacă ştiţi, de unde şoseaua spre Constanta începe a fi pustie, fără clădiri, pe vremea ceea. Prin 1952, îmi pare.

Ziua stăteam la plajă destul demult – nu ca să mă bronzez, cât să mă uit la Mare, pe care o iubesc cu pasiune. Odăiţa mea era jos, la parter, şi într-o latură, având intrare separată şi dând direct afară; aşa că puteam să ies şi mai cu seamă să intru la orice oră din noapte, fără să deranjez pe nimeni şi fără a mă supune rânduielii care cerea ca după ora unsprezece să nu se mai dea drumul celor întârziaţi. Astfel, mi s-a întâmplat odată – plictisită de o reprezentaţie ce avea loc la Cazino şi care se tot lungea ca o peltea – să mă desprind de grupul care mă adusese şi s-o pornesc spre casă, singură, cu toate protestele

celor din jur:

— Cum să te duci, la ora asta, singură?

— Stai! Nu se poate!

— Nu vezi ce întuneric e?

În adevăr, nu era lună şi, pe şoseaua pustie, o beznă densă, neprietinoasă. Ieşind de la lumina şi zarva în care se juca revista bucureşteană, – cu inima bătându-mi, bineînţeles, şi cu senzaţia destul de neplăcută că am făcut-o din îndărătnicie şi dintr-un fel de puerilă bravadă:

— Ce? Credeţi că mi-i frică?

Probabil c-aşa le-am şi spus celor care voiau să mă oprească şi aşa îmi repetam şi mie pe drum, pe când grăbeam întruna pasul, că până la urmă m-am trezit alergând de-a binelea.

Bineînţeles că era natural să mi se pară drumul lung, căci spaima de care v-am vorbit punea din ce în ce stăpânire pe mine; pe măsură ce-naintam în negurile dinainte-mi şi se stingeau în urmă luminile şi zarva vieţii. Până atunci nu mă gândisem să socotesc cam cât era de la vila în care locuiam şi până la Cazino; era destulă cale, abia acum îmi dădeam seama, când alergam din ce în ce mai iute şi începusem chiar să gâfâi şi, totuşi, vilişoara spre care mă duceam era încă foarte departe. Recunoşteam, pe rând, clădirile văzute zilnic, în lumina soarelui; însă, abia acuma observam că sunt destul de răsfirate şi că de la una la alta era destul spaţiu deşert. Vilele erau toate în întuneric, mute şi închise; toţi locuitorii lor fiind rămaşi la spectacolul de estradă. Pe şosea nimeni. Nicio maşină nu trecea. Nu, nici pe departe nu mi-aş fi închipuit deşertul acela negru în care m-aruncasem de bună voie, aşa, fără de niciun rost, la urma urmei. Nu m-aştepta nimeni. N-aveam de isprăvit nicio lucrare grabnică. Nu-mi era somn. Dormisem şi după-amiază două ceasuri. Nu eram nici bolnavă, ca să mă duc să-mi fac vreun leac ori să mă culc cât mai degrabă.

Prin întunericul acela neprietinos, Marea însăşi, iubita mea prietină, mă-nspăimânta. Mi se-ascundea privirilor şi, de-acolo, din negurile ce pluteau în stânga mea – fugeam din nord spre sud, înspre Constanţa – o auzeam cum clipoceşte viclean, sinistru şi nevăzut, ca o dihanie ce se linge pe buze după ce-a ospătat, ori care se pregăteşte să ospăteze. Nu-mi era frică de ea, fireşte; totuşi, misterioasa şi nevăzuta ei prezenţă mă strângea-n spate, nu ştiu cum, parcă m-ar fi pândit din umbră, numărându-mi paşii grăbiţi şi ticăitul agitat al inimii.

O clipă m-am gândit:

— Ce-ar fi să mă întorc?

Însă fiind la jumătatea drumului – era destulă cale de bătut şi înapoi, spre Cazino; şi-apoi, mândria, cu toată frica, nu mă lăsa s-o fac. Mi-era ruşine s-o spun că mă temusem şi, bineînţeles, să-mi recunosc greşeala. Ş-apoi, pe lângă asta, se ridica şi o revoltă-n mine:

de ce să-mi fie frică? Ce putea să se-ntâmple? Şi de ce să fiu laşă? Încă o goană bună şi sunt acasă, la linişte, departe de zarvă, cu-atât mai mult cu cât toţi sunt plecaţi şi pot să gust tăcerea vilei deşarte, fără de gălăgia obişnuită a celor veniţi acolo în concediu să se distreze. Nu, nu avea niciun rost să fac cale întoarsă. Şi-i ruşinos să-ţi fie teamă într-o localitate ca Mamaia. Aşa că am început s-alerg din ce în ce mai iute, cu răsuflarea îngheţată de aerul destul de răcoros al nopţii. Atunci, am auzit deodată:

— Stai!…

Era un ordin scurt, brutal.

C-un zvâcnet dureros, m-am poticnit din mers. În prima clipă, n-am zărit pe nimeni. Prin întuneric, însă, un pas s-apropia. Curând, am desluşit o uniformă de soldat şi-o armă, care – pe măsură ce se apropiau – deveneau bolovani grei, zdrobindu-mi sufletul sub greutatea lor.

Soldatul, adică sentinela, era un om destul de scund şi subţirel şi se apropia alene, fără grabă, uitându-se în jur. Când a fost la doi paşi, i-am văzut bine chipul, la lumina lanternei pe care-o apropiase şi-o îndrepta spre mine: avea un maxilar deosebit de dezvoltat şi ochii lui apropiaţi, de sub sprâncenele stufoase şi întunecate, mă aţinteau răutăcios, ba chiar – mi s-a părut – cu ură:

— Încotro?

I-am spus, în aparenţă liniştită, şi cine sunt şi unde locuiesc; de unde vin, de ce, toată povestea.

— Actele!…

I-am întins buletinul, pe care îl purtam totdeauna la mine; deşi, de obicei, în staţiuni, nu se obişnuieşte.

A deschis cărţulia; nu ştiu, mi s-a părut ori a ţinut-o o clipă cu josu-n sus? A deschis buletinul, mi-a căutat fotografia, m-a aţintit cu-acelaşi rânjet al ochilor şi-al maxilarului puternic; a comparat cele două imagini; apoi, iar a întors în toate sensurile carneţelul; pe urmă, s-a uitat atent în jur…

Ştiu ce-o să ziceţi: desigur tot ce mi-au spus, după aceea, cei cărora le-am povestit cu amănunte întâmplarea; în clipa aceea, însă, în care m-am aflat doar eu cu noaptea neagră şi Marea undeva ascunsă, în coasta mea, şi cătana aceea ce se uita cu viclenie-n jur, cred că pot spune că m-am simţit ca cel ce se trezeşte deodată în faţa unui pluton de execuţie. Desigur, n-am ţipat, deşi-mi venea s-o fac, să chem după-ajutor. Nici n-am făcut vreun pas; era zădarnic să încerc să fug. Ce puteam face? Singurul lucru ce-l aveam de făcut era să-mi păstrez calmul şi să domin duşmanul pe care îl aveam în faţă. Deci, cu glas calm şi cu deplină siguranţă, i-am poruncit să se grăbească, pentru că nu am vreme de pierdut; e şi târziu şi risc să nu găsesc portarul treaz, ca să-mi dea drumul înăuntru.

— Ar trebui să mă-nsoţeşti până la vilă! i-am spus, sever. O vezi? Nu mai e mult până acolo…

El nu spunea nimic. Din când în când iar se uita în jur, furiş, pe jos, ca un dulău ce-ar căuta un os pierdut; apoi, iar învârtea în mână buletinul, pe urmă ridica în fulger ochii spre mine, rânjind, – ori cel puţin aşa era figura lui: un rânjet permanent, probabil din născare.

O veşnicie a durat clipa aceea, în care cele mai năstruşnice şi mai nesăbuite ipoteze îmi treceau prin minte şi mă gândeam, cu inima răcită, că poate-i cel din urmă ceas din viaţa mea…

Ei şi? aveţi să ziceţi.

Ei şi, pe când – cercând să-nfrânez spaima – întindeam mâna indignată după carnet –, s-a auzit un automobil. Atunci, ca la comandă, soldatul mi-a dat grabnic buletinul şi eu am început a fugi înspre vilă. Nu mai exista timp. Goana probabil c-a durat câteva clipe; însă furtuna din mine, care abia acum se dezlănţuise, m-a făcut să mi se pară un ceas, o zi, un an, o viaţă.

Nu mai ştiu cum am descuiat, cum am intrat, cum m-am trântit pe pat – aşa îmbrăcată cum eram. Nici nu puteam să plâng. Doar tremuram, cuprinsă ca de friguri. Apoi, poate c-am adormit într-un târziu, nu-mi mai aduc aminte; ori poate n-am dormit deloc până la ziuă, când am prins a-mi face bagajele, ca să mă duc la gară, să iau cel dintâi tren. Dezgustul, groaza, sila, spaima puseseră cu-aşa putere stăpânire pe mine, că toate celelalte lucruri dispăruseră cu totul. Până şi Marea, draga mea Mare, mi se părea ostilă, murdară, sălbatică, rea. Balaur! Balauri erau toate din jur, şi cerul şi nourii, copacii, casele şi oamenii, toate mi se păreau balauri!

— Bine, dar n-aveai niciun motiv să crezi că sentinela ar fi avut intenţii rele. Îşi făcea pur şi simplu datoria!… au replicat, fireşte, toţi cei cărora le-am spus povestea mea.

— Atunci, de ce privea mereu jur-împrejur?

— Să vadă dacă nu ai cumva vreun complice. Cum erai îmbrăcată?

— În pantaloni, cu o jachetă albă, marinărească, la două rânduri de nasturi.

— Aha! O apariţie ciudată, în orice caz. Nu uita că fugeai!

— Bine, dar era natural! Prin bezna ceea!

— Putea uşor să creadă că te aşteaptă, undeva, o barcă şi un complice cu marfă de contrabandă, ori chiar mai mulţi.

Absurd! Ş-apoi, important e ce simţeam…

— Ei, ce simţeai?

— Simţeam primejdia în preajmă. Nu, nu mă-nşel Privirea aceea spunea cu totul altceva decât suspiciune faţă de un eventual contrabandist care se pregăteşte să treacă Marea.

— Şi ce spunea?

— Ştiu eu? Putea să mă împuşte, dac-ar fi vrut. Aveam la mine

bani. M-ar fi zvârlit în Mare şi nimeni, nimeni n-ar fi aflat ce s-a-ntâmplat cu mine niciodată. Da, te asigur că ar fi fost o crimă perfectă, fără de niciun risc!

— A! Te gândeşti c-o sentinelă care priveşte toată ziua trupuri de femei goale răsturnate-n nisip…

— Nu mă gândesc precis la niciuna din ipotezele ce s-ar putea enumera. Ştiu doar atât că am simţit fiori de gheaţă, în clipa aceea. Rămân încredinţată că viaţa mi-a ţinut doar într-un fir de păr. Că, dacă nu trecea maşina pe şosea…

— Maşina salvatoare? Păreri! O simplă coincidenţă şi-atâta tot. Poate că într-adevăr soldatul era mai slab de minte şi se gândea să te ducă la post ori să consulte pe-un alt tovarăş. Un biet ostaş căruia i se spusese să stea de pază şi să oprească pe suspecţi.

— Şi eu eram suspectă?

— Oarecum da. Firesc nu este ca o fată să fugă pe şosea, la o oră târzie, prin bezna nopţii…

Dumneavoastră ce ziceţi? De vină e doar complexul de care v-am vorbit la început, care mă face să văd chipuri stranii în beznă? De vină o fi poate cafeaua prea multă şi prea tare pe care o beau?

Oricum, iluzie ori nu, mogâldeaţa ce mi se părea că mă suspectă, pe malul Mării, în beznă, ca şi figurile ciudate ce-mi răsar noaptea-n odaie – în vreme ce-mi pare că m-am trezit din somn – îmi dau o senzaţie groaznică, sentimentul că mă pândesc zeci de pericole. Să fie, oare, o sensibilitate sporită? Sau sentimentul conservării este în mine aşa de puternic încât, în orice clipă, stau la pândă, cu inima zbătându-se ca o aripă plăpândă de fluture.

***

La asta mă gândeam atunci, la Mare, în dimineaţa aceea de septemvrie a anului 1968, pe plaja de la *2 mai.* Cunoaşteţi plaja de la *2 mai*? E o fâşie de nisip ce se întinde între Mangalia şi Vama-Veche, de-a lungul satului ce i-a dat numele şi-n prelungirea grădinilor de zarzavat ori viişoarele aparţinând sătenilor comunei. Cu alte cuvinte, o plajă încă primitivă, aflată „pe şanţul" gospodăriilor din 2 *mai,* în mărăcinii căreia ies la păscut măgarii şi turmele de oi şi se hârjonesc cânii scăpaţi din lanţ şi copiii bălani ai lipovenilor. Acolo a încolţit ideea năstruşnică ce m-a îmboldit să scriu această spovedanie, la Mare, pe plaja de la 2 *mai,* în 29 septemvrie 1968, la orele zece precis, că m-am uitat la ceasul brăţară, lipindu-l apoi şi de ureche, într-un gest reflex, să văd dacă trăieşte, să-i ascult ticăitul inimii pitite în cutiuţa de metal cu căpăcel de sticlă. Bătea precipitat, ca şi acea din pieptul meu şi ca şi toate inimile care aşteaptă neliniştite, încordate, fie o întâlnire de dragoste, fie întoarcerea celui iubit, fie rezultatul unei operaţii, ori pur şi simplu un telefon pe care trebuie să-l dai peste trei ore, aşa cum aşteptam eu. În definitiv, de ce eram la fel de agitată

ca Marea, care tot zadarnic fierbea sub ochii mei, deşi – după furtuna de cu o zi înainte – vremea se-nseninase şi-un soare strălucitor curgea spre maluri ca o lavă incandescentă, smălţuind nisipul umed plin tot de scoici, bărbi şi coame de alge şi grămezi mari de bolovani scoşi din adâncuri şi azvârliţi pe mal ca nişte rămăşiţe, mărturii ale unei lumi necunoscute? La ce bun zbuciumul talazului care-mi pulsa în ochi, în tâmple, în urechi, în vârful degetelor de la mâni şi de la picioare, ba îmi săgeta absurd până şi-n gât ori tresărea în sân, ca o zbatere de aripă? Ştiam doar dinainte cum va decurge telefonul:

— Alo!…

— Alo!…

— Ce faci? Vii, Rec?

— Îmi pare rău, dar n-am să pot pleca din Bucureşti.

— De ce?

— Îţi spun când ne vedem…

— Atuncea, săptămâna viitoare?

— Da. Poate. Mai dă-mi un telefon. Salut!

— Salut!…

Atunci, la ce bun chinul telefonului? N-ar fi fost mult mai simplu să-mi fac valizele şi să mă sui în tren, în loc să mă încăpăţânez să stărui pe plaja rece şi pustie, ca doamna cu turban verde, care stă îmbrăcată, cu poşeta sub braţ. În fortăreaţa de nisip rămasă moştenire de la cei doi tineri nemţi, care-au plecat acum o săptămână? Săracii! Cât au săpat şi au clădit, cât au fortificat cu pietre cărate în braţe de la mari distanţe, măcar c-au stat doar două zile! În fiecare dimineaţă, pe la ora unsprezece, când coborau la plajă, aveau de furcă cu „refacerea” redutei: ba găseau bolovanii zvârliţi, ba erau zidurile date jos, ba erau astupate şanţurile dimprejurul fortăreţei, ba lipsea crucea de lemn înfiptă la intrare… Vă spun drept, crucea chiar eu am smuls-o şi-am îngropat-o în nisip, adânc… să nu se mai găsească. Am făcut asta pe-nserate şi pe furiş, ca un răufăcător, uitându-mă cu grijă împrejur, să văd de nu mă spionează cineva…

Dar, dacă plecam, n-aveam să mai ştiu niciodată: avea ori nu de gând să vie Rec, duminică, la Mare? Poate avea de gând să vie… şi-atunci? Mai bine să rămân şi să-l aştept. Deşi a început să fie frig în camerele fără sobă şi vremea nu mai e de plajă. Ce tare s-a speriat lunganul de la „Parc-Hotel”, când i-am spus c-aş dori să stau în decemvrie şi ianuarie la Mare!

— Nu! Nu! se apăra, cu ochi mari, îngroziţi. De ce? Nu! Nu! Îl înţeleg acuma pe Ovidiu! Nici nu vă-nchipuiţi ce trist şi dezolant e! Vânt! Furtună!…

— Mie îmi place şi vântul şi furtuna şi ploaia şi ninsoarea!… i-am răspuns, zâmbind.

La hotelul în care doream să mă instalez, la „Internaţional”, o

englezoaică sta cu bagajele la uşă, aşteptând, pe gânduri. Un american vorbea la telefon. Terasele, în spulber de nisip, priveau şi ele îngrozite, spre întinsul plajei pustiite.

— Închidem sâmbătă!… mi-a dat răspunsul, la recepţie, omul cu ochi bulbucaţi.

Până şi măgăruşul legat în cărăruie, în dosul caselor din sat, nu mai e scos să pască. I-aud, de undeva, dintr-o grădină, goarna… Doar oile cu lâna prinsă-n scaieţi şi glod mai trec, ca de-obicei, de-a lungul coastei, mânate de la spate de un cioban cu sacu-n cap. Plaja, virgină – necălcată de picior de om – unduiază în vânt, ca un lac pe care fug rotocoale şi cercuri nesfârşite. La ţărm, nisipul violet străluceşte în soarele orbitor, ce se revarsă ca o lavă de lumină, în valuri lungi, ascunse, – venite nu ştiu cum pe dedesubt, din adâncul Mării, care se zbate scurt şi puternic, parc-ar plesni din bici –; doar zvâcnet şi limbi prelungi, care îmi ling picioarele.

Pe-o dimineaţă ca asta de toamnă, în care Marea fierbea mocnit, la focul luminii şi zvâcnetul ei de sub capacul pus îmi lovea în urechi regulat, – mergând pe gânduri de-a lungul plajei, printre ciolanele bolovanilor colţuroşi şi bărbile încâlcite ale algelor veştede, la ora zece precis, – am dat cu ochii de puiul de delfin. A fost ca un contact electric; uitându-mă cu coada ochiului la micul trup neînsufleţit – că n-avea niciun metru lungime –, care zăcea pe plaja radioasă, în soare, cu gâtul sfârtecat, într-un somn dens de pietroi greu de urnit din loc, mi-am dat deodată seama că şi în mine zăcea o fiinţă care încet, încet se destrăma, se balansa în valurile din adâncuri, la fel cum sigur că se legănase şi puiul de delfin în apa Mării, care-l scuipase îndată, ca pe-un pai ori ca pe-o scoică, pe nisipul plajei. Pe când eu nu puteam să vărs pe gură bolovanul, pe care dintr-odată îl simţisem înlăuntru-mi, ca pe-o enigmă apăsătoare, plină de mii de întrebări… De când să fi murit fiinţa aceea care zace-n mine? Şi cine a ucis-o? Cum? Şi de ce? Ori poate povara din mine e numai o părere, aşa ca pietrele acelea de un alb văros, ce zac pe plaja de sub mal şi care, la un pocnet al unui cauciuc de camion ce trece pe şosea, prind dintr-odată viaţă şi se răsfoaie ca o fulguire de nea ori ca petalele unei flori uriaşe, albe, scuturate de o pală de vânt şi proiectate spre ceruri – pescăruşi? Dar nu, fiinţa aceea din mine murise cu adevărat. Şi dacă mă gândeam, ştiam şi cum a fost asasinată. C-o lovitură adâncă de cuţit, ori poate chiar mai multe lovituri adânci şi crâncene, sălbatice. Şi, lucru curios, acea fiinţă semăna leit cu mine; ba, parc-aş fi fost chiar eu însămi.

Hm! Râdeţi de mine dacă vreţi; dar nu glumesc deloc. Mai mult, sunt de-a dreptul revoltată că nu-s luate în consideraţie asemenea asasinate „morale” – să le zicem. Rămân pe veci nepedepsite, deşi – după părerea mea – sunt mult mai grave decât acelelalte „pipăibile”… Da. Mă gândesc cu-amărăciune şi cu un zâmbet, totodată, ce-ar fi dacă

aş da urmare bănuielii mele şi-aş denunţa, în chip *real,* c-a fost asasinată o femeie. Ba, chiar, aş declara şi cine-i presupusul criminal. Şi, bineînţeles, acesta ar fi imediat interogat şi pus sub arestare provizorie…

Interogarea ar decurge cam aşa:

— Aşadar, dumneavoastră declaraţi c-a fost ucisă o femeie?

— Da.

— Aţi cunoscut-o?

— Da.

— Numele ei?

— Miranda Val.

— Profesiunea?

— Pictoriţă.

— Vârsta?

— Treizeci şi nouă de ani.

— Şi data morţii?

— Nouăsprezece fevruarie, 1968.

— Şi unde s-a descoperit cadavrul?

— Nu s-a descoperit, e undeva ascuns.

— Atunci, de unde ştiţi c-a fost asasinată?

— Am fost de faţă.

— Interesant! Puteţi să-mi spuneţi şi cum s-a săvârşit acest asasinat?

— Da. C-o lovitură de cuţit.

— Şi criminalul susţineţi că este inginerul Cristi Ismail?

— Da. El. Rechinul.

— Pardon?

— „Rechinul" l-au poreclit, la joc, prietinii, în glumă.

— Interesant. Dovezi?

— Nu am.

— Păcat! Să vie arestatul!…

Când îmi închipui ce speriat, cât de nedumerit şi indignat ar fi săracul Rec, în faţa unei asemenea nesăbuite acuzări, îmi vine să şi râd şi am şi-o negrăită milă. Ce ochi ar face şi cum s-ar înroşi de enervare, când comisarul i-ai spune aspru şi sever:

— Unde eraţi în ziua de nouăsprezece fevruarie, anul curent, la ora şase, după prânz?

— Nu-mi mai aduc aminte.

— Să vă spun eu. În strada Eroilor, 103, etajul patru.

— Posibil.

— Aha! Atunci poate v-aduceţi aminte şi cu cine eraţi?

— Da. Probabil cu Miranda Val.

— Exact. Şi ce s-a întâmplat, îmi puteţi spune?

— Cum ce s-a întâmplat? Am stat de vorbă.

— Şi altceva?

— Nimic.

— Să vă împrospătez memoria. Miranda Val stătea cu spatele la sobă. Şi dumneavoastră i-aţi spus aşa: „Ştii că era să mai am un copil”? La care dânsa a răspuns: „Ce fel? Aşa ca mine”? „Nu, unul adevărat”, i-aţi răspuns dumneavoastră. Acum vă amintiţi? Aşa a fost?

— Se poate.

— Şi ce-a făcut, atunci, Miranda Val?

— Nimica.

— Nimica, hai? Să vă spun eu. A rămas ca trăsnită, s-a făcut galbenă la faţă şi-a început a plânge. La care dumneavoastră ce-aţi făcut? Vă amintiţi?

— Nu.

— Să vă spun eu. Aţi spus: „După ce am asemenea necazuri, îmi mai faci greutăţi şi tu?”

— Ei, şi?

— Cum „ei, şi”? Aţi scos cuţitul şi aţi lovit-o drept în inimă. A decedat pe loc.

— Absurd. Unde-i cadavrul?

— Încă nu l-am găsit.

— Şi nici n-aveţi cum să-l găsiţi. Dar, apropo, cine va informat?

Atunci, dacă avea să aibă loc o confruntare, ar fi fost culmea. Când aş fi apărut pe uşă, Rec, ca trăsnit, s-ar fi uitat la mine ca la o nebună. Apoi, ar fi-nceput a râde alb.

— Domnule comisar, ştiţi cine-i doamna?

— Nu.

— Întrebaţi-o!

— Numele dumneavoastră, doamnă!

— Miranda Val.

— Adică moarta?

— Da.

Ei, spuneţi şi dumneavoastră acuma dacă ar lua legea măsuri în contra acestei presupuse crime, de care l-aş fi acuzat pe Rec? Ba, dimpotrivă, aş fi ieşit eu vinovată.

— Întâi de toate, v-aţi bătut joc de omul legii. Probe de niciun fel, cadavru ioc, că doar n-o să vă spintecăm, ca să constate doctorii de specialitate c-aţi fost lovită mortal, în inimă? C-aţi decedat „moral” sub lovitură? Şi-al doilea, chiar dacă presupunem c-a fost „o crimă”, fie ea şi morală, de unde putem şti că Cristi Ismail e „criminalul”?

Şi-ar fi avut dreptate. De unde puteam şti cu certitudine c-atuncea am murit? Ori c-am murit cu-adevărat? Şi cine a ucis, – dacă există o victimă? Atâtea întrebări care rămân fără răspuns, la fel cum nu se poate şti dacă delfinul a fost rupt de un parmaci ori încolţit de un rechin şi în ce groapă a fost aruncat Tarzan, căţelul cu urechi de liliac

şi picioruşe scurte, pe care l-au găsit mort în şosea, deunăzi? De câte ori păşesc pe cărăruşa din grădină, mă uit şi cercetez: poate sub tufa cea de boz, ori poate chiar sub gardul scund din fund? Ori l-or fi aruncat, departe, într-un şanţ? Real e numai somnul lor încremenit, somnul albastru de pe nemărginirea gândurilor mele, dar şi acela e înşelător, ca şi culoarea pietrelor strălucitoare în soare şi terne-apoi, la o lumină obişnuită, banală şi vulgară.

***

De fapt, când te gândeşti cât de puţine lucruri ştim noi, oamenii obişnuiţi, îţi vine să şi râzi că mai avem pretenţie să dezlegăm enigme. De pildă, eu, care îmi irosesc atâta vreme mâzgălind cu pensula pe pânză ori cu creionul pe hârtie, habar nu am care-i culoarea pe care-aş da-o plajei de după ploaie! Roşie, violetă ori trandafirie? Iar Mării din marginea acestui ciudat ţărm roz-cărămiziu, cum aş putea să-i dau un verde ca de iarbă crudă-n primăvară? M-ar crede cineva că sunt asemenea talazuri acre, de care să ţi se strepezească dinţii?

Nu m-aş mira, desigur, de neştiinţa celor care habar nu au că Marea e-n stare să semene-a pisică. Nici eu nu am aflat-o decât acuma două nopţi. Trezită brusc din somn, prin întuneric, am auzit un zbârnâit uşor, continuu: probabil unul din cei doi pisicuţi – Satana ori Păpuşa – care s-a strecurat cumva, fără să prind de veste, în odaie, îndată am aprins lumina ş-am început să caut: în pat, sub pat, prin colţuri, pe prichiciul geamului. Nimic. Am stins, gândind că am halucinaţii auditive. Mă apucase groaza. Credeam că sunt bolnavă, că am temperatură, că mi s-au zdruncinat nervii de tot. Când, mi-a venit deodată o idee; m-am dus la geam şi l-am deschis. Da. Marea, toropită, aşezată colac în albia-i enormă, torcea încetişor, exact ca un motan sătul cuibărit la căldură…

Dar câte nu ştim… De pildă, pun rămăşag că v-aţi fi speriat la fel cu mine, v-aţi fi frecat la ochi crezând că-i numai o părere, când, prin april, în primăvara asta, aţi fi văzut sărind în copce, pe nisipul plajei, un iepure! Aş fi-nclinat să spun că-i un căţel, dintre acei cu picioruşele ca fusele; dar ei nu fug în copce şi nici nu au urechi lungi, înălţate! Era un iepure, după cum am aflat îndată după asta, şi încă unul cunoscut de toată lumea, cu domiciliul bine stabilit, chiar în grădina lui moş Taras, unul din gospodarii satului.

Dar, iepurele de pe plajă treacă-meargă. Mai grav e că dacă m-aţi întreba pe mine ce mi-a venit să bat câmpii în cartea asta cu spovedanii abracadabrante despre o victimă fictivă şi-o crimă ce pare de domeniul fantasmagoriei, nu prea aş şti ce să răspund. Să spun că vreau părerea publicului cititor la soluţionarea enigmei? Dar eu măcar nu – ştiu dacă, acolo unde m-oi afla când va apare cartea, voi mai putea primi mesajul dumneavoastră. Atunci, s-afirm că am simţit imperioasa nevoie de-a arunca aceste note pe hârtie, învălmăşit, exact

aşa cum îmi răsar în minte şi că le scriu doar pentru mine? Ar fi comod, căci mi s-ar trece cu vederea greşalele şi stângăciile; dar neadevărat, căci altfel de ce aş fi urcat maşina mea „Continental" pe masă, gata să trag în patru copii textul? Atunci? Să recunosc că-s vanitatea întruchipată şi c-am ales povestea asta senzaţională, sperând să minunez pe toată lumea? Adevărat n-ar fi nici asta, căci, pân' la urma urmei, tot o poveste de dragoste va fi şi cartea mea, – poveste petrecută pe malul Mării Negre, cu ceasul la ureche şi numărând clipele, în aşteptarea unui telefon. – De altfel, făcând din nou o paranteză, ţin să vă pun în cunoştinţă că am mania număratului, număr absolut tot: gâştele dintr-un cârd, vagoanele unui tren lung de marfă, nuanţele unui covor, papanaşii de pe planşeta de la bucătărie, ouăle din paner, – din ochi, bineînţeles, adică adevărată performanţă. Stupid, nu? Recunosc. Pe plaja de la *2 mai,* în ziua aceea de septemvrie a anului o mie nouă sute şaizeci şi opt, era cu totul altceva: atuncea aşteptam să dau un telefon şi era natural să număr şi fracţiunile de clipe, dacă s-ar fi putut; cu-atât mai mult să duc întruna ceasul la ureche şi să constat cu ochii c-a mai trecut un sfert de ceas şi-i ora zece şi cincisprezece minute, adică exact cât trebuia ca să mă-ntorc de la delfinul mort şi să ajung în dreptul fântânii părăsite, pe locul acelei cazemate aruncate-n aer, acum doi ani în toamnă, din care n-au mai rămas decât vreo câţiva colţi de stâncă şi câţiva stâlpi de fier încârjoiaţi şi strâmbi; bucăţile de piatră, mari cât un pepene, se zice că aterizaseră, ca nişte bombe proiectate de un minuscul tun, până-n ogrăzile căsuţelor săteşti, speriind câinii, ce se-nvârtiseră în jurul ţăruşilor de care erau legaţi, gata să se sugrume cu bucăţica de lanţ ce le mai rămăsese.

Nu ştiu de alţii, dar mie nu-mi displace paragina. Aşa, de câte ori ajung aici, în dreptul acestor câteva măsele negre şi tocite şi a acelor cârje răsucite şi-ndoite, unele cu câte-o jumătate de mâner, altele fără, parc-aş da de-un liman. Mă şi aşez, de multe ori, pe câte-un colţ, ca să mă uit la Mare, deşi asprimea pietrei mă ciupeşte şi mă muşcă, chiar dacă am pe mine pantaloni de schi. Mă simt aşa de bine aici, poate pentru că-mi aminteşte de alt asemenea loc părăsit, dintr-o îndepărtată livadă a copilăriei. Ca şi-n Mangalia, în bătrânul loc din jurul moscheei, singurul loc din tot oraşul unde mă simţeam deodată uşurată, descătuşată, îndată ce încălecasem băieţeşte micul grilaj şi mă plimbam pe cărăruşele prăfoase, printre vechi pietre năpădite de muşchi, mâncate de ploi, de vânturi şi ninsori, şi care mă primeau prietinos şi dulce, ca pe unul de-al lor. Ba, parcă adormeau şi mai adânc şi mai fără de grijă la ticăitul paşilor mei vii, – de parcă aş fi fost o bunicuţă treză ce le păzeşte somnul plin de fantastice şi poate sângeroase vise…

Ca şi fântâna veche, părăsită, care-a rămas ca un balaur încolăcit şi

împietrit, în mijlocul nisipului, păzind adâncul închis pe veşnicie poate cu lacată. E aşezată parcă anume pentru mine, exact în dreptul cazematei negre şi are-n juru-i bănci de piatră, să mă aşez pe ele, comod, picior peste picior, – deşi miroase prin apropiere a gunoaie de tot soiul. Săraca! Uite, numai când mă gândesc, şi un năvalnic talaz îmi năpădeşte-n inimă, – un val trandafiriu şi cald c-un gust cam amărâu, nu valuri vinete, sărate, ca cele pe care le aştepta cu zilele, cu lunile, ba câteodată chiar cu anii, fântâna părăsită. Le aştepta poate la fel ca mine, în ziua aceea de septemvrie, cu inima bătându-i în adâncuri neştiute de nimeni; le aştepta cu nerăbdare, cu speranţă, cu pasiune… Să se repeadă ca un vultur uriaş, cu aripile desfăcute, într-o rotire tot mai apropiată, tot mai năvalnică. A ajuns până la trei metri, până la doi, până la unu! Hai, mai aproape, mai aproape aşa ca altădată, demult – cât să fie de-atunci? – când a trecut nu numai peste gura ei umplând-o de nisip şi spume, ci a ajuns pe malul încălcit în spini, tufe de răpiţi, urzică moartă, laptele cucului şi romaniţă! Ba, a intrat şi pe portiţele grădinilor, ori cel puţin a încercat să intre, dar până la urmă s-a sfiit… Să facă şi ea baie, o baie rece violentă, furtunoasă, în care din labe să nu dea deci tot Marea, care se scaldă de dimineaţa până seara, de seara până dimineaţa, din primăvară până-n toamnă, din toamnă până-n primăvară, în vecii vecilor, amin. Şi ea să stea doar cufundată-n apă tulbure, gata să se-nece, de n-ar fi fost răgazurile când valurile se retrăgeau o clipă şi avea chip să mai respire-o toană. Şi chiar dacă s-ar fi-necat, atâta pagubă să fie! Poate chiar asta dorea bătrâna fântână părăsită, altădată atât de căutată, împodobită cu cumpănă înaltă, cu lanţ şi cu căldare, cu greu capac, ba chiar şi cu ulcică agăţată-n cui şi prinsă-n lănţişor. Avea o apă foarte bună şi mai puţin sărată decât cele din sat, deşi era pe plajă, la treizeci-patruzeci de metri de apa Mării Negre.

Paragină era şi-n mine, desigur, – nu nalt dudău de-a valma împletit cu spini, urzici, scaieţi, foi veştede, vreascuri şi resturi de tot soiul. Şi, printre ele, pe ici pe colo, câte o floare rară, miraculos scăpată de ghearele necruţătoare ale vremii, câte-o lumină dulce, suavă, ce trece ca un înger printre gunoaiele şi putredele valuri ale paraginei, câte un cântec ori o şoaptă care tresare povestind ceva grozav de minunat care a fost cândva, dar bine nu-şi aduce aminte nici când, nici unde cel ce povesteşte ori vrea să-mi povestească, la ureche. Poate, dacă s-ar gândi mult şi-ar da dudăul la o parte, dac-ar plivi prin strania şi părăsita lui grădină, dac-ar stropi cu lacrimi calde – poate şi-ar aminti în întregime de unele poveşti frumoase, care-au trecut prin ierbile livezii tinere, demult. Dar, ca şi cazemata ruptă şi turtită, ca şi fântâna astupată, şi ca şi Marea imensă şi adâncă ce-şi scurmă neîncetat în măruntaie cercând s-arunce pe nisipul plajei ceva din infinita-i, străvechea necuprindere, ca toate locurile singuratice de

pe lume, aştept şi eu zadarnic să se întâmple o minune, – ca piatra să învie, ca ruginitele lăcăţi să se deschidă, ca floarea curcubeului să iasă din adâncuri de talazuri, şi vremea, răsucindu-se deodată pe călcâie, să meargă de-a îndăratelea, ca racul…

***

De fapt, orice e cu putinţă, căci, dacă pietrele şi cioburile de cărămidă adunate zilnic din brazda plajei vestesc că în curând enormul bolovan al vechiului Calatis va prinde viaţă, de ce nu s-ar putea ca piatra ce-mi apasă pe suflet să se sfarme la cuptorul încins al duioşiei, ca să apară în ochii mei ca un izvor de apă vie? Şi, precum soarele ieşind zilnic din Mare răsfrânge luciri de pietre scumpe – încercuind întreg pământul în schimbătoarele lumini multicolore – de ce nu s-ar putea ca, din cotloanele de beznă ale fiinţei mele, ca şi din frământarea talazurilor fără fund, să iasă neaşteptate flori de curcubee?

Cât despre timp, cu el am altă socoteală; cum nu există cu adevărat, ci-i doar închipuire omenească, îl pot uşor face să stea pe loc, să meargă înainte ori chiar să dea înapoi. Pe mine nu mă sperie nici firma lui vestită, nici numeroasele lui sucursale de pe Glob, nici calendarele şi ceasurile lui, – roboţi puşi să ne aducă aminte că-mbătrânim şi că moartea-i la uşă… Ca şi o mare societate pe acţiuni, al cărei şef necunoscut de toată lumea ar fi riscat bani grei pentru un profit imaginar, la fel şi marile uzini ce macină în gol ceva existând doar în fantezia presupuşilor inventatori, marea uzină a Timpului are drept şef un soi de marionetă, susceptibilă de a fi jucată cum vrei, dacă îl ai la mână, cunoscându-i secretul.

De pildă, e de ajuns să spui:

Eni
meni
mincla
mâncla
ozo
pozo
pagativ
aer
faier
vec!…

V-asigur că îndată timpul se dă-napoi, ca racul, şi te trezeşti la vârsta de cinci ani, umblând prin nisip şi apă şi culegând pietre rotunde, ca să joci „florile”, cu semeni de aceeaşi vârstă.

Cercaţi şi, dacă nu vă reuşeşte, probaţi cu alta, la fel de eficace:

O, bombon

o mizomizoron
antr dan la dans
fetr reverans,
o, bombon
o mizomizoron!…

Cercaţi şi veţi vedea că totodată timpul s-a şi oprit în loc şi te priveşti buimac şi-ncremenit, ca-n polobocul cu grăunţe în care te-ai ascuns şi nu-ndrăzneşti să faci nicio mişcare; ori chiar a dispărut de tot, cufundându-se în Mare, sau tupilându-se după malul surpat, acoperit de spini şi de scaieţi. E-un joc care îmi reuşeşte totdeauna. Faci doar un pas şi zbori din calendar. Zbori, zbori, uşoară – aş zice ca un fulg, de n-ar fi blestemata de inimă, pe care n-am cum s-o smulg din mine şi s-o azvârl şi care mi se zbate-n piept ca o maşinărie ce-a fost întoarsă până la refuz ş-acuma se dezvârte vertiginos, în salturi – zbor, zbor şi… aterizez pe o movilă dintr-un material care parcă nu seamănă cu cele ale tărâmului din care vin: nu e nici catifea şi nici matasă, deşi e mângâioasă şi moale ca şi ele; nu sunt seminţe ori grăunţe, deşi mi se cufundă cald picioarele, ca-n polobocul din copilărie; nu sunt mărgele, deşi lucesc şi curg boabă de boabă, şiraguri lungi şi nesfârşite; să fie pur şi simplu nisip, ca cel de pe plaja pe care-am părăsit-o în calendar? Dar, nu văd florile cu cinci petale scrise de labele pescăruşilor – floare care la fel de bine poate fi ş-un desen copilăresc închipuind un om: cu cap, două braţe rotunde şi două picioruşe dolofane? Şi nu se văd nici urmele tălpilor de cauciuc cu adânci săpături ale bocănceilor mei? Atunci? Poate e puf, căci mă cufund ca-ntr-o saltea? Sau or fi nouri, căci văd în faţa mea că mi sentinde la picioare cerul albastru şi nemărginit, în el cu soarele atâta de aproape, că mă orbeşte şi mă frige. Dar nu-nţeleg de ce se mişcă uşor, de parc-ar vrea să vie mai aproape, să-mi sărute picioarele? Mă las pe spate şi-atuncea înţeleg: Marea s-a cucuiat deasupra capului, unde se tot tălăzuieşte, furioasă, purtându-şi valurile înspumate într-o continuă mişcare; e mult mai palidă ca cerul şi doar pe laturi de e mai colorată, pe margini, unde şiroaiele de lacrimi – ca nişte pete de cerneală ce s-ar fi scurs jur-împrejur – o tămânjesc cu violet.

Dar iată, dintr-odată, observ că nu sunt singură. Un om s-apropie de mine, printre nouri, şi îmi întinde mâna să mă scol. Are o mână mare, caldă. Ne înţelegem din priviri. Parcă mi-ar spune:

— Nu-ţi fie teamă!

Şi i-aş răspunde, radioasă:

— Cu tine nu mi-e teamă!

Şi am intra numai noi doi, în transparenţa cerului albastru, ce ne-ar cuprinde lin, purtându-ne pe unda-i străvezie şi adâncă, în golul căreia s-a cufundat şi mingea soarelui şi-a dispărut privirii noastre…

Ba nu, nu, iată-l! Cum înotăm pe spate, îl văd că s-a urcat în Mare, sus, şi ne priveşte de acolo. Surâzând, plecând spre noi o suliţă de aur. Oare e paradisul răsturnat? De unde harababura asta? Nu văd nici pomi, sus, pe pământ, nici animale; pe când, aicea jos, în rai, nici pomul paradisului, nici şarpe şi nici diavol. Ori poate c-am muşcat din mărul păcatului şi ne-a zvârlit din naltul cerului? Nu cred c-aş fi muşcat ceva, căci îmi simt trupul curat, uşor, ca cei care n-au început încă să devoreze toate cele din jur. Ori poate l-am mâncat? Şi apa cerului e apa Mării în care, însă, peştii încă n-au învăţat să-noate şi Marea de deasupra capetelor noastre e paradisul pe care l-am pierdut într-o clipită?

Da, poate ne aflăm pe-un alt tărâm, pe care, curând, în dosul malului surpat, acoperit de spini şi mărăcini, va apărea enorma matahală a unui brontozaur ce se numeşte eră, printre dunele de nisip ale căreia se vor iţi ochii de căpcăun ai veacurilor, îşi vor lua zbor anii, lunile, săptămânile şi zilele, zvârlite de mâna timpului care fusese izgonit? Curând, vor fi doar Miranda şi Rec, care se scaldă, în apa Mării Negre, pe-o zi caldă de vară, senină, fără de vânt, o zi care are-un sfârşit, o zi în care nisipul devine roz, apoi cărămiziu şi apoi violet, pe când întinsul Mării se deschide luând întâi culoarea turcoazelor, ca mai pe urmă să se albească treptat şi brusc să se întunece, lăsând ca luna doar să-şi mai croiască poteci de ametist în întuneric, în vreme ce se urcă pe cer trandafirie, pe urmă galbenă şi apoi pală, albă? – Cât despre soare, demult culcat după dealul înfierbântat de cuptorul lui iulie care de-abia s-a stins, va prinde-a sforăi uşor, amestecându-şi visul cu suspinul neistovit al Mării şi cu şopotul de-ndrăgostit al vântului hoinar.

Da, e posibil să trec ca din fotografia întâi în cea de-a doua – fotografii privite aproape simultan –, adică de la costumul Evei ş-un peisaj de vară cu valuri liniştite, la un costum de schi şi o privelişte de la un Pol necunoscut, unde talazurile toamnei târzii stau înălţate ca nişte urşi albi deasupra apei furtunoase. Să mă transform cât ai bate din palme dintr-un copil ce-şi ţine, de-a valma cu nisip, nasturi, pietricele, scoici, sâmburi şi bomboane colorate, în buzunarul pantalonaşilor de doc, într-o năframă legată cu trei noduri, bogata-i colecţie de numărători şi jocuri, pe care le scoate aşa, netam-nesam, fără de voie, când a cotrobăit prin săcuşorul alb un pic cam descusut din pricina prea marei greutăţi pe care-o poartă:

— Unde-i Lupul?
— În pădure!
— Ce face?
— Se spală!
— Cu ce se şterge?
— Cu prosop de borangic!…

Adică, de la era naivă, sălbatică şi magică a primitivului. La cea a omului împovărat de griji şi de probleme, care se uită la un ceas „Movado”. Cu gândul la un telefon, şi care cearcă să descurce, cu încăpăţânare, o „crimă” rămasă fără rezolvare şi fără asasin, – enigmă pe potriva acelui lup „care se şterge cu prosop de borangic”, ce-mi intrigă şi-acuma, la fel ca în copilărie. De ce se spală lupul? Asta-i una. Dar pentru ce se şterge? Şi culmea, cu prosop de borangic? Ia staţi şi vă gândiţi numai un pic şi veţi vedea. Întocmai ca şi mine – nu o absurditate, nu o dobitocie, nu o naivitate, ci culmea perfidiei şi a cruzimii, cu mănuşi albe din proaspăt spălate şi călcate şi trase cu gratie pe-o mână care a fost scăldată-n sânge. „De ce se spală lupul” e o şaradă a unui înţelept de lângă piramide ori de la poalele Himalaei; sau poate a unuia şi mai bătrân, care-a trăit trei sute ori chiar trei sute şi cincizeci de ani, de îi crescuseră sprâncenele că „trebuia să le ridice cu cârja”, pe când urechile şi nasul i se transformaseră în cartilagîi enorme ca cele ale elefantului… De ce se şterge cu prosop de borangic e alta şi mai tragică, mai dureroasă decât prima ghicitoare, – enigmă de care mă-ncrâncen şi mă-nfior la fel ca în apropierea strămoşului nostru ce-a învăţat să scrie, să citească, după ce-a izbutit cu mari eforturi să meargă-n labele de dinapoi, ba chiar să fugă, aşa-n picioare ridicat, cu labele de dinainte bălăbănindu-i-se caraghios, să-şi ţie echilibrul. Aţi stat vreodată culcat, pe-o bancă, în parc. Privind de jos în sus la cei ce trec? Este ceva de un haz irezistibil; nu-mi dau bine seama de ce, dar din poziţia culcată, vezi bine efortul făpturii care s-a ridicat în labele de dinapoi şi-şi cumpăneşte cu efort trupul greoi; ai netă impresia c-asişti la un număr de circ, – un senzaţional, fenomenal, universal dresaj al celui ce se târa mai ieri prin crengile pădurilor, lepăind apa rămasă-n urma ploilor. A trebuit să se scufunde multe păduri şi să apară la flăcăruia soarelui alţi munţi şi tot alţi munţi şi ape, până a izbutit dresorul genial să-l facă pe lupul care ştia să execute „hopa” să se şteargă cu un prosop, ca mai pe urmă, cine ştie când să-l şi înveţe că acel prosop să fie de mătasă. De o mătasă cât mai subţire şi mai scumpă, ca acele pe care, acuma două zile, Marea uriaşă le sfâşia întruna, zvârlindu-le mereu pe ţărmul de culoarea liliacului, c-un fâşâit şi dulce şi aspru în aceeaşi vreme; Marea uriaşă ce ne-a dat la fiecare dintre noi, cândva, câte-o sămânţă din puterea ei sălbatică şi plină de viclenie totodată şi care-n clipa asta, la zece şi douăzeci şi cinci – după mortala invenţie ce-mparte viaţa-n firicele de nisip spulberate de vânt – îşi fierbe sub capace rămăşiţele nenumărate ale vietăţilor ucise, în vreme ce se pregăteşte, ca un căpcăun, să le ospăteze pe toate deodată, la vremea prânzului, exact cum face şi vecina mea: de două zile încheiate taie şi spintecă, decapitează şi jumuleşte, pentru nunta feciorașului ei, o sută douăzeci de aripate, ca să nu mai spun de cele optzeci de oca de carne cumpărate de la

măcelărie pentru patru mii de sărmăluţe şi ca să nu mai pomenim de bietul porc Vasilică, ce-a fost înjunghiat şi-apoi jertfit pe rug şi care acuma fierbe în oale, crătiţi şi ulcele, mocnit, zvârlind spre cer abur subţire, străveziu, ca un prosop de borangic, de sub capacele care tresar şi mormăie, ca nişte câni. Când vrei să le iei osul, şi ca şi valurile Mării, acum, sub ochii mei – sau, mai precis, în coada ochilor mei vineţii – şi în urechile mele ciulite, care-i ascultă mârâiala şi hârâiala scurtă cu colţi rânjiţi gata să facă „hap!" şi să te-nghită, pe când mai depărtat aud sughiţul ascuţit al chiuielelor de nuntă:

U-iu-iu! U-iu-iu!
Soacră mare,
soacră mare,
dă-ne pită
şi mâncare!…

Ieri după-masă, când s-a adus zestrea miresei, – pe când un moşnegel cu glasul tremurat cânta vechiul, frumosul cântec:

Să bem vin,
să mâncăm poamă,
Leliţă Ioană!

cu toată chiuiala, care parcă umbla în labele de dinapoi, ducând în cârcă patul, dulapul, scaunele, masa şi alte mobile mai mărunţele, cu toată piuiala puilor ce alergau prin curte şi grădină, urmăriţi îndeaproape de căpcăuni, cu toată horcăiala găinilor executate pe eşafod, – am plâns de mila celor doi miri, ori poate de mila întregii omeniri. Plângeam şi mă gândeam dacă şi Mohiser – turcoaica de peste drum – care purta şi ea într-însa, ca mine, o povară – atâta doar că ea avea să nască o fată vie, o viitoare Nuzet ori Erdi ori Selima, pe câtă vreme eu purtam în mine ceva fără de viaţă – dacă şi Mohiser avea să vie la nunta pentru care se cumpăraseră nu mai puţin de două sute de pâni mari duble, douăzeci şi cinci de chilograme de măsline, opt salam de Sibiu, douăzeci caşcaval; se plămădiseră şi se copseseră nu mai puţin de şaptezeci de chilograme de cozonac, se aduseseră nenumărate lăzi de struguri, o sută cincizeci de sifoane şi două butoiaşe de vin nou, tulburel… nuntă spre care întindea gâtul speriat, din adăpostul odăiţei mele, Calicula Mustakis, motanul negru cu plastronaş şi ghetre albe şi nişte mustăţi atât de groase şi zbârlite, că se simţiseră în stare să-i dea porecla binemeritată, pe lângă cea de împărat roman la care-o simplă literă – un *c* în loc de *g* – îl arăta că-i simplu muritor de rând, stând pe la uşi şi pe la porţi şi cerând de pomană; Calicula Mustakis era atât de îngrozit de cele ce se petreceau la el acasă – unde nu mai călcase de când începuse balamucul – încât

mă întrebam, privindu-i spaima, de ce nu are la gât prosop de borangic, în loc de vesta-i albă de blăniţă – în vreme ce stăpânii lui erau încă-n pădure şi începuseră cel mult a se spăla?

Dar oare nu fiecare dintre noi s-a-ntors ori se întoarce uneori în acea epocă de piatră, în care vechii, autentici „hippy" se-nţelegeau prin semne?

— Mi-i foame!

— Mi-i somn!

— Hai! Vino!

— Du-te!

— Taci!…

Miraculos cum poate să dispară cărţi de Istorie, de Geografie, tratate de Ştiinţă şi de Artă şterse într-o clipită şi-nlocuite de-un alb strat de uitare. Dar, mai mult încă, până şi rădăcinile care te ancorau de viaţă, de familie şi lanţurile ce te ţineau prizonier al vieţii sociale, toate să cadă, rupte, sfărmate şi să te simţi brusc liber, sălbatic, nedomesticit, ca fraţii noştri care abia dacă descoperiseră misterul focului.

Ca într-o vrajă care ţi-a pus ocheanul fermecat pe ochi, nu vezi decât ce vrei şi restul din jur se estompează şi el, ca şi hârţoagele bibliotecilor strânse de sute de ani în rafturi şi dulapuri, ca toate cuceririle civilizaţiei, care-au făcut din om un zeu atotstăpânitor. De haine nu mai ai nevoie; poţi umbla gol ori doar c-o simplă centură la mijloc; de masă nu mai ai nevoie, oricare bolovan e de ajuns, ori palma pe care ţii aceea ce înfuleci în grabă, hămesit; cât pentru somn, de ce-ar mai fi nevoie de pat, când plaja de nisip călduţ, în soarele ce te păzeşte cu suliţă de aur pe cerul de deasupra capului, e cel mai bun culcuş. Când vrei, intri în apa Mării, care te spală fără săpun, doar cu sarea ei vie, aspră, lunecoasă. Încolo, tot ce se află-n jur – oameni, case şi animale – sunt spulberate de briza vânturilor aprige ce bântuie în acea margine a lumii şi-a Istoriei.

Dar, când se-ntâmplă ca acei vilegiaturişti, căzuţi cu hârzobul din văzduhul civilizaţiei, să fie şi îndrăgostiţi, atunci trecutul rămâne pentru aceştia doar ca o vagă remuşcare, ca o minusculă insectă care i-ar înţepa ori ca o muscă îndărătnică ce se aşază tot în acelaşi loc…

Pentru ei, capătul acela al pământului e-al lor, numai al lor. Nu înţeleg de ce-ar mai fi şi alţii care-ar pretinde, de pildă, că Golful Iepuraşului ori cel al Rechinului, aflate undeva între dune de nisip, la malul Mării celei negre, ar putea fi ş-al lor la fel de bine, căci nici unii nici alţii nu au peceţi ori învoieli, care s-ateste proprietate în regulă. Vin, deci, aici, ca în nisipul lor, în care dezgroapă fructul pus cu o zi-nainte la păstrare, în groapa adâncă, umedă şi rece, – fruct pe care îl mănâncă aşa, fără de farfurii, de linguriţe şi şerveţele. Îşi potrivesc culcuşul între dune, la adăpost de vânt, unde se pârjolesc până ce simt

că sunt aproape arşi; atunci, s-azvârl în apa răcoroasă, care îi cheamă de-atâta vreme, făcându-le nerăbdătoare semne cu mâni de furtunoase talazuri, pe când îi strigă întruna cu gura-i înspumată.

E drept că uneori visează urât. Se face că le-a ieşit în cale, fără veste, un animal ce seamănă cu ei, atâta doar că e-mbrăcat cu straie ciudate, are la mână o vietate a cărei inimă se-aude cum bate-ncetişor; în cap, un fel de coş de papură ori paie şi-n mână tot un coş la fel, ceva mai mic. Şi, culmea, arătarea aceea care le iese înainte, aşa, ca din pământ, pare că i-ar cunoaşte:

— Ce faceţi? Când aţi sosit? Şi unde locuiţi?

Se vede că le cunoaşte limba lor, căci altfel nu l-ar înţelege ce-i întreabă. Curios. De unde-a răsărit aicea, pe meleagurile lor, creatura ciudată, care nu se lasă şi-şi urmează interogatoriul!

— Staţi mult? Până la câte ale lunii? Eu am sosit la 14 iulie…

Ce lună şi ce iulie? Se vede că-i nebun!

Dar, iată, c-au răsărit şi alte lighioaie, mai multe, tot mai multe. Sunt chiar atât de multe, că nu mai ai pe unde umbla, te loveşti de ele, te împleteşti, te-agăţi, te freci, te-nozi şi te ghionteşti. Doamne! Ce-i asta? Au apărut şi nişte corturi nalte, nalte, unele cu ţuguiuri, şi e zarvă şi o forfotă, de parc-o mare înfuriată urlă de te-asurzeşte; pe când nisipul, urcat deodată în naltul cerului, sub paşii acelor fiinţe de pe un alt tărâm, îţi intră-n ochi, în gură şi în nas.

Iată că dintr-odată tot peisajul e schimbat. Parc-ar fi noapte. Şi, totuşi, sori nenumăraţi stau spânzuraţi de-acele corturi nalte, ţuguiate, – nişte sori mici ş-atât de-apropiaţi, că razele lor albe aproape te orbesc, dacă te uiţi ţintă la ei. Se-aud cântări ori mai degrabă răgete şi răcnete, ţipete, bufnituri… Şi, mai cu seamă, miroase-a carne arsă. Oare cine-i pus la frigare? Pe cine se pregăteşte să-nfulece acele fiinţe pe care le simt ş-acum în preajmă? De văzut nu le văd, dar sunt pe undeva, pe-aproape, căci s-ar părea că glasurile lor răsună din umbră.

Ce vis! Când se trezesc, acolo, în nisipul cald al dunelor bălane, la câţiva paşi de apele bătrâne ale Mării Negre care le face semn de bun trezit şi le vorbeşte în limba ei de la-nceputul lumii – limbă uitată de oameni şi înţeleasă doar de alge, de crabi, de peşti şi poate şi de pietre – se îngrozesc că acel vis rău ar putea fi aievea!

— Ce întreba? Când am venit?

— Cine? Omul din vis?

— Da. Ce straniu! Habar nu am de când suntem aici.

— Firesc! E-aşa demult de atunci, că mi-a crescut barbă de-un cot şi coamă ca de leu!

— Eu m-am uitat în apă, deunăzi, şi nu m-am cunoscut. Când am sosit, eram aproape albă; acum sunt ca fundul tigăii în care frigem peştii…

Şi iar mi-aduc aminte de coşmar, cu inima bătând. „Ce-ar fi,

gândesc, dacă acest coşmar s-ar repeta întruna, în fiecare zi? Ori dacă s-ar preschimba deodată în realitate?", Am fi şi noi înveşmântaţi ca cei din vis, am avea ceas la mână, Rec ar fi fără păr pe faţă, cu părul scurt tăiat; iar eu c-un paneraş în cap şi altul mai micuţ pe braţ? Şi am intra în corturile nalte cu sori mici spânzuraţi de ele, ca nişte fantastice podoabe rotunde, sclipitoare?

Şi totuşi parcă mi-aş aminti c-am fost şi eu pe-acel tărâm de vis. Când? Nu ştiu. Dar amintirea îmi stăruie, supărătoare. Am fost? Şi, dacă am fost, va trebui să mă întorc? Voi mai cunoaşte oare acele obiceiuri, pe care le-am uitat? Aş prefera ca patul de nisip şi nesfârşitul izvor al Mării Negre să fie vis din care să nu mă mai deştept; iar visul rău pe care l-am visat să fie, de vrea, realitate. Un vis din care să nu mă mai deştept, un vis al epocii de piatră, în care noi, singurii oameni ai colţului acela de lume, de la marginea unei neţărmurite ape, să stăm la focul de găteje, pe care mârâie-n surdină pirostriile, sub micul ceaunaş în care fierbe mămăliga… Alăturea un cort, ş-atât. Noaptea să ne-nvelească în aşternutul ei imens, briza să stea de strajă învârtindu-şi întruna, ca o morişcă, paloşu-i de vânt; iar Marea să ne-ngâne cântece de leagăn ori să ne povestească istorii fioroase despre cumplite şi viforoase naufragii ale unor vechi pescari ce s-ar fi-ncumetat să-i scurme în adâncuri…

— Dormi?

— Nu.

— E lună. Ce-ar fi să ne plimbăm pe plajă?

— Hai!…

Şi să ieşim în tainicul văzduh, pe care luna pune pete de argint, de parcă Marea ar fi crescut nemăsurat şi, retrăgându-se, ar fi lăsat bălţi peste tot. Călcând prin ele, desculţi, fără să ne udăm. Ne-apropiem de ţărm şi dinţii dantelaţi ai mamei noastre Marea se cască-a zâmbete de spumă. Râde, râde mereu şi colierele-i de taină vin pân' la noi, vii şi strălucitoare, oferindu-se-n dar. Ne aplecăm şi le culegem: sunt reci şi lunecoase. Când ridicăm palmele-n sus, în ele nu mai e nimic: toate mărgăritarele şi perlele s-au şi întors de unde au venit, din funduri de talazuri.

Şi, când, târziu, de adormim în paza apei, a vântului ş-a lunii, visăm iar visul cel urât îl alungăm, trântindu-ne pe cealaltă parte:

— Auzi!… Iulie… dată… când… plecare… De unde or fi venind acele fiinţe cu-asemenea năstruşnice idei?

Dar, îmi aduc aminte îndată că-i un vis. Un vis; dar dacă e un vis din care, curând, ne vom trezi? Ar fi posibil oare? Ceva îmi spune că orişice e cu putinţă şi-acesta e visul cel mai rău, pe care îl visez cu ochi deschişi.

***

Toată copilăria, ba chiar şi prima tinereţă, – până ce am pierdut pe

cea mai scumpă fiinţă de pe lume –, moartea fiind legată pentru mine de cimitir, de-nmormântări şi ciocli, cercam să mă feresc de ele, ca de o boală rea, o holeră, o ciumă… îmi amintesc cu ce uimire am ascultat, odată, pe-o bună cunoştinţă, care îmi povestea cum se urcase, pe-o ploaie, într-o droagă, – ea şi iubitul ei – ca să ajungă mai repede în centrul Parisului, la casa în care locuiau. Pe mine doar mirosul de lumânări ori fluturarea aripilor negre de la straiele cioclilor erau în stare, pe atunci, să mă îmbolnăvească pentru un timp.

Apoi, îndată după moartea mamei mele, deodată cimitirul s-a prefăcut într-o grădină cu nesfârşite şi-ntretăiate alei, cu monumente ciudate, ba chiar de haz şi comice; mormintele erau acuma simple movile de pământ, coroanele şi oalele cu flori erau legate doar de văduvele înveşmântate-n negru; băncile de la căpătâiele mormintelor erau popasuri de odihnă; cavourile, simple căsuţe mirosind a pivniţi vechi şi neaerisite… Cât despre toate cele legate de trecerea omului în cealaltă lume, acestea mi se păreau acum un fel de iarmaroace, un fel de rituale serbări ale unor sălbatici, care, în loc de curcubeu de pene în cap, cercei în nas şi cingători de iele, ar fi avut pe ei halate de fantome negre şi-ar fi făcut paşi lenţi, solemni, în loc de paşi săltaţi, de dans…

Moartea pentru mine nu mai avea ceva de spaimă; la întâlnirea cu ea aveam să-i ating mâna, netemător, ori să i-o strâng chiar prietineşte. Poate destinul îmi rezerva o întâlnire scurtă şi fulgerătoare, în aşa fel ca să nu am timp să-i zăresc faţa, şi nici să nu-i simt mâna rece, îngheţată. Bătrânii noştri o aşteptau, de obicei, vreme îndelungată, pe pat, cu ochii la fereastră ori la uşă. Pentru unii din ei putea să fie un schelet cu coasa la spinare, ori un străin cu faţa suptă şi întunecată, în strai fără culoare, – un călător tăcut care le intra, la înserat, în casă… Pentru alţii, putea fi o femeie tristă, misterioasă, cu văl pe faţă… În orice caz, aveau vreme să-i simtă alăturarea, prezenţa şi uneori să-i strângă mâna îndelung ori, câteodată, să se sufoce sub sugrumarea ori pumnalul ei. Noi, cei de-acum, am început a ne deprinde cu întâlniri fulgerătoare, ceea ce ne împiedică de a ne satisface legitima şi marea curiozitate de-a o vedea măcar o clipă…

Eu, însă, m-am întâlnit cu ea, pe-o iarnă cu troiene cât gardul şi ger ce scăpăra în diademe scumpe, pe cărările croite anevoie între pereţi de gheaţă. Pe înserate, când lumina zilei ce s-a stins învie dintr-odată în raze galbene, ce străpung palid întunecimea nopţii care cade. Ieşisem din odaia mare, supraîncălzită, a unei case de odihnă – unde venisem să lucrez –, ca să mă duc până devale, la cantină, să iau cu sufertaşul cina din acea sară. Eram gros îmbrăcată, cu pantaloni de schi, cojoc, căciulă, bocanci. Gerul pişcă grozav. Cărăruia era îngustă şi lucie, ca sticla, Nu era mult de mers, dar nu puteam înainta prea iute. Mi s-a părut un ceas până am ajuns, am intrat la bucătărie direct,

am luat cina pentru trei persoane, am predat bonurile şi am ieşit din nou în gerul de afară.

E drept că nu mă dezbrăcasem, în graba mea de-a isprăvi cu masa cât mai iute, aşa că frigul, la întors, mi s-a părut de două ori mai aspru. Am grăbit pasul, cu-atât mai mult cu cât nămeţii, un fel de uriaşi ce se plecau deasupra mea din urmă, îmi cam trezeau fiori de spaimă. Tăcere neclintită, ţipenie de om, doar vântul scuturând din brazi zăpadă peste mine şi-nşelătoarea lumină a becurilor, care zbăteau din aripi ca nişte stranii fluturi, punând bălţi în întunecime, pe sticla cărăruiei, ce scârţia şi luneca sub paşii mei precipitaţi…

Şi-atunci, nu ştiu ce s-a-ntâmplat. Ca printr-un vis, mi-aduc aminte că am urcat două-trei trepte, apoi c-aş fi deschis o uşă… Cred că plângeam, în orice caz. Scânceam, de parcă m-ar fi bătut ori ar fi tras în mine cineva. Se pare că spuneam:

— Am căzut! M-am lovit la cap!…

Dar asta n-are nicio importanţă. Intrasem, cu sufertaşul în mână, neatins, eram întreagă şi nevătămată, doar plină de zăpadă, lucru firesc, cum mai ningea încă afară. M-am aşezat pe pat. Inima îmi bătea puternic, zbârnâind, în timp ce creierul – şi mai cu seamă partea lui cea stângă – îmi tresărea din vreme în vreme, dureros. Mai important e că uitasem să vorbesc cu şir şi nu mai cunoşteam nici locuri, nici oameni, nu mai ştiam nici nume, de parcă dintr-odată mă întorceam de pe un alt tărâm, de unde toate se văd dintr-un alt unghi şi unde toate sunt hâite şi schimbate.

— Suntem la Foişor!… îmi repeta tovarăşa de cameră.

— Unde?

— La Foişor!

Da, eu ştiam ceva de-un foişor, dar altul, dintr-alt loc şi care nu semăna cu-acesta în care mă aflam.

— Eu sunt Marina! Şi ea e Gabriela!…

Marina, Gabriela! Cine erau? Parc-aş fi auzit de ele, dar când? Demult. Ori poate că mă înşelam? Poate nu auzisem niciodată? Sau poate că într-altă viaţă?

— Eşti în camera ta! Te-ai dus cu sufertaşul s-aduci cina şi… ai căzut! Aşa-i?

— Da. Am căzut! Şi m-am lovit aşa de tare!…

Asta-mi părea realitate, adică singurul lucru şters complet din memorie, tocmai acel gol din viaţa mea, în care moartea îmi apăruse-ntr-o fracţiune de secundă şi-mi întinsese mâna. De ce nu mă luase cu ea? Ori poate mă luase. Şi unde mă dusese? Faptul că nu-mi aduc aminte mă făcea să scrâşnesc din dinţi de disperare, de ciudă…

— Potoleşte-te. Eşti bine! Nu-i nimic! Ai lunecat şi ai căzut! Unde-ai căzut? Îţi mai aduci aminte?

Cum să-mi aduc aminte? Straiul cel negru ce mă învăluise mi se

aşezase împotrivă, întunecând troianul alb, lumina…

— În cărare?

— Nu ştiu.

— Nu ştii? Atunci cum de-ai deschis uşa, ai urcat scările şi-ai ajuns până aicea?

— Nu ştiu.

Întreaga noapte m-am zbătut să aflu. Spre dimineaţă, când zorile intrau punând săgeţi trandafirii pe mobilele cunoscute şi intra doctorul, nu izbutisem să aflu încă taina.

— Ei, văd că sunteţi bine!

— Da.

— Mă cunoaşteţi?

— Da. Sunteţi doctorul.

— Şi ea?

— Ea? E Marina.

— Şi dânsa?

— Gabriela.

— Unde suntem?

— La Foişor.

— În ce localitate?

— Sinaia.

— Ce vi s-a întâmplat? Cercaţi să vă aduceţi aminte;

— Am plecat jos, la Pelişor, am luat cina şi am pornit pe cărăruşă… Era ger şi ningea. Mergeam greu, lunecând…

— Şi?

— Nu mai ştiu nimic.

— Ia să vedem unde v-aţi lovit!

I-am arătat. Cucui cât toate zilele.

— Da. Aţi căzut şi v-aţi lovit… s-a-ntors oarecum nedumerit, spre cei de faţă, medicul. Ei? Gata! Acuma sunteţi bine. Vă odihniţi o zi ori două şi altceva nimic. Să nu vă fie teamă. O simplă căzătură! Atâta! De ce păreţi îngrijorată?

Nu i-am răspuns. El a plecat. A fost cum mi-a prezis. Chiar de a doua zi am început plimbările şi nu târzie vreme lucrul. Cucuiul a mai stăruit o vreme, apoi a dispărut şi el. Doar zbaterea de sub urechea stângă a mai rămas mult timp şi-ades îmi amintea de întâlnirea mea cu moartea.

Păcat că n-am putut s-o văd. De strâns i-am strâns, desigur, mâna rece ca de gheaţă, pe când ea mă purta pe-un alt tărâm necunoscut, cu un bandaj pe ochi, ca la un joc ciudat al nostru din copilărie, când cei din jur ne învârteau în coridorul cel întunecos cu şapte uşi ş-apoi, dându-ne drumul, ne lăsau să punem mâna pe o clanţă şi ne-ntrebau:

— Care-i?

— Din Salonaş! răspundeam eu.

Şi deschideam.

De unde, era la polul opus, dându-mi senzaţia de-nfiorare – şi stranie şi emoţionantă – că lumea s-a-nvârtit şi s-a sucit, că toate s-au mutat şi s-au schimbat…

— De la cerdac!…

Pe când în faţa ochilor mă aşteptam s-apară odaia cu canapea şi cu fotolii, din faţa casei… Fulgerător, fiorul necunoscutului mă atingea cu mâna, dându-mi senzaţia că am dispărut o clipă şi că mă nasc a doua oară.

***

De fapt toate sunt jocuri, interesante ori mai puţin interesante, – pornind de la cele mai simple, „ascunsul" şi „de-a prinsul" –, şi moartea de ce n-ar fi şi ea un joc, pe care îl jucăm în fiecare noapte când adormim, „ca duşi pe ceea lume", din care în fiecare dimineaţă înviem, dând iama ca la „uliul şi hulubii" printre toţi spiriduşii care ne-au părăsit în timpul somnului? Şi somnul nu poate fi şi el, câteodată, un „de-a ascunsu" mai lung, căruia oamenii greşit îi spun atuncea moarte, luând cutia liniştii, în care s-a pitit cel ce se joacă, drept sicriu, şi tihna absolută a inimii oprită din alergat drept curmare a vieţii? Doamne păzeşte! De-ar fi aşa, vă-nchipuiţi ce panică pe bietul om când iese din ascunzătoare şi se trezeşte într-un mormânt ori îşi priveşte pumnul de cenuşă ce stă înghesuit în urmă? Strigoi, mumii, poate cei vechi s-or fi gândit şi ei la vreun asemenea năstruşnic joc?

Poate aşa s-ar explica şi trezirea din somn a lui Rec, ca o întoarcere de pe-un tărâm al umbrei dense şi al tăcerii neclintite, ca o-nălţare bruscă dintr-un adânc mormânt, în care se vârâse din propria-i dorinţă şi plăcere, ca să se odihnească cât mai bine şi din care îl scoteam eu brutal înainte de vreme? În adevăr, când mă gândesc mai bine, îmi dau seama că-n ochii lui, ce se crăpau de sub pleoapele ca nişte bulgări de pământ, se oglindea fantastica şi nesfârşita tăcere de dincolo de viaţă. Mă şi rugase, de-ndată ce ne cunoscusem, să-i tolerez meteahna asta; dar eu, care săream din pat chiar mai înainte de-a mă trezi de tot, uitam mereu de rugămintea lui şi asta mă făcea adesea să cad eu însămi în groapa ce se căsca deodată înainte-mi.

Aşa s-a întâmplat atunci, când am gonit din Bucureşti spre litoral, cu o maşină, – bucurându-mă ca un copil la gândul surprizei ce-aveam s-o fac lui Rec, ce nu mă aştepta decât peste trei zile. Am ajuns excitată şi încălzită, îndată după-masă, pe la orele două şi ceva şi am intrat ca o furtună în odaie, dând uşa de perete. Era în aşternut, dormea, după truda înotului şa plajei. Nu s-a clintit. A crăpat ochi întunecaţi şi m-a privit fără expresie.

— Rec! Eu sunt, Rec!… am strigat, pe când mă poticneam de piedici nevăzute.

— M-ai trezit brusc din somn!… Ştii că nu pot să suport asta.

Mereu mă scoţi din sărite!

— Cum? Nu te bucuri c-am venit? Şi deodată m-am simţit ca şi jefuitorul care smulge comorile cu sila.

— Nu!… şi răspunsul lui a căzut peste mine ca un capac.

— Atunci… să plec? am urlat eu, înspăimântată.

— Cum vrei… am auzit, şi toate au dispărut, s-au încuiat, s-au ferecat.

Şi am plecat, ca alungată de-un strigoi, fugind fără de ţintă şi-aşa de tare hohotind, că cineva, pe stradă, m-a întrebat:

— Ce vi s-a întâmplat? pot să v-ajut cumva?

Dar culmea era că, în durerea cumplită care mă muşca, nu mă puteam împiedica să profanez sertarele şi toate lucrurile rămase de la cel mort şi îngropat. Scotoceam furios prin colţuri, trăgeam sertarele, sfâşiam plicuri ca să citesc scrisorile, din care aflam că mă-nşelasem, că niciodată Rec nu mă iubise, că ar fi fost grozav de bucuros să nu mă mai zărească niciodată în faţa ochilor, că îi eram povară, ba, mai mult, odioasă. Tot ce-mi spusese până atunci era minciună, mă tolerase lângă dânsul, chiar dacă la-nceput poate că avusese vreun sentiment duios şi dulce, demult se spulberase, i-l spulberasem eu. Recunoşteam că sunt de vină; dar el cum de putuse trăi într-o minciună? Mă înşelasem asupra lui, nu era cel pe care-l crezusem, bun, generos şi sincer; era ascuns, rău, crud, sângeros… în stare de orice… de ce anume? De orice. Odată ce încrederea în el pierise, minciuna răsărea în toate câte se petrecuseră, în toate care se întâmplau în fiecare zi…

M-am aplecat deasupra lacului, de pe pietroiul pe care mă aşezasem să m-odihnesc şi să mă socotesc cu mine însămi şi m-am văzut cu faţa crispată, palidă, cu ochii roşii şi umflaţi, gura cu colţuri amare şi căzute şi m-am înspăimântat; dar nu că arătam uzată şi urâtă, m-a îngrozit în fulger gândul că eu eram oglindă pentru Cristi, ce mă citea uşor până-n adâncuri. Atunci? Vă-nchipuiţi ce vedea el acolo, în gropile durerii mele furioase? Într-o clipită, poate chiar când rostisem: „Cum, nu te bucuri c-am venit?” – el şi văzuse răsărind acele bănuieli urâte şi murdare, de parcă i le-aş fi strigat în faţă. Şi mă simţeam căzută ca într-o groapă fără fund.

— Dar, o să-mi spuneţi, care erau acele bănuieli?

O să răspund, ca şi atunci, când mă lovisem în cădere:

— Nu ştiu.

— Cercaţi să vă aduceţi aminte când a început?

— Nu ştiu.

— Să văd cucuiul!

Zădarnic însă l-aţi căuta, nu l-aţi putea nici pipăi, nici cântări. Mi-aţi spune ca şi doctorul, atunci:

— N-aveţi nimica. Va trecut.

Şi eu v-aş asculta, supusă. M-aş ridica şi aş umbla. Aş lua drumul înapoi spre casă, unde m-ar aştepta un Rec, acuma înviat din somnu-i greu şi care, desigur, mă va privi de parcă nimic nu se-ntâmplase; mă voi spăla pe ochi, voi chema zâmbetul pe buze şi voi spune, intrând:

— Hai, mergi la Cazino?

Deşi eu m-aş vedea sus, pe faleză, în vânt.

Şi Cristi mi-ar răspunde, vesel:

— Sunt gata într-o clipă!…

Şi am deschide uşa ce dă înspre oraş, pe când în ochii mei, de sub bandajul negru, s-ar reflecta tărâmul tainic în care îmi ieşise-n cale moartea şi m-atinsese, fulgerător, cu mâna ei de gheaţă.

***

Aţi fost vreodată la Mare, primăvara? Lumina pâlpâie ca un fluture străveziu peste întinderi aburite. Plaja, neverosimil melc ieşit din casa albastră a omătului, e leneşă, catifelată, lucie. Pe ţărmuri zgribulite, frunzişul sălciilor aromate – fantome ale măslinilor din locurile sfinte – pare buchet de porumbei de-un verde decolorat până la alb, pe câtă vreme macii pun picături de sânge închegat, prin încâlceala buruienilor pitice şi suliţele spinilor voinici; iar tufele de tamarix cădelniţează dantelat şi roz, trimiţând în văzduhuri suflul lor parfumat amintind a tămâie, piper şi liliac.

Soarele se scoală atunci cu noaptea-n cap şi nu ajunge să se spele bine prin ceaţa zorilor, rămâne de obicei cu pete pe obraz şi cu funingine de întuneric până, trezit de-a binelea, se freacă cu săpunul seninului şi se şterge cu şervet de nouri. Iar la-nserat, tehui de oboseală, mătăhăind de somn, după o zi atât de lungă, se lasă brusc în aşternutul dealului, după ce-a mai făcut o baie scurtă-n lac, gol puşcă, de se sfieşte fecioara zare, întorcându-şi obrazul rumenit de la asemenea necuviinţă.

Pe câtă vreme Marea – mai dulce, mai duioasă ca de-obicei – îşi leagănă cântând copiii valurilor în scutece albastre ori verzi şi numai câteodată, când ţâncii prind să urle, deodată supărată, îi hâţână aşa de tare, de le sar fulgii perniţelor şi salteluţelor ducându-se ca nişte danteluţe pe ape iar ei sunt în pericol să fie prăvăliţi din leagăn.

Doar vântul, deseori, în dejghiocarea proaspătă a primăverii, amintindu-şi – ca-n fiecare an – de frageda-i copilărie, prinde s-alerge şi să se zbuciume atât de tare, că, dacă-ţi pui mintea să-l opreşti, să i te-mpotriveşti, e vai ş-amar! Sub tine, nisipul fuge. Înspăimântat, ca un popor de vietăţi mărunte, care-au pornit-o în bejenie. Pantalonii pe tine par de carton, hainele ca hârtia, prin care trece răceala ca de gheaţă. Pietricele îţi lovesc faţa, ca o măruntă grindină. Mersul încovoiat, de parcă ai trage o sanie grozav de încărcată, prin troiene, pe undeva-n Alaska. Dar nu-s troiene, ci numai nisip întunecat şi ud, în care bolovanii şi pietrele stau îngropate până-n gât. Un singur

pescăruş, flămând, ce se roteşte pe deasupra talazurilor înspumate. Malul, cu casele şi grădiniţele lui ude, viu colorate, ca de pe pozele de scos – când întorci ochii de la Mare la el – parcă ar fi sprânceana întunecată a unui uriaş pirat ce te-ar pândi din funduri de câmpie. Cerul, bleg, melancolic, după ploaia iute din zori, se uită şi el întocmai ca şi mine la deşertul din jur. În care doar eu şi pescăruşul luptăm în contra vântului, care, uite, deodată-mi sare-n spate şi mă sileşte să-l duc în cârcă, pe când el chiuie asurzitor, de-s nevoită să-mi astup şi urechile.

Să lupţi în contra unui vânt contrar e şi obositor, e şi zadarnic. Şi, totuşi, eu o fac adeseori, ca şi atuncea când am plecat înspre Mangalia, aşa, pe-o zi cu vânt, senină şi călduţă. Atuncea, însă, vântul era un om ce se împotrivea voinţei mele. Se ascunsese-n Sanatoriul Balnear, într-o odaie, pe care-am căutat-o mult până să dau de ea. Era trecut de ora cinci după-amiază. Am ciocănit. Nimeni nu mi-a răspuns. Am ciocănit ceva mai tare, lipind capul de uşă. Am auzit un pat ce scârţâie, apoi un lepăit de picioare desculţe..

— Cine-i?

— Eu.

— Cine eu?

— Miranda!

— Ai venit c-o maşină?

— Cu trenul!

— Hm!…

O tăcere; apoi, glasul morocănos s-a auzit din nou:

— Sunt dezbrăcat. Aşteaptă-mă, să pun ceva pe mine.

L-am aşteptat, însă mai bine ar fi fost să nu mă pun în contra vântului, care simţeam că şi-ncepuse a bate din nord. Se strecurau până la mine fiorii reci, încrâncenându-mi carnea, făcând-o piele de găină. Vuietul ca de talazuri furioase prindea a se-nălţa, în juru-mi; urechile-ncepeau să mi se-astupe, le simţeam vâjâindu-mi. Acuşi aveam să fiu prinsă-n vârtej şi să plec fruntea, biciuită de curentul potrivnic.

Şi-n adevăr că vântul mi-a ieşit înainte posac şi sumbru, rău-voitor:

— De ce umbli haihui, pe drumuri? Cine ţi-a dat voie să vii aici? De ce-ai călcat consemnul?

O clipă, ca izbită-n piept, am stat pe loc. Ce-ar fi să mă întorc? O îndărătnicie de care nu mă pot dezbăra cu niciun chip m-a făcut, totuşi, să-l înfrunt:

— Îţi pare rău că am venit?

— Incorigibilă!

— Nu-ţi era dor de mine?

— Vorbă degeaba!

— Să plec?

— Cu primul tren.

— De ce?

— Pentru că aşa e bine!

M-a luat de-o aripă:

— Hai, hai de-aici. Te duc la gară.

— Dar eu nu vreau să plec.

— Ba, ai să pleci!

— Ba nu!

— Ba, ai să pleci! Nu înţelegi că vreau să rămân singur?

Vântu-mi sărise-n spate. Aproape am căzut sub lovitură, poticnindu-mă.

— Miranda! Nu plânge, că scot cureaua! Nu mai asculţi de tata Rec?

Mă luase de braţ şi mă trăgea, ca pe o sanie ce se hârtoaie, îndărătnic. Şi sania era-ncărcată cu bolovani mari, grei, că de abia puteam s-o trag…

— De ce nu vrei să mă-nţelegi? Am nevoie de linişte…

— Atunci, înseamnă că nu mai ai un pic de dragoste, aşa-i?

— Poftim! Parcă de dragoste-ar fi vorba! E vorba de cu totul altceva!

Vântul mi se împotrivea cu toată forţa. Nu numai haina, dar chiar şi inima era ca o hârtie care se zbate, gata să se rupă. Picioarele, ca de carton, le simţeam ţepene. Mânile rebegite. Ochii umezi sub usturimea curentului de miazănoapte. Obrazul biciuit de nisipul cuvintelor atât de aspre.

— Cum poţi să fii aşa de rău?

— Eu rău? Din contra, sunt bun, chiar foarte bun.

— Cristi!

— Hai. Hai, Miranda! Fă cum îţi spun; doar ştii că am întotdeauna dreptate.

— Dar… m-am schimbat.

— Hm! Se şi vede!

— N-o să te necăjesc!

— Eu sunt aici la cură. Dorm toată ziua. Nu beau şi nu fumez. Nu văd pe nimeni…

— Şi eu nu sunt excepţie?

— Vorbă degeaba.

— Dar…

— Niciun dar.

— Dacă nu pot?

— Ba, trebuie să poţi. Întoarce-te de unde ai venit, la lucrul tău. Numai aşa poţi dovedi că te-ai schimbat.

Avea dreptate Rec şi, totuşi, o îndărătnicie înnăscută se împotrivea acelei furtuni năprasnice care, fatal avea să mă întoarcă din drum,

căci, oricât ai fi de curajos, până la urmă, istovit, părăseşti vântul rece afară şi intri la căldura unei odăiţi adăpostite. Până la urmă înţelegi că e zădarnic să lupţi cu vijelia, care îţi sare-n spate, trântindu-te sub greutatea-i la pământ.

M-a dus pe sus până la gară, mânându-mă cu o vărguţă de la spate. Mi-a scos bilet şi m-a suit în tren. Soarele se culcase, – roş şi în pielea goală –, după deal. Din hogeagul nalt al înserării – răscolită de vântul cel năprasnic – funingine a prins a curge din belşug, orbind privelişte a şi-nnegurându-mi ochii. Trenul a şuierat asurzitor ş-o clipă mi s-a părut că m-aş afla pe un tărâm necunoscut şi tainic, în care lunecam, alunecam, pierzându-mi cunoştinţa.

— Poate c-aşa e moartea… mă gândeam.

Şi-n adevăr că se făcuse noapte. Cutreieram câmpii deşerte. În cap un tren hodorogit îmi ţăcănea, absurd şi monoton. Şi eram singură. Chiar inima mă părăsise; se rătăcise pe peronul înserării, în gara mică şi pustie ce dispăruse, suflată de vânturi rele şi turbate, ca un spin dezrădăcinat, ce rătăceşte la-ntâmplare pe văi, pe dealuri, pe drumuri şi cărări şi – chiar de-aş şti de unde a fost smuls – degeaba s-ar întoarce la origine…

Douăsprezece fără douăzeci. Cât de patetică e plaja în măreaţa-i pustietate, ce-şi bate joc de mica gânganie vâslind din lăbuţe în cutia abstractă a timpului! În clipa asta, un singur pescăruş trece pe deasupra talazurilor, doar unul singur, întârziat ori rătăcit de cârd, ca mine; zboară plecat pe-o parte, ca un straniu uli alb gata să ia în gheare un pui al uriaşei cloşti ce-şi ocroteşte odrasla sub aripile-i verzi. Dacă mi-aş fi clădit căsuţa de-atâta vreme plănuită aicea, pe mal, deasupra fântânii părăsite, în marginea grădinilor de zarzavat, aş sta acum la geamul larg al studioului ori în cerdacul cu grilaj şi aş privi singurătatea ce mă-nconjoară, îmi dă târcoale şi mă ademeneşte să ies afară din bârlog. Când aş sta jos, pe scaun, în faţa şevaletului, mai că m-aş crede pe-un vapor, în largul Mării. Pantofii, în dulap, ar fi-nverziţi de mucegai. Pe vreme de furtună, nisipul ar intra prin toate crăpăturile, prin gaura cheii, zbătându-se ca nişte vietăţi ce-şi cată adăpost. Ploaia ar bate în acoperiş, călcându-l şi trosnindu-l, de parcă cineva ar căuta deschizături prin care să pătrundă-n casă. Urletul Mării, sinistru, mi-ar ţine loc de cucuvea. Noaptea mi s-ar zgâi pe la fereşti, ar sta ascunsă pe după uşi, pe după scări şi prin cotloane, cu răsuflarea oprită, aşteptându-mă. Necunoscutul mi-ar ticăi în piept, crezându-se pentru o clipă profet, pe când singurătatea ar fi în drum spre mine, întârziind, ca de-obicei, la întâlnire, unde-o aştept cu ceaşca de cafea şi cu poveşti absurde şi-ncurcate. Pe care să le asculte neclintită, cu pioasă tăcere, de parcă ea ar fi duhovnic şi eu un păcătos ce i se spovedeşte. Aşa ne-ar prinde zorile şi, când lumina zilei ar trage cu săgeţi în geamuri, aş răsufla deodată, uşurată şi de poveri şi de

coşmaruri. Dar, tot ca de-obicei, aş observa că nu-s decât eu în odaie; singurătatea a rătăcit prin ceţuri, pe-afară ori a uitat de mine şi de-ntâlnirea noastră. Ori poate aştepta să-i ies în cale eu şi s-o aduc de mână? Dar unde-aş fi găsit-o, chiar dacă-aş fi-ndrăznit să ies în bezna nopţii? E pretutindeni şi nu e nicăieri, o simt că-mi suflă-n ceafă uneori, dar e destul să fâlfâie o creangă ori să ţipe un vreasc, ca să se facă deodată nevăzută. O simt în preajmă, – mai depărtată ori mai apropiată –, îi disting paşii ce par a mă-nsoţi, îi simt privirea ce se opreşte ca din întâmplare asupră-mi, trece prin mine şi se duce departe, în zări necunoscute, afunde, ca un pal fulger ce-ar lumina o clipă o lume din alte lumi.

— Alo!

— Alo!

— Vii, Rec?

— Nu pot.

— De ce?

— Îţi spun când ne vedem.

Atunci, de ce m-aş surghiuni degeaba-n turnul cetăţuiei? Cu-atât mai mult cu cât mărturisesc că sunt fricoasă? Fricoasă, dar nu laşă, am dovedit-o în mai multe rânduri. Mi-aduc aminte, aşa, că într-o noapte, acasă la Constanţa, am fost trezită brusc din somn de-un ţipăt groaznic, ţipăt de om înjunghiat.

— E Florea!… mi-a ţâşnit sufletul de groază, în sus, ca o fântână arteziană care a fost oprită ş-acum i se dă drumul dintr-odată.

Într-adevăr, era glasul lui Florea, care dormea în holul mare, din care tata îşi făcuse de-o vreme studio-birou. Vă-nchipuiţi ce groază am simţit în clipa ceea? Nu mă-ndoiam că hoţii, care-au pătruns în casă, pe la terasa dinspre Mare, au atacat pe tata, că Florea a cercat să-l apere şi că a fost lovit de moarte de către unul din ticăloşi.

Totuşi, cu toată frica, m-am repezit, aşa, cu mâna goală, în cămaşa de noapte, – eu, o fetiţă de treisprezece ani –, şi am intrat ca o furtună la locul presupusei crime. Când mă gândesc acum la gestul meu atâta de eroic, îmi pare comic; atuncea, însă, v-asigur că nu-mi venea deloc să râd. Odaia era în semiîntuneric: raze slabe de lună subţiau bezna miezului de noapte.

— Nu-i nimic, linişteşte-te! mi-a spus, blând, tata. Florea a visat rău şi a răcnit prin somn.

Dar, ce s-ar fi-ntâmplat, dacă visul cel rău ar fi fost fapt real? Eu l-am simţit exact ca şi cum s-ar fi întâmplat şi, dacă am avut curajul să mă avânt în luptă, e pentru că-l iubeam atât demult pe Florea, că moartea lui întuneca pe-a mea.

Că nu sunt laşă o dovedeşte şi faptul că, pentru a lucra, mă instalez în locuri izolate, în case goale, – unde un ţipăt ca cel de care vă vorbeam mai sus, cu greu ar putea fi auzit de cineva, care să-mi sară-n

ajutor. E drept, mărturisesc, că am câteodată nopţi cumplite şi că citesc până la ziuă, ca să nu-nchid tăcerea şi bezna cu lăcata, ori, cel puţin, dacă-i închisă, să fiu eu gardianul cu legătura de chei. Am un teribil chef, bineînţeles, să mă baricadez, să trag dulapul în uşa ce mi se pare cea mai vulnerabilă, s-aprind toate luminile de-afară, ca să mă-mpresure ca nişte paznici vigilenţi; însă, mă stăpânesc şi gândurile doar de execută toate aceste manevre stupide şi ridicole.

Şi toate acestea numai pentru că sunt îndrăgostită de singurătate.

— Vai, doamne, cum nu te plictiseşti să stai acolo, singurică? îmi spune câteodată cineva.

Eu? Să mă plictisesc? Aş spune că niciodată nu mi-i de-ajunsă singurătatea! Aş vrea-o mai aproape, mai intimă. Această doamnă atotstăpânitoare, maiestuoasă, care se plimbă prin munţi şi prin păduri, pe margine de ape, prin văi adânci, pe dealuri nalte, pe malul lacurilor în care se oglindesc cu părul despletit răchiţile, care ascultă, pe-nserate, şopotul sprinten al pârâiaşului ce sare printre bolovani, foşnetul grav, dramatic, al brazilor bătrâni, glasul sinistru al cucuveicii şi trosnetele suspecte ale unor paşi ce sfarmă vreascuri în tufişuri, – singurătatea îmi oferă cadrul fantastic al unui suspendat tărâm deasupra lumii noastre reale, deasupra tărâmului terestru, pe care cobor de-ndată ce un singur om sparge oglinda nevăzută pe care păşeşte acea măreaţă şi nevăzută doamnă.

Pe buna şi vechea mea prietină o regăseam cu siguranţă de-ndată ce păşeam în ţinutul ca de poveste al Foişorului. Acolo, aflându-mă cu totul izolată de ceilalţi oaspeţi veniţi la lucru ori odihnă, de îndată cum pâcla înserării prindea a pune umbre străvezii pe panta dulce care da pe albia pârâiaşului cu iscusinţă ascuns în înveliş de luxuriante plante şi pe pădurea în care veveriţele intraseră ca într-un somn lung şi ceţos, – farmecul depărtat al tuturor castelelor şi castelaşelor cu ochi nostalgici de vitralii luminate şi cuşme ţuguiate spărgând bolta de vie a cerului ce se întuneca treptat, cu straiele lor complicate, ornate de fireturi de lemn cruciş şi curmeziş şi brandemburguri iscusit lucrate, – făcea şi mai real şi mai apropiat acel tărâm, pe care se plimba singurătatea mea. Cu inima bătându-mi de plăcere – dar şi de-o teamă nedesluşită – mă porneam după paşii ei, pe care-i auzeam sunând, trosnind, undeva înainte, în dreapta ori în stânga, în sus, în jos, de multe ori în urmă… Mă ţineam după ea, ca un mânz speriat, care nu poate face altfel decât s-alerge după maică-sa, deşi, în întunericul care a prins să cadă, n-o poate desluşi, ca s-o ajungă.

Atâta doar că eu nu scoteam niciun sunet; nici de chemare, nici de teroare ori de disperare. Altminteri, în fundul inimii care bătea precipitat, dând din copite nărăvaş şi zbârlindu-şi codiţa, era un pui semănându-i neînchipuit de bine.

Dar, când, pe nişte grozave ierni, castelul Foişorului zăcea acoperit

de ţurţuri, departe, în pădurea albă a troienelor mute, pe-o noapte fără lună, atunci tăcerea acelui tărâm se prefăcea deodată într-o sumbră poveste, în care balauri nevăzuţi prindeau a da târcoale, plesnind din cozi de ger şi şuierând pe guri de crivăţ. Atunci, singurătatea mea se ascundea brusc, nu ştiu unde, şi mă lăsa cu spaimele şi temerile mele. Nu mai erau tăceri în jur, nu mai dormeau linişti în bradul cel înalt din faţa geamurilor largi, nu mai străjuia tihna pe-nneguratele păduri ce mă încercuiau, erau doar inimi care băteau precipitat în toate: în ziduri, în pat, în masă, în fereşti, pe-acoperiş, în cele două etaje de deasupra şi-n cel de dedesubt, pe nevăzutele cărări pe care mă plecam de sus, pe geamurile larg deschise, în becurile aprinse strălucind intens ca nişte ţipete la o petrecere de Anul-Nou, unde eu eram singurul musafir, în noaptea neagră străpunsă strident pe alocuri de pumnalul unui felinar, fără ca ea să dea vreun ţipăt în spaima ei încremenită, pe-ntreg tărâmul acela de basm al meu şi al frumoasei doamne enigmatice, pe care o pândeam zădarnic la înserat, fără să-i dau de urmă, căci se topise, se făcuse nevăzută ori poate că zăcea undeva, în ceţuri tulburi, pe jumătate îngheţată, victimă cuprinsă încetul cu încetul de-acea rigiditate ce-avea s-ajute eventualii detectivi să stabilească cu exactitate ora când „crima”, fusese săvârşită.

Atunci, în toiul balului, zvâcnind în valuri de lumină albă şi-n ritmul unui jaz frenetic a mii de inimi ce bat precipitat şi în surdină, – deodată un zgomot insolit a frânt doar în doi timpi petrecerea: venea dinspre fereastra lăturalnică, din stânga. Întâi mi s-a părut că-i doar o tablă ce trosneşte de ger ori poate-un ţurţur care s-a desprins şi a căzut, sfărmându-se… Cu inima răcită, am îndrăznit totuşi să mă apropii de geamul deschis şi să privesc. Nu erau toate luminile aprinse? Nu se vedea ca ziua? Cine ar fi-ndrăznit să se aventureze aşa, când se vedea prea bine că se veghează, nu se doarme? Totuşi, mai ştii? Aşa că, m-am apropiat de geam şi am privit. O clipă, şi m-am dat înapoi, lovită-n piept ca de un glonte: o scară se alăturase acoperişului, ce domina etajul de sub mine, ieşind mult în afară şi-alcătuind o mică terasă aproape dreaptă – doar uşurel în pantă – aflată chiar sub cele trei geamuri ale apartamentului în care mă aflam, doar la cel mult un metru adâncime, aşa că cel ce urca scara putea uşor să-ncalece fereastra şi să pătrundă în odaie.

Ce-aţi fi făcut? Aţi fi strigat?

Aşa am procedat şi eu. M-am repezit la geamul din dreapta, ce da înspre Casa grădinii şi spre sere, ş-am început să strig după ajutor.

Dar să nu credeţi că era uşor să mă ajute cineva. Cea mai apropiată casă era destul de depărtată şi, până să sosească ajutor, se puteau multe întâmpla. Cât despre paznicul care umbla în jurul Foişorului, se vede că ajunsese cu rondu-i de noapte hăt cine ştie unde, că a trecut

destulă vreme, până ce-am desluşit fuga-i greoaie, pe zgomotoşii lui bocanci cu cuie. A tras un foc. N-am auzit ce-a spus. A mai zvârlit un glonţ în vânt, apoi s-a prăvălit în lungul pârâiaşului, topindu-se în beznă.

Tremurând, am închis geamurile toate. Îndată, însă, a trebuit să le deschid din nou. Din stânga, şeful grădinar, trezit de împuşcături, ieşise în cerdac şi mă-ntreba, strigând ca-n codru, ce se întâmplase; din dreapta, alt paznic, speriat, spunea că a fost pusă scara care slujise la reparaţii şi care rămăsese în dos, rezemată de zid. Sosea şi cel dintâi, cu sufletul la gură, înjurând şi aducându-mi la cunoştinţă că n-a găsit pe nimeni… poate mi s-a părut!

— Cum? Doar l-am văzut cu ochii mei! am protestat cu violenţă. Urcase scara şi-acum venea spre geamul meu deschis. A trosnit tabla şi-atunci am auzit. Încă o clipă şi-mi intra în odaie!

Amândoi paznicii s-au scărpinat în cap, scoţându-şi căciulile miţoase:

— Hm! Ciudat!… Dar, dacă spuneţi dumneavoastră!… Noi n-am văzut pe nimeni! În orice caz, dacă a fost un hoţ, atuncea a fugit! S-a mistuit!

Acelaşi lucru au spus cu toţii, a doua zi, când m-am dus la birou, să dau raportul şi să mă jeluiesc. Vă-nchipuiţi că îmi pierise pofta să mai stau pe tărâmuri, pe care se pot propti scări la ferestre. Dar, mai întâi, voiam să aflu cine-i vinovatul. Vă spun drept, eu bănuiam chiar pe vreun paznic… Mi se părea suspect că nu-l prinseseră niciunul, deşi sosiseră destul de iute, ca să prindă un om ce trebuise să se dea jos de pe o casă, să coboare o scară naltă… Ş-apoi, era zăpadă, lăsase urme; nu, nu era firesc să nu-l fi prins.

— Vai, doamnă, eu cred c-a fost o simplă glumă! mi-a spus, zâmbind, cel căruia-i cerusem să facă cercetări.

— Glumă? Dar, dacă îmi intra-n odaie, tot o glumă era? Poate nu era hoţ, admit; dar, dacă era beat?

— Să-ţi spun eu ce cred, – mi-a demonstrat un bun prietin ce se afla şi el, acolo; e pur şi simplu curiozitate masculină! Văzând lumină mare, – că erau toate becurile aprinse, nu?

— Toate.

— Şi cum ferestrele erau deschise, s-a întrebat, desigur, ce poate face, la miezul nopţii, doamna aceea, acolo, sus, în Foişor? Şi-a rezemat scara de zid…

— Atunci, un paznic?

— Eu aşa cred.

Cu toate cercetările, nu s-a aflat nimic. Unii ziceau c-ar fi într-adevăr un paznic, care, în ziua ceea de duminică, fusese liber şi, cum obişnuia să-şi bea paralele la cârciumă, venise, poate, să se mai distreze…

— Ori să găsească alţi bani cu care să petreacă mai departe? Nu?

Alţii credeau că-i născocire de-a mea; dar, că ţipasem, asta era un fapt, pe care-l întărea şi şeful grădinar:

— Am auzit un glas de damă!… zicea el acelora ce-l descoseau. Aşa mi-a spus şi mie, când l-am întrebat.

Dar nici el nu văzuse vreun suspect. Aşa că, ipoteza prietinului meu rămâne singura valabilă:

— O simplă curiozitate masculină!

Aşa cum eu ardeam de curiozitate să văd pe doamna mea cea singuratică, la fel poate că omul ce se urcase pe scară, la fereastra mea, în miez de noapte, ţinea să vadă faţa acelei tainice necunoscute ce stă într-un castel pustiu şi izolat, fără de frică, pe un ger de douăzeci de grade sub zero şi-o tăcere ce colindă cu gurile căscate, enumerând imensele troiene ale tărâmului misterios.

În orice caz, dacă el nu şi-a ajuns ţinta, eu una e sigur că nu m-am lecuit de boala mea cea veche: sihăstria. Şi, dacă s-ar ivi prilejul, eu tot mi-aş înălţa pe mal căsuţa aşteptării mele, în preajma ţărmului de vis şi a talazurilor de poveste cu ochi de curcubee şi cuşme ţuguiate. S-aş prinde iar a urmări, ca pe o căprioară sperioasă, prin violetul înseratului, pe scumpa-mi şi tainica-mi singurătate, pe când şi inima-mi de vânător bate acelaşi tact grăbit şi agitat, de parcă şi pe mine m-ar vâna cineva nevăzut, din negurile enigmatice ce mă pândesc din spate.

***

Unsprezece fără cinci… îmi vine să şi râd, ce-nsemnătate poate să aibă clipa asta în infinitul care mă-nconjoară? Aici, pe marginea bucăţii de pământ de unde-ncepe apa Mării, – ca de pe cea din urmă filă a unei cărţi pe care scrie „fine” –, nu mai urmează nimic decât povestea scrisă ori cea nescrisă a vieţii tale, pe care o arunci ca să îmbraci veşmântul de aur topit al soarelui magnific ori cel de gheaţă al vântului turbat. Ca o sălbătăciune amirosind urma ce duce spre culcuş ori ca o pasere dând din aripi grăbită spre balta transparentă ce se-oglindeşte în văzduh, la fel şi eu, când mă apropii de litoral, încep a-mi pierde parcă din greutate, răsuflu uşurată, în timp ce ochii îmi fug pe liniile fără de sfârşit ca într-o goană a eliberării. Aici toate sunt vis, chiar şi durerile palpită ca nişte pescăruşi peste întinderi, şi dorm lin pe umedul nisip, netulburate de nimeni şi nimic. Năprasnicele întâmplări, durerile şi rănile care te-au sfârtecat pălesc deodată şi se îndepărtează, de parcă ar fi ale altcuiva. Când, pe-nseratul lăsat de soarele ce se ascunde-n nouri ori pe posomorala unei ploi cafenii care-ţi ascunde apa Mării, trecutele fantome s-apropie tiptil, trăgându-te de haină, suflându-ţi în ceafă ori şopotindu-ţi la ureche, te uiţi la ele distrat, de parc-ar fi ale unei alte fiinţe, uitate, – cunoscută cândva. Şi-aşa şi este. Tu, cea de-acum, eşti suspendată între trecut şi viitor, ca-

ntr-un hârzob între cer şi pământ. Eşti ca un nou-născut, în leagăn. Toate câte s-au întâmplat s-au întâmplat înaintaşilor, cele ce vor veni sunt străvezii şi depărtate, destine ale unor fiinţe necunoscute, care abia de se trezesc la viaţă. O coală albă de hârtie, pe care o mână calmă, odihnită, o va putea umple cu mii şi complicate desene şi culori, – un gol pe care o minte clară va arunca un pod, ca să unească cele două margini, o-ntinsă şi proaspătă câmpie, pe care o inimă cuminte, paşnică, o va ara în ritm accelerat şi susţinut.

Cât despre acele întâmplări ce ne-ar apare-n visuri, din care ne-am trezi cu părul umezit la ceafă şi inima zvâcnind, să le privim cu îndoială, întrebându-ne:

— Oare cum a fost visul? Nu-mi mai aduc aminte decât crâmpeie şi-un sentiment nedesluşit. Ce curios! Parcă a fost ceva ce mi s-a întâmplat chiar mie, uite, îmi bate inima, ca şi atunci, pe când ieşeam, pe-o după-masă, vânătă, şi mă-ndreptam spre Cazino. Cu cine eram? Cu un tânăr, pe care-l chema Rec. Ce nume! Rec! Ce căutam acolo? De ce intram în sala de biliard, plină de lucrători, de marinari şi de fluieră-vânt? De pe larga terasă, Marea era un vis albastru ce se-ntindea până-n adâncul lumii; vântul trecea pe sus cu zgomot, plesnind din bici şi apucându-mă de plete, căutându-mi urechea de care să mă tragă; lumina vânătă ce mă privea pe sub sprânceană îşi stăpânea dojana de pe buze.

— Ce cauţi tu aicea?… parcă-mi spunea. Nu ţi-e silă de fumul de tutun şi de răsufletele mirosind a bere?

Ce vis! Într-adevăr, în sala cea mare de jocuri, era un fum să-l tai cu ferăstrăul. Tac-tac! Bila fugea, ca beată de la un capăt la altul al postavului verde, tacurile întindeau gâturi lungi, atente, ochind cu puştile la umăr, parcă.

— Te plictiseşti?… îmi spune Rec. Încă un pic, şi gata; până acum am câştigat cinci sute, avem ce cheltui câteva zile…

Absurd!… ţăcănim table, aşezăm pietre şi-mpuşcăm biliarde, ca s-avem ce mânca? Şi cine-i tânărul cu ochi de sticlă, pe care-l sprijinim de braţ, îl ducem amândoi de subsuori, pe stradă, până-acasă? E cel de care mi-ai vorbit tu, în seara aceea?

— Chiar m-ai crezut? aud glasul lui Rec. A fost o glumă.

— Dar ceea ce mi-ai spus mi s-a părut îngrozitor!

— Ei, şi ce-i cu asta?

— Nimic. Nimic…

— Atuncea, de ce plângi?

— Nu plâng; îmi bate soarele în ochi.

Drumul e lung şi alb, în lumina amiezii. Căldura ne pune sarcini pe braţe, lanţuri de picioare. Un tren ţipă asurzitor, gonind cu capul între umeri, prin spini şi bălării, parcă-l alungă un asasin din urmă. Unde a dispărut brusc Marea? Cine-a sorbit-o dintr-odată, şi-n locul ei, a-ntins

un drum lung, ciolănos ş-un câmp plin de hârtoape? Cine a spulberat nisipul mătăsos şi cald al dunelor, înlocuindu-l cu praf şi ciulini? Cine a sugrumat răcoarea brizei şi ne-a lăsat în locu-i zăpuşeala? Cine-a furat odihna fără de timp a epocii de piatră, ne-a pus veşminte de prisos şi ne-a gonit pe străzile civilizaţiei? Păşim alături, de parcă n-am mai fi noi, cei de mai-nainte; acum avem carnetul de identitate-n buzunar, cunoaştem limba secolului nostru, suntem doi oameni cu nume bine stabilite, avem trecut şi meserii, îndatoriri şi griji… Şi toate astea numai din pricină că din doi oameni goi am devenit doi oameni îmbrăcaţi?

— M-am plictisit de drumul ăsta!

Cine-a vorbit?

— Ar trebui să plec. Am prelungit prea mult concediul.

— Şi eu?

— Numai la tine te gândeşti! Eşti nemaipomenit de egoistă!

Simt năduşeala zvâcnindu-mi brusc în ochi.

— Poftim! Acuma plângi!

— Nu plâng.

— Atuncea, ce faci? Râzi?

Ce straniu! Deodată nu mai am alăturea pe Rec, ci pe-un străin ce mă priveşte iritat. Fac fără voie o mişcare, ca să rămân în urmă.

— Dacă te enervez, pot să şi plec! îmi spune.

Nici nu-i răspund.

— Plec mâne la Bucureşti! Mă duc să-mi iau chiar azi bilet.

Ce mă priveşte? N-are decât să plece.

— Da? Foarte bine, răspunde, în chip absurd, la gândul meu. Mă bucur că suntem şi noi de-acord, odată.

Dar eu nu-l cred. Vrea doar să mă-nspăimânte.

— Nu crezi? mă-ntreabă, privindu-mă pe sub sprâncene.

Şi cum eu nu-i răspund, ştiind că asta îl exasperează:

— Dacă vrei, nici nu mă mai întorc. Am observat că nu putem să stăm câteva zile la un loc fără să ne certăm. Ţi-nchipui ce-ar fi dacă am sta întruna împreună?

Glasul se stinge. Drumul e lung şi alb, în soarele amiezii. Trenul răcneşte fioros, scoţând aburi pe ochi şi pe urechi, pe când aleargă, clătinându-se, pe margini de prăpăstii. Din urmă, duşmanul nevăzut îl fugăreşte, cu mâna în care ţine arma ucigătoare înălţată. Ce caut eu aicea, pe valea morţii? Şi unde-i Marea sclipitoare, cu coamele-i de spume şi cu eternu-i nechezat? Unde e leagănul de tihnă şi uitare? Unde e joaca cea albastră, copilăria plină de nisip? Unde e zarea ce se dă de-a tumba-n soare? Unde e briza care ne leagă de mâni şi de picioare şi ne rostogoleşte, înhămaţi, în recile talazuri? Unde e paradisul? Cine mi l-a furat?

PARTEA A DOUA

Îmbrăţişează-mă şi strânge-mă cu infinite braţe.
Mare, cu cerc de foc
încinge-mă peste mijloc,
cu spuma ta, ghem încâlcit de aţe,
leagă-mă şi până-n măruntaie
cu răsuflarea-ţi ca de lavă mă taie,
pe când îmi sorbi şi sufletul pe buze
cu buza-ţi violentă, reavănă;
ia-mă pe sus şi du-mă
şi, mai ales, ca pe-o epavă
mă leagănă…
(Ep. Us. Cartea Mării. Cânt XXX)

UNSPREZECE ŞI CINCI. MĂ M1NUNEZ cât de înşelătoare, de schimbătoare-i Marea; nu mă mai satur privindu-i deghizările, costumele, perucile, sonorizarea şi reflectoarele de care se slujeşte, ca să apară mereu tot alta spectatorilor, ca un abil şi genial actor, ori ca un criminal care-şi ascunde de veacuri identitatea lui adevărată, ca să nu fie obligat – dac-ar fi prins – să deie seama de toate fărădelegile săvârşite: cataclisme, naufragii, crime şi jafuri…

Numai mie câte nu mi-a furat, din faţa ochilor şi la lumina zilei! N-aş putea face-o listă a tuturor cuvintelor de preţ, a tuturor privirilor scânteietoare ori dulci, a tuturor ţesuturilor mai fine ca pânza de păianjen, a tuturor cântărilor suave şi fierbinţi; şi chiar de-aş face lista, alcătuind dosarul pierderilor, – pe care un rafinat specialist în materie l-ar studia c-un pătimaş şi enigmatic interes –, ce-aş câştiga? Nimic, căci Marea le ascunde în umedele-i tainiţi, de-a valma cu infinitele-i şi variatele-i odoare, din care, câteodată, mai scoate câte ceva la suprafaţă, ori le aruncă sfidător pe ţărmuri.

— Ghici?!… parc-ar spune.

Adică să le descifrăm proveniența, data precisă şi povestea, împrejurările în care-au fost furate.

Îşi bate joc de noi. Şi totuşi, de multe ori, ca şi arheologii ce reconstituiesc o epocă ori o cetate demult înmormântată în adâncuri, la fel şi eu aş îndrăzni să spun că, uneori, c-o simplă notă a unui instrument care vibrează neaşteptat pe vârfuri de talazuri, c-o simplă pată de culoare ce străluceşte brusc pe plajă, pot să clădesc, să ţes ori să-ntregesc o simfonie uitată ori o imagine pălită, ştearsă. Dar, ce folos, că totul îmi apare doar o clipă şi, când s-o prind în mână, îmi scapă printre degete, ca un ţipar… Rămâne doar părerea, visul ei de-o clipă şi sentimentul răscolit. E mult şi asta pentru mine; nu însă pentru

un cercetător, pentru un om de ştiinţă, care ar vrea să ia în palmă, să cerceteze cu de-amănuntul dovezile acelei lumi fragile, fugitive; care-ar vrea să descifreze, ca pe inscripţii scrijelite-n piatră, toate câte s-au spus atunci; care-ar vrea mărturii, corpuri delicte şi câte şi mai câte altele?

Nu, nu, stimate cercetător necunoscut, zădarnic ai cerca s-audiezi, ca martor principal, Marea Neagră; dacă ai stărui zile de-a rândul, ţi-ar arunca cu pumnii pe nisip tot felul de dovezi amestecate şi-ncâlcite, luate la-ntâmplare din tainiţele-i supraetajate. Şi ce-ai putea face cu ele? Nimic. Iar dac-o bănuieşti de rea-credinţă ş-ai vrea s-o pui în lanţuri, în cătuşe, ţi-ar râde-n nas, ca un imens rechin care îşi saltă în lumină năstruşnicul lui ferăstrău de dinţi puternici, adânci şi dantelaţi.

Trecutul ce se zbuciumă în noi nu seamănă cu Marea, oare? Cercăm să-i scormonim în măruntaie dovezi şi mărturii, corpuri delicte, dorim să-i smulgem declaraţii nete şi precise, cu date, ore şi minute, – de-i posibil –, cercând să reconstituim o anumită crimă, delict, excrocherie, furt? Şi ce găsim în valuri tulburi e-aşa de disparat, de rupt şi destrămat, că reconstituirea riscă să fie o minciună. Căci despre martori, chiar dac-ar exista cu-adevărat şi i-ai interoga sever, sub prestare de jurământ, la fel ca Marea, ţi-ar scoate fiecare din buzunar câte o scoică, un ciob de oală ori un fragment de marmură, pe care nici măcar nu-şi mai aduce aminte unde-a pescuit-o, dar încă de unde-ar proveni… Ba, chiar asupra aceleiaşi dovezi, – o piatră, de pildă – unul ar zice:

— E roşie!

Iar celălalt:

— E violetă!

Pe când al treilea ar declara, solemn:

— E cafenie!…

Jar dumneata, privind-o la lumina unui bec, ai spune, decepţionat:

— E cenuşie!…

Astfel, cum aş putea eu să declar că-ntradevăr, în ziua de 4 iulie, la ora două după prânz, pe când ne întorceam spre casă, de la plajă, Cristi mi-a spus pentru întâia oară:

— De ce încerci să mă îndepărtezi?

Poate mi-a declarat-o altădată şi-n altă parte? Poate nici nu mi-a spus aşa? Ori poate nici n-a spus-o deloc, ci-am înţeles-o din privirea lui?

La fel. Mi-ar fi cu neputinţă să jur că la-ntrebarea mea firească dacă-i pot da un telefon în seara aceea, mi-ar fi răspuns exact cu-aceste vorbe:

— Nu-ţi şade bine neîncrederea. Tu trebuie să fii ca o zeiţă! Puţin să-ţi pese ce fac eu!…

Se poate să-mi fi spus atât:

— Tu trebuie să fii ca o zeiţă!

Cuvântul gelozie nu s-a rostit, cred, niciodată între noi. Până şi numele acestei groaznice „lighioane” îmi ridica fiori fierbinţi, la rădăcina părului zbârlit de groază; cu-atât mai mult cu cât îmi aducea aminte de o poveste veche c-un bumerang…

Sunt lucruri cu care ne naştem, moştenite de la părinţii ori de la străbunii noştri. De pildă, mi-aduc aminte că odată, într-un tramvai, vorbind c-o proaspătă mătuşă de-a mea, pe care chiar atunci o cunoscusem, şi povestindu-i despre noi, acei din neamul Val, că suntem îndărătnici şi-avem o nemaipomenită plăcere de-a contrazice, numai aşa, de dragul artei, ea declarase:

— Zău? Ar trebui să vă căutaţi!…

Probabil că avea dreptate, deşi, atuncea, am fost grozav de indignată, ca de-o insultă, de replica-i ce ne punea cămăşi de forţă.

La fel, desigur, că şi gelozia era lăsată ca un bun, prin testament, de-naintaşii noştri, o armă hărăzită să nu se dea-n vileag decât atunci când cel ce-o moştenea devenea robul dragostei. Atunci, îndată ce-şi alegea soţia, ba, îi punea şi un inel pe deget, şi arma veche i se vădea în preajmă, ca un bumerang, pe care dintr-odată îl descoperea sus, în perete, deasupra şalului turcesc, mirându-se că nu-l văzuse până atunci.

Aveam doar treisprezece ani când sora mea mai mare. Stela, s-a logodit cu-n bun prietin al familiei ce-avea această moştenire. Era un om bun, generos şi hâtru. Venirea lui la noi stârnea întotdeauna entuziasm şi larmă. Cei mici îl căutau prin buzunare, să scoată jucării; noi, cei mai măricei, îl rugam să ne spuie poveşti de prin lumea cea largă, pe care-o colindase-n lung şi-n lat. Părinţii noştri îl primeau cu drag, ca pe o rudă de aproape. Când Stela s-a logodit cu el, au fost de-a dreptul fericiţi, ca şi noi toţi copiii, de altfel. Cu singura deosebire că eu am fost în prima clipă întristată, fără să ştiu de ce; ba chiar, aş putea spune, decepţionată, de parcă prietinul comun ne-ar fi trădat. Asta, însă, nu m-a împiedicat să-i ascult confidenţele, din care se putea vedea că o iubea de multă vreme pe sora mea, dar că nu cutezase să i-o spună, deoarece el se credea „un slut”, pe când pe dânsa o vedea „zeiţă”.

— Vai! Cum poţi vorbi aşa?… am protestat.

Din ochii mei ar fi putut citi că-l văd ca pe un cavaler medieval, cu scut şi cu armură; e drept că nu era prea nalt şi poate nici aşa voinic, însă vigoarea din ochii mari, întunecaţi, şi gravitatea vocii lui sonore cu-nmlădieri de violoncel îl ridicau pe-un piedestal spre care mă uitam de jos în sus. Îl admiram fără rezervă, negăsindu-i cusururi, aşa că-ntâia dată când mi-a spus să-i dau un sfat, că e nenorocit, am rămas ca trăsnită.

— Nenorocit? De ce?

— Stela nu mă iubeşte.

— De unde ştii?

— Mi-a spus-o „de la început”.

— Cum de la început?

— Aşa a fost convenţia între noi. M-acceptă ca logodnic, dacă primesc să-i fiu prietin. Doar prietin.

— Nu înţeleg…

— E foarte simplu. Eu o iubesc, ea are doar prietinie pentru mine, deocamdată… Pe urmă, poate, cine ştie?

— Ei, şi? Nu-i bine? Nici nu se poate să nu se-ndrăgostească, până la urmă. E imposibil!

— De ce?

N-aş fi putut să-i spun de ce, dar eram ferm convinsă; Am pledat cu căldură cauza. El mă privea, zâmbind. Poate să fi ştiut de unde îmi venea încredinţarea mea absurdă, pe care-o susţineam cu mii de argumente, – că, de atâtea argumente, prinseseră şi zorii să răsară, acolo, în grădină, pe banca de sub salcâmul cel bătrân, unde ne aşezaserăm la sfat…

— Aşa ar fi, dar vezi că lucrurile sunt cu mult mai complicate.

— Cum?

— Stela-i frumoasă. Roiesc în jurul ei mulţi oameni tineri şi frumoşi…

— Ei, şi?

— Ei, şi, eu sunt gelos!

— Adică? Cum gelos?

— Aşa, întocmai precum spun: gelos. Sufăr, mă tem, mă chinui. Nu am încredere în ea. Îmi pare-o veşnicie timpul ce mă desparte de căsătorie.

— Opt luni?

— Opt luni! Habar nu ai ce-nseamnă pentru un gelos opt luni!

Ce puteam să-i răspund? Ce-ar fi răspuns oricine. L-am şi certat, l-am şi încurajat, m-am revoltat.. Vorbeam ca pentru mine, judecând după mine; ş-aşa pretinsa gelozie îmi apărea o glumă. Prietinul a început să tacă.

— Poate că ai dreptate… a răspuns, la sfârşit. O să încerc tot ce se poate. Şi, la nevoie, o să joc cea de pe urmă carte…

Nu l-am mai întrebat care era „cea de pe urmă carte”. Spusese asta aşa de calm, că am rămas încredinţată că-l convinsesem şi că toate s-au liniştit. Aşa că l-am condus la gară, a doua zi, cu ceilalţi, plină de-ncredere în viitorul ce i se deschidea, la Bucureşti, unde pleca să găsească o locuinţă şi să-şi ia în primire postul de inginer bine plătit, care-i asigura lui şi soţiei lui un trai îmbelşugat.

— Am să-ţi scriu regulat! îi fluturase din batistă glasul Stelei, pe când se punea trenul în mişcare.

— Adio!… strigase, melodramatic, Nicodim, salutând ca un muşchetar cu pălăria-i panaşată.

Adio? De ce oare acest adio îmi răsunase nu ştiu cum, dogit, ca o jelanie a unei table vechi şi ruginite?

Un ciudat simţământ mi se pitise în inimă, o sumbră nelinişte, un fel de vagă presimţire. Am pus-o, însă, pe seama întristării, pe care ţi-o dă întotdeauna despărţirea. Şi nu m-am mai gândit la asta. Până-ntr-o zi, când a sosit o telegramă… Nicodim îşi trăsese trei gloanţe-n cap. Dar nu murise. Era-n spital. Şi o chema pe Stela.

Aşadar, asta era „cea de pe urmă carte”? Vestea căzuse ca un trăsnet. O clipă am rămas de piatră, apoi… ghiciţi ce am făcut?

— Aţi izbucnit în plâns? ar spune, de pildă, cineva.

— Nu.

— V-aţi repezit la Stela, de teamă să nu comită vreo prostie?

— Nu. La ea m-am dus doar mai pe urmă şi am găsit-o calmă şi senină.

— Atuncea, v-aţi îmbarcat în tren şi aţi plecat la Bucureşti?

— Nici gând.

— Aţi leşinat?

— Aş!

— Aţi luat veronal?

— Nu!

— În cazul ăsta, n-aţi simţit nimic?

— Din contra. Un sentiment foarte puternic, care m-a zguduit din creştet până-n tălpi.

— Ce sentiment?

— Jignirea!...

— Ciudat!

— De ce? Era o lovitură vicleană şi neaşteptată. În loc să fie mândru şi fericit că Stela îi va fi soţie, găsea cu cale să se-mpuşte! Luase buzduganul din cui şi-l trimisese cu putere la mii de kilometri depărtare, ca zmeul din poveste, şi buzduganul, ocolind ţinta, se întorsese şi îl lovise pe stăpân. Într-o clipită, din vina lui, pierduse totul: prietinie, dragoste, pe Stela şi pe mine.

— Şi nu l-aţi mai văzut?

— Nu. Stela i-a înapoiat inelul de logodnă. El a scăpat cu viaţă.

— Nu va fost milă?

— Ba da; însă dezamăgirea a fost mai tare decât toate. Ce credea el? Că-n faţa unui gest eroic, Stela îi va cădea, topită, la picioare?

— Da, înţeleg; însă, putea să moară!

— Tocmai aici e-aici; că n-a murit; asta i-am reproşat; dacă voia într-adevăr să moară, trăgea în tâmplă ori în inimă… aşa, şi-a spart doar capul; cele trei gloanţe au nimerit în ţeastă şi-au ricoşat…

— Totuşi, putea să moară!

— Nu cred. Aşa fac şi soţiile geloase, care se otrăvesc şi dau alarma: duse pe dată la spital, li se fac spălaturi, în grabă…

Dar, dacă moartea mai dă câteodată păsuire, arma de care vă vorbesc, adică bumerangul geloziei, se-ntoarce pururi împotriva aceluia care l-a aruncat…

***

Unsprezece şi-un sfert. Încerc lăcata care blochează uşa celulei în care sunt îngrămădite clipele nebune, ce vor iar să ţâşnească înspre telefon, şi-ncredinţându-mă că sunt bine închise, m-arunc pentru a nu ştiu câta oară în bulboana fără de timp, în care şi-a pierdut viaţa Miranda cealaltă. Şi mă gândesc, poate că toate s-ar fi sfârşit altfel, dacă, la lovitura de măciucă a lui Rec, i-aş fi răspuns:

— Cum pot să te ajut?

Sau:

— Bietul Cristi!...

Căci, asta aştepta el, cu siguranţă; altfel, de ce mi-ar fi destăinuit necazul lui? Cu ce uimire şi amărăciune – văzând că-i dau în cap cu bumerangul plânsului – mi-a spus atunci:

— Şi eu care eram încredinţat că tu-mi eşti cel mai bun prietin!

Ş-apoi, a mai adăugat:

— De azi încolo n-am să-ţi mai spun nimic

Oare de ce i-i dat omului să plângă? Nu plâng toate fiinţele. Aţi văzut vreo furnică lăcrămând? Vreun fluturaş hurducat de sughiţuri? Chiar şi viţeilor ori mieilor, care jelesc ca nişte bocitoare, nu li se vede ploaia durerilor pe faţă. Mai degrabă plâng melancolic şi discret ulucile, hohoteşte pârâul primăverii bolborosind şi prăvălindu-se la vale, cu chica zbârlită şi coate ridicate. Mai iute li se preling ferestrelor şiroaiele tăcute, se umezeşte ţarina sub argintiul brumelor ori pică lacrimi dulci izvorul.

Dar, chiar şi mama tuturor acestor lucruri bocitoare, Ploaia, nici ea nu plânge întotdeauna la fel. Uneori, îşi şterge ochii cu o năframă subţirică, străvezie, c-abia de se preling în jos, printre sprâncenele-ncruntate ale soarelui, câteva picături călduţe, abia simţite. Câteodată, scoate câte-un cearşaf mare şi cam murdar, ce nu-i de-ajuns să-i stăvilească şiroaiele neistovite, monotone, de văduvă neconsolată. Iar altădată, prosoape groase, colorate, se chinuiesc zădarnic să puie dop potopului de lacrimi, ce cad ca din ciubere şi din cofe, – pe când întreg văzduhul răsună de hohote, sughiţuri şi suspine.

Dar când observi talazurile violete că prind a se-nnegri, în depărtare; când priveşti plaja palidă de teamă, cu bolovanii şi pietrele îngropate-n nisip ca sub o plapumă, ba şi c-un văl ca un zăbranic, pe deasupra capului; când stai pândind cum s-abureşte peisajul, treptat, şi cum prinde albeaţă ochiul fantastic de întins al Mării; când vezi şi norii vineţi, înaripaţi, că se coboară deasupra valurilor speriate, ş-apoi

stropi reci şi deşi care calcă-n picioare plaja, făcând-o una cu pământul, şi, când îţi sună în urechi şi hohotul nestăpânit al nechezatului de harmasari fantastici şi înnebuniţi de groază. – atunci, te-ntrebi, fără de voie:

— Oare ce s-a-ntâmplat?

Aşa desigur c-a simţit, atuncea, demult, prietinul acela al nostru cu faţa veşnic zâmbitoare. Avea ochi mici şi luminoşi, ca nişte licurici care sclipesc în întuneric. Pielea-i uscată, albă, părea un pergament ce nu primeşte apa. Gura-i mobilă se deschidea ca să spuie lucruri nostime, interesante. Era şi sceptic şi ironic, bătându-şi joc de duioşii şi sentimentalisme. Era însurat? Habar n-aveam. Avea ori nu avea copii? Nici asta nu-mi părea posibil, căci nu-l văzusem decât singur şi nici nu pomenea vreodată de fiinţe dragi.

Noi ne dusesem să-l conducem la ultimul lăcaş pe-un frate al nostru, care acum dormea cu faţa în sus, în patul lui de flori, palid, încremenit, cu ochii-nchişi în găvane adânci, slab ca un mucenic ori ca un schivnic, frumos ca un arhanghel adormit.

Am tresărit puternic. O ploaie năprasnică se trezise deodată, năvalnică, ca din senin. Curgea vijelios, în preajmă, cu hohote, sughiţuri şi suspine. Plângea prietinul ce nu ştia să plângă şi pentru asta, poate, furtuna ce-l zguduia trezise fulgere şi trăsnete în jur. Plângea atât de tare, că se-neca, se sufoca şi-ntreaga lui fiinţă era cutremurată ca de fiori de gheaţă. Curgea atât şuvoi din ochii lui ironici plini de râs, ca ploaia de vară dintr-un curcubeu ivit deodată. Era ca o minune. Priveam încremenită şi vă mărturisesc că nu înţelegeam.

— Era poate întâia oară la o înmormântare?

— Aş! Da’ de unde!

— Poate-l iubea grozav pe Florea?

— Nu arătase niciodată asta.

— Atunci, poate era bolnav?

— Nu.

— Ori într-o stare de sensibilitate neobişnuită?

— Asta da. Se vedea. Dar ce-l făcuse oare să cadă-n ea?

— Moartea, desigur.

— Moartea fratelui meu?

— Nu, moartea.

— Dar, pentru ce atunci şi nu altădată? Privise de atâtea ori oameni pe catafalc.

— Dar, Florea era tânăr…

— Fuseseră şi alţii…

— Era frumos, voinic…

— Nu excepţional…

— Inteligent…

— Da. Stătuseră adesea de vorbă noaptea-ntreagă.

— Bun, generos…

— Da, da, aşa e…

Şi totuşi, plânsul acela al omului ce nu ştia să plângă a stăruit ca o enigmă pentru mine. De câte ori mi-l amintesc, inima-mi bate mai iute, streşina ochilor se umezeşte, geamul obrazului se tulbură şi ploaia prinde a curge lăuntric, prin spini şi mărăcini, ierburi şi buruieni, bolborosind şi sughiţând, cu păr vâlvoi şi coate ridicate, ca şi pâraiele copilăriei mele…

Şi mă întreb, oare la fel de tare s-a mirat şi Cristi, atunci, în parc, pe noaptea aceea de septemvrie, când m-a văzut că izbucnesc în plâns năvalnic? Umblasem ore-ntregi, ţinându-ne de mână, pe alei, până ce ostenisem şi ne-aşezasem pe o bancă. Era o noapte liniştită, fără de vânt, poate prea calmă chiar, şi-o ceaţă subţirică punea văl enigmatic pe arbori, pe încurcatele alei, pe lumea încremenită dimprejur.

— Ce ai?

— Nimic.

— Te doare ceva?

— Nu, nu.

— Te-am supărat cumva fără să vreau?

— Nu.

— Atunci, de ce să plângi?

— Nu ştiu.

M-a luat pe genunchi. M-a mângâiat. M-a sărutat. Dar eu plângeam întruna şi mai tare.

— Te rog din suflet, încetează. Îmi face rău.

— Nu pot.

— Hai să plecăm.

— Nu pot.

— Are să-ţi fie rău.

— Ei, şi?

— Mâne o să arăţi urâtă!

— Ei, şi?

Ş-am plâns, am plâns, vărsându-mi tot amarul lăsat de cine ştie ce în mine. Simţeam că faţa mi-i aidoma cu-a Mării, pe-o ploaie; brăzdată, violetă-cafenie; că ochii mi-au orbit ca zările sub nouri grei; că glasul mi s-a prefăcut în hohot şi sughiţuri, cu jalea şi suspinul împletite, ca pe furtunile ce-nnegurează şi asurzesc întreg pământul sub potopul lor…

De ce plângeam? De spaimă? Ce presimţire tresărise-n mine? Ce-mi apăruse-n faţă deodată? Era şi asta o enigmă ce-avea să stăruie nedezlegată până astăzi, ca şi cea a prietinului cu faţa zâmbitoare şi ca şi multe altele. Atâta doar că asta din parc, din braţele iubitului, a avut un sfârşit neaşteptat ori poate-un început… Când am terminat de

plâns, am simţit brusc că-s singură.

Cristi plecase între timp.

***

Există întâmplări fără răspuns, care rămân adânc întipărite în amintirea noastră, ca şi acele necunoscute nume tăiate cu briceagul în lemnul unei fântâni de pe Rarău ori scrijelate în piatra Panaghiei, pe Ceahlău, şi care, când le citim, ne dau fiorul tainei, făcându-ne o clipă să visăm.

Unele dintre aceste întâmplări sunt scrise strâmb şi rupt, de parc-o mână de nebun ar fi înjunghiat într-un moment de furie trupul de brad ori bolovan; altele sunt înscrise solemn, la şir şi clar, ca o procesiune funebră, ce ne trezeşte nelinişti dureroase; iar altele sunt mici împuşcături, care ne fac să tresărim, întorcând iute capul şi căutând să desluşim în beznă de unde vin şi cine le-a trimis.

Aşa a fost c-o întâmplare de astă-vară. Sora mea, Adelina, găsise adăpost într-o casă ascunsă în fundul unei livegioare, dintr-un sat de sub poalele Ceahlăului. Nu era prea departe de miezul satului, totuşi, pe-o uliţă aflată într-o margine a vechii aşezări; de-acolo, mai treceai un podeţ, mai făceai câţiva paşi la deal şi dintr-odată ţi se deschidea înainte lărgimea văilor şi zidul de păduri de brad, străjuind jur-împrejur cerul înalt. Casa, destul de mică şi cam întunecoasă, era bătrână şi voinică, clădită de vrednici meşteri de pe vremuri, cu grinzi solide, ziduri groase, cerdac gospodăresc. Dar lucrul cel mai important era că nu avea în trupul ei măcar un pic de fier: era în întregime croită din pădure, până şi cuiele erau de lemn. Poate de asta sora mea, care iubeşte cu pasiune codrul, s-a instalat, din prima clipă, ca la ea acasă, asemeni unei ciute adăpostite într-o întunecime de stejari, undeva, în ţihlişuri. Nu, nu glumesc deloc şi nici nu fac zădarnice figuri de stil; într-adevăr că numai aşa se poate explica faptul că ea, care se aclimatiza aşa de greu, aici s-a împrietinit numaidecât cu toate, de parcă le-ar fi cunoscut de când e lumea.

De fapt, nu mă-ndoiesc c-acelaşi vechi instinct, care-o făcea pe mica veveriţă cafenie cu codiţa în evantai – ce locuia în gardul de mlădiţă dintr-o latură a aşezării – să-nainteze până la cerdac, după un miez de nucă, ori să tragă o goană pe acoperişul de draniţă al casei, o făcea şi pe sora mea să se simtă la adăpost cumva aici, în casa bătrânească numărând peste-un veac.

Micuţa şi zglobia veveriţă, înţelegând că în „pădurea” ei sunt aciuaţi nişte prietini, a început a îndrăzni să intre-n casă, după nuci şi alune, pe care sora şi cumnatul meu le aşezau într-un paner anume pentru dânsa. Ba, ca s-o puie la cercare, au prins să ascundă paneraşul cu provizii, pe după uşă, pe pat ori pe sub pat, ca s-o privească cum îl caută, pufnind şi ţupăind. Se deprinsese să le mănânce şi din mână. Se-apropia, uitându-se atent în jur şi, dacă era linişte, – de obicei

după-amiaza, la ora când satul de sub munte se odihnea în arşiţa de vară –, li se urca pe mână şi, apucând jumătatea de nucă în cele două lăbuţe de dinainte, ţinând-o ca pe-o străchinuţă, vâra boticul înăuntru şi mânca tot, cu mare grabă. Pe urmă, cerea alta. De multe ori, împrumutând drumul mai neumblat, pe coama casei, răsărea la o streşină, plecându-şi capul şi cercetând cerdacul. În două săptămâni, nici nu se mai sfia să se urce pe pat şi, câteodată, pe trunchiurile răsturnate ale prietinilor ei, care stăteau încremeniţi, lăsând-o să-i miroase şi să-i zgrepţâne cu gheruţele-i agere. Era o adevărată reprezentaţie, la care ar fi dorit multă lume să asiste, dacă dorinţa de a trăi retrasă a surorii mele nu le-ar fi fost obstacol. Totuşi, câţiva prietini privilegiaţi erau admişi, pe cerdăcuţ, ca să asiste, – dacă aveau norocul să fie în acea zi reprezentaţie –, la performanţele acelui animal dresat aşa de iute. Eu însămi, lăsându-mi pânza pe şevalet şi renunţând de multe ori la odihna de după-masă, împrumutam drumul cel scurt ce cobora pe pârău, treceam iute dâmbul verde, înotând greu prin iarba naltă, şi intram pe portiţa de dindos, unde mă aştepta un rar număr de circ.

— Bine că ai venit, – mi-a spus, odată, sora mea; să ne ajuţi să dezlegăm problema.

— Care problemă?

— Cum s-o numim?

— Pe veveriţă?

— Da. Ştiu că tu ai talent la asta.

Am stat şi m-am gândit o clipă. E iute, uite-o aici, uite-o colo, e mică, ageră… Săgeată!

— Săgetuţky!

— Da. I se potriveşte, a spus cumnatul meu.

— De ce nu Acrobaţky?… a propus sora mea.

I-au rămas amândouă numele. Şi Săgetuţky-Acrobaţky, pe măsură ce zilele treceau şi se scurta şederea noastră la munte, devenea o celebritate. Şi pe măsură ce faima îi creştea, şi „numerele” îi erau tot mai hazoase, tot mai variate.

— Astăzi mi s-a suit pe cap!…

— Să vii s-o vezi cum se urcă pe masă şi intră-n farfurii!

Şi nu m-aş fi mirat să aflu într-o bună zi că Acrobaţky a dormit cu Adelina-n pat, ca o pisică.

Dar, cum se întâmplă adeseori în viaţă, plăcerea nu poate dura o veşnicie. A venit vremea hramului şi au intrat căruţe prin curţi şi prin grădini. Şi la gazda Adelinei au venit rude, cunoştinţe. Pentru o vreme, răchiţile din fund au rămas goale şi pustii. Până şi mierla mare şi voinică, cu care se războia adesea Săgetuţky, de la nucile puse în ţepuşă ori în crengi, până şi ea zburase undeva, pe vânturi.

— Cam greu o să ne îmblânzească iar! se jeluia, îngrijorată, sora

mea. A intrat frica-n-trânsa!

Într-adevăr, chiar după ce-au plecat toţi oaspeţii veniţi anume pentru hram, chiar după ce huiala căruţelor, lătratul câinilor şi chiotele flăcăiaşilor desculţi s-au depărtat, răchiţile, gardul, acoperişul şi cerdacul au rămas mute şi pustii.

— Nu vine ea aşa de repede!… Dar vine sigur!… spuneam eu, cu convingere.

— Eu ştiu?… rostea pe gânduri sora mea. Am o senzaţie nelămurită şi stranie că n-am s-o mai văd niciodată.

— Copilării!…

— Poate! Dar aşa simt şi noaptea-mi bate inima, când mă trezesc brusc, ascultând. Ce? Nu ştiu… dar aştept.

O ştiam cât e de sensibilă şi ceea ce-mi spusese mă neliniştea. De-aceea, când am văzut-o, într-o dimineaţă, intrând grăbită, pe portiţă şi urcând treptele cerdacului, cu ochii mari şi goi, am tresărit.

— Ce ţi s-a întâmplat?

— Au împuşcat-o!

— Pe Săgetuţky?

— Da. Sunt sigură de asta.

— Când?

— Ieri, după-amiază. Pe la vreo patru.

— Cine?

— De unde vrei să ştiu? Tocmai venisem pe cerdac şi mă uitam să văd dacă nu vine… Atunci, deodată, a răsunat o-mpuşcătură. Ştii că nimeni nu are voie să umble cu puşcă. Am stat încremenită, aşteptând. Şi-n vreme ce mă gândeam, cu groază, cine să fi tras, au răsunat altele două.

— La ce distanţă de cea dintâi?

— Cam la vreo cinci minute.

— Aceeaşi puşcă?

— Da. „Flaubert”.

— Aha! Atunci, înseamnă că nu putea fi pădurarul!

— Asta mi-am spus şi eu.

— Bine, dar nu poţi trage o concluzie…

— Lasă, – m-a întrerupt c-un gest de silă sora mea. Eu ştiu precis că cel ce-a tras a tras în veveriţe.

— Poţi să localizezi împuşcăturile?

— Da. Jos, la pârău, adică acolo unde duce gardul de mlădiţe, locul de joacă al lui Acrobaţky.

— Bine, s-admitem că-i aşa, că cineva s-a amuzat să tragă-n veveriţe; dar, asta nu înseamnă că le-a-mpuşcat?

— Le-a speriat şi au fugit în codru! E ca şi cum le-ar fi-mpuşcat; căci Acrobaţky, în orice caz, nu se mai întoarce. Ţi-aduci aminte de Pufansky, veveriţa roşcată cu coadă pământuf, pe care mătuşa Lisaveta

s-a amuzat s-o-nchidă în dulap, anul trecut?

— Da. Îmi aduc aminte.

— S-a mai întors vreodată? A fost aşa de speriată, că n-a mai îndrăznit să vie lângă casă…

— Da, însă Acrobaţky e altceva… Ea, dacă e-n pădure, se întoarce.

— Nu cred să mai trăiască. Pe ea au împuşcat-o!

Am încercat în felurite chipuri să-i demonstrez că se înşală; ea, însă, încredinţată că ucigaşul e undeva prin preajmă, a început a ancheta printre vecine, aflând că una dintre ele împuşcă mierlele ce-i ciugulesc, vara, cireşele. Alta i-a spus, în mare taină, că-ntr-adevăr, unul dintre cei veniţi, ca şi noi, la odihnă în sat, ce stă pe-aproape, are-un „Flaubert". A treia i-a adus la cunoştinţă că, la a nu ştiu câta casă, doi băieţandri, cam de vreo doisprezece ani, se joacă toată ziua la pârău, devale, şi trag cu praştia în paseri… Dacă se-amuză să dea cu pietre, de ce n-ar fi luat „Flaubertul" să tragă? Mai ştii? Desigur că s-ar putea să fie pădurarul, ce trece aproape zilnic pe aici. Bine, dar el are o armă obişnuită, pe când împuşcăturile de care-i vorbea erau cu siguranţă de „Flaubert": au răsunat sec, ca un vreasc rupt, nu amplu şi adânc, desfundând văile…

Cumnatul meu a şi făcut un drum până la domnul cu „Flaubertul"; dar la întoarcere ne-a povestit că a văzut acolo o mierlă rănită la picior, pe care vecinul cu pricina o îngrijea cu multă dragoste, ţinând-o într-o cuşcă făcută anume pentru dânsa. Deci, cineva care-i milos cu mierlele, nu poate urî veveriţele; ş-apoi, impresia e totul; nu, nu, cu neputinţă ca domnul cu „Flaubertul" să tragă-n veveriţe!

— Atunci, copiii?

— Care copii?

— Copiii de care spunea vecina…

— Aceia au plecat de când… mult înainte de împuşcături!

— Rămâne paznicul?

Zădarnice şi inutile cercetări. În cele două săptămâni, cât am mai stat acolo, nu s-a mai arătat vreo veveriţă. Şi merlele intraseră ca în pământ. Apoi am plecat, la Bucureşti, ducând cu noi un vraf de documente, ce-aveau să ne-amintească mereu de întâmplarea dramatică rămasă fără dezlegare: Acrobaţky pe marginea cerdacului, în două picioruşe, mâncând o nucă; Acrobaţky în casă, lângă coşarca cu merinde; Acrobaţky pe mâna surorii mele; Acrobaţky pe gard, cu coada-n vânt şi urechiuşele ciulite…

— Nu ştiu dacă mai pot să mă întorc acolo! spunea, privindu-le, cu ochi în abur, Adelina. Gazda ne-aşteaptă şi i-am făgăduit că ne vom repezi câteva zile, acum, în toamnă… Dar nu, nu cred. Nu pot.

— De unde ştii că nu s-a-ntors? i-am spus eu, optimistă. S-o fi luat după o alta şi poate că a fost într-o baladă?

— Dacă s-ar fi întors, mi-ar fi dat veste mătuşa Lisaveta.

Nu i-a dat veste mătuşica, i-a scris casa de lemn, mânuind parcă cu deget de butuc condeiul care trasa litere mari şi groase, stângace, pe hârtia ruptă dintr-un caiet:

„Vremea e rece, dar frumoasă. Suntem cu toţii bine şi voinici şi ne gândim la dumneavoastră. Şi să ştiţi că Acrobaţky s-a-ntors şi vă aşteaptă…”

***

Dar că nu se-nşelase bătrâna aşezare de stejar crezând că-i Săgetuţky veveriţa care, o lună după plecarea noastră şi-n vreme ce mătuşa Lisaveta era plecată din sat la nişte rude, se strecurase-n pod, unde rupsese şi răsturnase sacii puşi la păstrare, ca să se-nfrupte din bunătăţi şi să-şi care provizii la scorbură – după cum dovedea dâra de nuci, grăunţe şi fasole scăpate-n graba şi lăcomia ei de-a duce cât mai mult odată – asta n-aveam de unde şti. Că se-ntorsese o veveriţă ce semăna cu-a noastră, asta era adevărat, nici vorbă; dar c-ar fi fost aceeaşi, mă îndoiam… deşi, după cele aflate mai pe urmă, s-ar fi părut c-avea aceeaşi fire şi-aceleaşi obiceiuri: era la fel de iute şi-ndrăzneaţă şi o scuipa pe bătrână, de ciudă că i-a închis fereastra de la pod, întocmai ca şi cealaltă, ce dispăruse într-o bună zi de lângă noi… Dar, chiar dacă era aceeaşi, nu se schimbase între timp? Şi, dacă se-ntorsese, avea să fie cea de mai nainte? Faptul că se certa cu mătuşa Lisaveta şi că era la fel de ageră şi autoritară erau oare dovezi de recunoaştere? Aşa, câte dihănii nu scuipă şi nu-şi arată colţii? Uite, de pildă, Marea… De câte ori aş vrea s-o-ntreb;

— Ce ai? De ce te zbaţi şi urli? Ce te doare?

Aceeaşi întrebare absurdă pe care aş putea şi mie să mi-o pun, căci şi adâncurile mele bodogănesc şi scuipă la fel, deşi un medic reputat, la care-am fost deunăzi, mi-a spus, uitându-se la analize:

— Eşti ca o floare din grădină!…

Şi totuşi, dacă şi dragostea ar fi o boală, înseamnă c-ar trebui să pot intra în farmacii, cu o reţetă de la doctor în care sunt prescrise pilule, picături, injecţii, sub diagnoza subliniată cu două linii: *amor*. Aşa, mă mulţămesc cu leacuri preistorice, adică mângâieri şi vorbe, descântec şi chiar minuni, cum ar fi mâna lui Rec ce mă atinge doar c-un deget.

Asta-mi aduce aminte de o boală, care-ar intra tot în categoria de mai sus, pe care medicina o trece la capitolul: nevroze, astenii, complexe, traumatisme, cancer incipient… şi care-a fost tratată cu succes de un medicament ciudat ce se numeşte *vaca*.

Nu râdeţi. E un caz istoric, ca să zic aşa, care se situează în epoca bombardamentului din ’44. Bolnavul era un bun prietin de-al nostru; – de vreţi, pot să vă dau şi fişa lui: Jan Costa, patruzeci de ani, inginer de profesie –, pe care l-am luat atuncea, în ziua de 4 aprilie 1944, în refugiu, la o micuţă fermă din Ardeal, unde-am fugit cu câte-o

valigioară şi cu ce aveam pe noi, lăsându-ne gospodăriile la voia întâmplării.

Jan suferea demult de-un rău căruia medicii nu-i daseră un nume. Nu putea să mănânce, fără ca groaznice dureri să-l sfâşie deodată.

— Gastrită?

— Nu.

— Colită spastică?

— Nici asta.

— Un cancer?

— Analizele n-arată.

— Un ulcer?

— Poate; dar nu se vede la radiografie.

— Atunci, ce e?

— Poate-i ceva nervos..?

După un lung şirag de leacuri şi medicamente, doctorii i-au prescris:

— Să-nconjuri casa de paisprezece ori în fiecare dimineaţă!

A început s-o înconjoare, dar tot degeaba. Cum înghiţea ceva, durerile prindeau să-l tortureze.

— Îmi vine să-mi iau lumea-n cap, spunea el, câteodată.

La fermă, însă, unde ne aruncase întâmplarea împreună, toate s-au răsturnat. Fiind un colectiv destul de mare şi cum era nevoie de hrană pentru douăzeci de oameni plus animalele, a trebuit să ne organizăm; unii la sapă şi hârleţ, alţii la plită şi bucătărie; unul cu grebla, un altul cu sacaua. Jan a spus:

— Eu iau vaca!

— Bine, dar trebuie s-o mulgi!

— Învăţ!

— S-o ţeseli!

— Ţesăl!

— S-o hrăneşti bine.

— O hrănesc!

— S-o paşti!

— O pasc!

— Să râneşti grajdul!

— Îl rânesc!

— Să ştii că-i foarte greu. Să-ţi dăm pe Gheorghe ajutor.

— Nu. Singur.

— E vacă gingaşă, de Sviţera. Asta, dacă e bine îngrijită, dă până la douăzeci şi cinci de litri de lapte.

— Eu o să bat recordul!…

Şi-aşa a fost. Vaca lui Jan, după o lună, a dat atâta lapte, că puteam face unt, frişca, brânză şi smântână. L-am întâlnit prin curte, într-o dimineaţă. Era-n halatu-i alb şi mă privea prin ochelarii mari,

rotunzi, cu rame groase, negre:

— Hai, mergi în grajd?

Mi-am aplecat privirea spre pantofiorii albi

— A, nu te teme. E ca-n salon!…

Într-adevăr, podelele spălate, frecate, lustruite. Ieslea cochetă. Vaca ferchezuită, grasă şi mare, albă şi curată.

Îl întâlneam pe câmp, cu ea de funie. O păştea grav, atent, numărându-i parcă toate rumegăturile. Cu ceasul. După carte toate.

— Stai! Unde fugi?

— S-o mulg!

— Unde e Jan?

— La grajd!

— Ce faci, acolo, Jane?

— Urluială!

— De ce eşti abătut?

— E indispusă vaca!

Cât despre el, uitase că-i bolnav. Mânca orice, oricât, oricând. Se îngrăşase, era bine dispus. Acum râdea când îi spunea, câteodată, unul din noi:

— Stai! Nu bea ţuică! Are să-ţi fie rău!

Culmea a fost când, într-o zi, s-a trezit panică în preajma locului.

— Bombardament! În adăposturi!…

Ne-am repezit cu toţii în tranşeele din marginea proprietăţii, unde erau şi două-trei bordeie, şi-n vreme ce ne număram, au prins a zbârnâi şi avioanele având ca obiectiv calea ferată care trecea prin preajmă.

— Suntem cu toţii? Unde sunt copiii?

— Aici!

— Să nu ieşiţi! Pitiţi-vă!…

— Nu văd pe Jan!

— Jan!

— Mă duc să-l caut! a zis nevastă-sa, cercând să iasă din ascunzătoare.

— Nu, stai! Lasă, că vine el! Doar nu-i nebun!

Într-adevăr, cu toată zbârnâiala avioanelor, tropotul unor paşi care s-apropie cutremurau pământul de deasupra. I-am numărat: erau şase picioare!

— E Jan!

— Cu vaca!… a strigat cineva.

Amicul nostru s-apropia, încet, trăgând vaca de funie.

— Hai, sari în şanţ! Grăbeşte-te!

— Şi să las vaca? În niciun caz! *Noi* rămânem pe câmp, a răspuns Jan, intrând cu farmacia lui în crâng.

Avea dreptate; dacă o prăpădea, nu cădea iar la pat? Aşa, mai bine

era să moară împreună. Cum aş fi vrut şi eu să-l ţin de funie pe Rec, ca să nu-l pierd din ochi vreun pic; dar vezi că Rec e… om!

***

V-aţi avântat vreodată în sihliş, după o mură ori un hrib, să vă treziţi brusc asaltat de o ştire nevăzută, ce te înghimpă, te urzică, ţintinde piedici, te plesneşte, îţi pune mâna-n piept, ba, câteodată, te şi răneşte până la sânge? Înaintezi cu greu, ferindu-te şi apărându-te cu mâinile întinse, ca un orb, călcând ca-n strâchini, evitând pe cât posibil gropi, bălţi, capcane. Nu mai ai busolă, nu ştii înspre ce mergi şi te poţi aştepta să dai de mlaştini ascunse sub pălăriile viclene ale brusturilor şi ale ferigelor uriaşe, ori să te-ntâmpine în drum pârâul aprig, pe care nu poţi să-l păşeşti până nu calci prin recele-i nămol, şapoi de un perete al unui povârniş, pe care eşti silit să-l urci în patru labe? Unde te duce drumul necunoscut? Unde te scot hârtoapele neaşteptate? Unde te-ademeneşte sihla cea sălbatică? Umbre se nasc în jur, tainice fâlfâiri de aripi trec pe deasupra capului, aproape atingându-te, trosnete se trezesc în preajmă sub paşi străini şi nevăzuţi… Şi fără veste, îţi simţi inima-n piept ca pe o vietate închisă acolo şi care-ar vrea să iasă, s-o zbughească.

Vei mai ieşi vreodată la liman? Şi ce-ţi rezervă oare cărările nenumărate ce-ţi ies în cale? Unde te duc? Şi peste ce vei da? Şi toate au pornit de la un simplu lucru: de la o mură ori un hrib…

Aşa mi s-a-ntâmplat – e mult de-atunci – să pun mâna pe-o piatră. O piatră de pe strada copilăriei mele, din urbea în care m-am născut.

Destinul mă adusese întâmplător acolo, în târguşorul de sub munte, plin de grădini cu flori, la vremea primăverii. Decanul Institutului organizase o excursie căreia nu-i găsise încă ţinta şi ne-ntrebase şi pe noi:

— Ce ziceţi? Unde s-o pornim?

— La Târgu Jiu!… am sărit eu. Acolo, am o groază de cunoştinţe, care ne pun la dispoziţie maşini şi pot să ne organizeze orice excursii vrem.

— Perfect! Idee minunată! Mergem pe urma marelui Brâncuşi şi a atâtor ctitori de mănăstiri vestite.

Ajunsă-n Târgu Jiu, după o noapte petrecută la o prevenitoare gazdă, – pe când colegii mei dormeau în aşteptarea banchetului de la amiază – m-am îmbrăcat în grabă şi am pornit prin proaspăta răcoarea dimineţii, spre piscul amintirilor.

Mă întorceam pentru întâia oară în locurile copilăriei mele şi, pe măsură ce ridicam în piept panta abruptă a străzii atât demult bătută pe vremuri, sihlişul amintirilor mă năpădea, punând în juru-mi un cerc de foc şi sânge. Mi se păruse că am pornit pe o cărare bine cunoscută, drum care mă va scoate îndată sus în deal, pe povârnişul lunecos în vârful căruia se ridica codrul ce-l des al aşezării în care mă

născusem. Şi iată că toate, părând că sunt la locul lor, erau totuşi străine, schimbate, strâmbe şi ciopârţite. Eram în târgul meu de baştină, pe strada mea, aş fi putut rosti la şir numele caselor înghesuite una-ntr-alta, ce mă priveau de parcă nu mă văzuseră vreodată. Mi se părea că toate sunt un vis, un vis ce deformează trecutul, transformându-l într-un desiş necunoscut, ce mă putea scoate – mai ştii? – pe cine ştie ce hârtoape, în cine ştie ce păduri afunde ori pe ce pisc prăpăstios, în vârfuri spulberate de hoarda vânturilor rele.

— Aron!

Încă un metru:

— Bercea!

Din nou un pas nesigur:

— Grui!

Încă o groapă:

— Hălămbău!

Iarăşi un dâmb:

— Scarţaru!

Un pas în gloduri:

— Lateş!

O smuncitură:

— Broască!

O urzicare:

— Cananău!

Un ghimpe ce mă sângerează:

— Val!…

Îmi fac un vânt prin sihlă, rupând crenguţele şi rugii ce mă opresc în loc. În timp ce nu mai văd nimic în umbra verde şi întunecoasă a lacrimilor ce-mi ţâşnesc din ochi.

Cad în genunchi. Sunt la doi paşi de-o poartă. M-aplec şi iau piatra de jos. O piatră cenuşie şi banală, nici mare şi nici mică, un pic cam colţuroasă, colbăită, o piatră oarecare. Mă uit în jur, deşi nu văd nimic prin pânza ce-mi astupă ochii. E linişte. Nici vântul nu mai scutură copacii. Nu s-aud vreascuri rupte sub paşii nevăzuţi. Nici pârâiaşele ascunse-n văgăuni nu şoptesc, de sub desimea florei fantastice. Nici soarele nu pune pete şi băltoace galbene în preajmă, să calc în ele, să mă ud. Sunt singură, în vârf de deal, c-o piatră-n mână. Şi-n faţă-mi se deschide-o gură-n trecut: e poarta casei mele.

Dar nu-ndrăznesc să intru. Aştept să-mi spuie ea:

— Hai! Îndrăzneşte!…

Însă nu-i cu putinţă asta, căci habar n-are cine sunt eu şi nici eu nu cunosc, prin curcubeul lacrimilor, cuşma ei cu ţugui de hulubărie. Ori poate că şi-a scos-o, drept salut?

Nu. Nu e nicăieri. Cuşma a dispărut. Poarta ce tace, încruntat, în faţa mea, e o străină, o impostoare. Aş vrea s-o-ntreb:

— Cine eşti tu?

Ori:

— Câţi ani ai?

Dar n-o întreb. Ferind în laturi curcubeul ce-mi împaienjenează vederea, pornesc, cu piatra-n mână, pe lângă tufa lungă a gardului, încercând s-o străpung cu privirea. Ba, mă opresc şi pun un ochi într-o spărtură-a sihlei: nu văd decât o apă tulbure şi verde.

— Cum? Am mai fost pe aici, prin păduricea asta, cândva? Şi-acel drumeag de ţară, pe care am urcat, e strada mea? Şi casa, casa unde-i? Rup iar gheruţele ce mă înţeapă şi deschid ochii mari. Căsuţa ceea cam părăginită, cu pielea colbăită şi crăpată, să fie casa în care m-am născut? Dar unde sunt gorunii? Că nu se mai avântă pe deasupra gardului bătrân, ca altădată? Mă las pe vine şi scrutez.

Gorunii mei cei falnici au acum doar cioturi în loc de braţe. Parc-ar fi cerşetorii de demult, de la colţul gardului, ce-şi întindeau montul spre mine, ca să le dau pânea mea cu unt ori un bănuţ. Şi unde-s brazii cei înalţi? Au dispărut şi ei? Dar ulmul uriaş? Dar scrânciobul? Dar; gardul cel de sârmă ce îngrădea curtea de paseri, ca s-o despartă de livadă? Nu văd nici grajdurile nalte, ce se-nălţau în fund. Nu văd nici căzile cu apă din faţa casei. Nu văd nimic, decât o aşezare străină, un pic părăginită, c-o casă mică, o livegioară neîngrijită şi-o poartă oarecare, scundă.

De ce-mi răsar deodată fraze, din iazul anilor, – ca nişte pietre care au fost cândva zvârlite într-o baltă şi-apoi scoase cu mâna de la fund, de prin cotloane ascunse, în mâl şi pe sub maluri?

— N-am ieşit de şapte ani de-acasă!...

E glasul mamei mele.

— Vai, vai, te rog! Nu da-n copii! Îmi vine leşin!…

Glasul tatii se-nalţă ca un clopot, cutremurând cu lung ecou, văzduhul:

— Nu, nu! Să-şi ia pedeapsa! Vreau să fac din ei oameni!

Piatra e grea şi colţuroasă în mâna mea fierbinte. De ce îmi pare că-i un destin pe care l-am cules de jos, uitat, atunci, în iarna anului 1938, când ne-am mutat cu toţii la Constanţa?

— Vai! Ce departe-i! Vrei să mă-nmormântezi aici, pe râpa asta părăsită?

Vocea înceată şi mată a mamei mele se văietă, uitându-se la aşezarea ca de schit, cu ziduri nalte, pe care tata i-o arătă cu mândrie.

Apoi, o văd în casa noastră, atunci, la Sfântul Neculai, pe când zăpada de sub paşii scripcarului Hurezu pune petice ude pe duşumeaua goală, despuiată. Oftează. Bunica oftează şi ea. Ce greu fusese de dus gospodăria, acolo, singure, în vârful dealului, cu meşterul întruna plecat pe drumuri? Darmite acolo, în marginea Constanţei, unde clădirea cu etaj şi demisol ar fi cerut cel puţin şase

slujitori?

— Mai bine aş rămâne aici! spuse bunica, amar. Ce să caut eu pe malul Mării?

— Dar eu ce mă fac fără dumneata?… şopteşte mama, dureros.

— De nu mi-ar fi vândut căsuţa asta, suspină neguros bunica, aş fi avut şi eu un rost. Nu trebuia vândută casa ta de zestre!

De unde-au răsărit frazele de mai sus? Unde erau închise? De ce nu le ştiam până acum? Şi-aşa, deodată, de ce-mi ieşeau în pumn, laolaltă cu piatra? Ori poate-n piatră, ca într-o scoică, să fi fost îngropate? Şi la căldura mânei mele să fi ieşit la viaţă, ca un melc din căsuţa lui, când e tăcere neclintită-n ierburi şi nicio creangă nu dă din clopoţel?

Dar, iată, pe când desfac deodată pumnul şi o privesc, piatra deschide gura şi şopteşte:

— Era de datoria mea s-ajut pe văduvă şi fata ei!

E glasul tatii, nemărturisit. Murise Nicu Calos şi cele două femei rămase singure pe lume trebuiau ocrotite.

— Era de datoria mea!…

Aşadar, glasul mamei spunea adevărat când a rostit, odată:

— Toma nu mă iubeşte! Sunt doar mama copiilor!

Piatra e cenuşie, un pic cam colţuroasă, nici mare şi nici mică, o piatră oarecare, de pârâu din valea Jiului, cum era poate şi coana Sterica pentru acel care fusese tatăl meu? Aşa, multe se lămureau şi visele-mi urâte aveau firesc temei.

Însă de ce a trebuit să mă aplec în drum, ca să culeg de jos, din colb, un adevăr aşa de dureros? Piatra, pe care-o strâng în mână, aşa de tare că mă răneşte cu asprimea-i colţuroasă, a ieşit din afunduri de bălţi mâloase, ce curg ascuns pe sub acoperiş înşelător de brusturi şi de ferigi, prin rătăcirile trecutului acoperit de sihle sălbatice şi încâlcite.

Dar, întrebarea e: de ce-am intrat în sihlă?

***

Unsprezece şi douăzeci. Pe lângă mine trece o bătrână mărunţică, adusă puţintel de spate, într-o caţaveică gălbie, c-un tulpan negru în cap. Ce-o fi căutând pe plajă? mă întreb. Probabil că trece de la Vama la Mangalia şi-i mai uşor drumul pe malul mării. Mă uit la ea cum deapănă grăbit din picioare şi dintr-odată îmi aduc aminte de bunicuţa mea de la Dumbrăveni, care venea pe jos, peste deal, cu valiza-i învelită în pânză cafenie, în care se afla, pe lângă smocul de busuioc, mere, gutui, turtă dulce şi şocolată.

— Da’ de ce n-ai luat trenul, mămucă? o întreba bunica, fiica ei. Să vii pe jos atâta cale!…

— Păi de ce să nu vin? Nu-s chiar aşa de bătrână… abia am împlinit şaizeci de ani, – răspundea ea, c-un zâmbet blând pe obrazu-i încă trandafiriu şi-o sclipire uşor copilărească în ochii ei castanii cu

sprâncene negre şi stufoase.

Se căsătorise la 13 ani şi cum şi bunica se măritase la 15, se înţelege de ce am avut norocul să am nu numai bunici, după mamă, ci şi străbunici. Despre aceşti străbunici ai mei aveam să aflu că au avut doi feciori şi trei fete – lucru amuzant – pe amândoi feciorii îi chema Ionică iar pe tustrele fetele le chema Maria. Ca să se facă o distincţie, băieţilor li se spunea Ionică-cel-Frumos şi Ionică-cel-Urât; cât despre fete, uneia i se spunea Maria, alteia Mărioara şi celei mai mici Marghioliţa.

— Bunică, da' nu se supără Ionică-cel-Urât că i se spune-aşa? întrebam eu, nedumerită.

— Nu se supără! zâmbea bunica, cu ochii îndulciţi de amintiri.

Când urma să mă duc la Dumbrăveni, aveam să văd că Ionică-cel-Urât era cu nasul mare şi un pic cam strâmb şi nişte ochi mici şi negri, care fugeau în toate părţile. Cât despre Ionică-cel-Frumos era un flăcău înalt şi subţirel, c-un obraz cu trăsături regulate şi-o mustăcioară bălană deasupra unei guri cu buze subţirele, ca ale mamii mele.

Căci m-am dus acolo, la tata-bătrânu şi la bunicuţa, o singură dată, pe când aveam doar patru ani! M-a luat bunica cu dânsa. Îmi aduc bine aminte cum m-am suit în trenul care mergea încet, hodorogind şi hurducându-se. Din fugitivele imagini ce-au întovărăşit această vizită a mea, deosebesc o casă de ţară, cu lăiţi pline de perine şi c-un cuptor grozav de mare, pe care se putea dormi, un cuptor pe care m-a suit numaidecât bunicuţa, ca să mă încălzesc. Chipuri îmi trec, fugare, pe dinainte. Reţin imaginea Marghioliţei – cea mai mică soră a bunicăi – şi mai cu seamă a şalului ei mare şi catifelat, cenuşiu, cu care era împodobită. Toată ziua mă trimitea tata-bătrânu alături, la *Lipovanu,* să-mi cumpăr iepuraşi de turtă dulce şi ceasuri de şocolată, căci nu prea aveam ce face şi zadarnic trăgeam cu urechea s-aud ce sporovăiesc bunica şi cu bunicuţa, de dimineaţă şi până seara, în mare taină.

Mă văd lepăind mărunţel, pe potecuţa care duce la dugheana cu bunătăţi şi-mi amintesc c-o limpezime de fotografie gura mare cu colţi ascuţiţi a unui câne ciobănesc, ce voia să sară pe mine şi să mă mânânce.

— Vreau acasă!… plângeam eu, după ce-am fost adusă în braţe, înainte de-a avea vreme dihania cea fioroasă să se-nfrupte din mine. Vreau acasă!…

Atuncea a venit bunicuţa şi mi-a pus mâna-i mică şi uşoară pe creştet.

— Nu plânge, Mirăndiţă, – mi-a spus – lasă că te duce chiar mâne Mărioara înapoi la Târgu-Jiu! Nu plânge!…

Şi, cum am simţit mâna cea bună pe creştet, cum mi-a stat plânsul.

Pe dată m-am simţit liniştită, ocrotită, plânsul s-a dus pe pustii pâraie şi o dulce căldură şi pace a coborât în adâncu-mi.

Aşa cum mă simţeam şi când îmi punea palma-i mare şi caldă pe creştet Rec. Oricât de neliniştită aş fi fost, oricât de supărată şi de amărâtă, cum mă atingea mâna lui, liniştea cobora, însorită, umplându-mi inima de-o neasemuită fericire.

***

E sigur că soarta nu mi-a hărăzit darul de-a mirosi din depărtare căpcănile pe care mi le-ntinde viaţa. Întocmai ca şi fiara hăituită şi eu ştiu bine că ele există, în codrul des al zilelor în care mă aventurez cu ochii închişi. Însă nu le presimt, ca să m-aştept ori chiar să le evit. Astfel că bolovanul ori bâta evenimentelor îmi cade-n cap, zdrobindu-mă, ori crengile subţiri ale hazardului se surpă brusc sub mine, zvârlindu-mă în fundul unei gropi întunecoase. Din care – dacă ies – ies frântă sau rănită.

Dar, mai mult, câteodată pare că nici climatul din jur, care ar trebui să mă neliniştească şi să-mi trezească bănuieli, nici el nu mă avertizează că sunt o fiară urmărită de haitele nenorocirii. E drept că, după ce mi-i capul spart, îmi dau deodată seama de toate acele particularităţi care fuseseră net scrise în fiinţa mea; dar, ce folos – ori poate ce noroc – că nu le pot citi decât după aceea, după ce malul s-a surpat pe mine.

Aşa mi s-a-ntâmplat în anul 1944, în luna lui septemvrie, pe când aveam doar şaisprezece ani şi mă aflam refugiată la Sibiu. Frontul era aproape. Ştiam că fratele meu, Denu, luptă acolo, la câţiva kilometri depărtare, la Turda. Ba, mai mult, Florea – sosit ca prin minune neatins de pe frontul răsăritean – m-avertizase de cumpăna în care se aflau cei din poziţiile de acolo, din Ardeal.

— Am fost din nou, azi, la Comandament, – mi-a spus –, şi am cerut să fiu trimis cât mai rapid în prima linie. Îl ştiu pe Denu imprudent şi vreau numaidecât să fiu cu el.

Aşadar, premiza exista şi logica, în mod firesc, ar fi avut desigur datoria să-mi demonstreze, aproape matematic, că bomba se pregătea să explodeze. Ca să nu mai vorbesc de povestea cu camionul, ce-aproape îmi dăduse mură-n gură, să trag imediat concluzia.

— Ne ducem până la Sebeş, s-aducem parte din lucrurile rămase acolo!… mi-a spus atuncea Florea. Am făcut rost de-un camion.

N-au lipsit mult. A doua zi, ori chiar în noaptea ceea nu-mi mai aduc aminte – şi timpul aicea nu joacă niciun rol, – s-au şi întors. Şi-n toată vremea cât am fost singură, solicitudinea familiei care-mi dăduse găzduire pentru câteva zile, crescuse până la un neverosimil care striga în gura mare:

— Săraca!… Sărăcuţa de ea!…

Păstrez privirile înduioşate, pline de-o negrăită milă, aţintite

asupră-mi, la prânzul din acea zi ceţoasă de septemvrie. – Data, cu o putere de nedescris, am izgonit-o din memorie, ca pe-o cruntă dihanie. E drept că eram bolnavă ş-aveam temperatură; dar asta nu justifica duioasa milă şi nesfârşita delicateţă cu care se purtau toţi cei din jur cu mine. Şi totuşi, c-o îndărătnicie de necrezut, n-am vrut să trag concluzia ce se scria cu sânge pe cerul neguros al sorţii.

Nu mă-ndoiesc că în adâncul meu ştiam ce se-ntâmplase, căci altfel, cum de-am înţeles într-o clipită totul, când m-am întors acasă şi am intrat pe poartă? Steluţa, sora mea, care-mi ieşise înainte, mi-a spus atâta:

— Vii de la Alba-Iulia?

A fost de-ajuns. În clipa ceea, pe când Florea cădea-n genunchi cerându-mi iertare că nu-mi spusese nimic, am citit toate cele de care am pomenit până acuma şi am ştiut cu certitudine ce se-ntâmplase.

— Denu? am exclamat, c-o groază care-a făcut-o pe sora mea să se dea înapoi, ca izbită în piept.

— Cum? Nu ştiai?… a îngăimat ea, izbucnind în plâns.

Aşadar, camionul plecase la Alba-Iulia, unde era înmormântarea. Fusesem la doi paşi şi rămăsesem acasă, la căldură, în timp ce Florea îl îmbrăca şi îl culca pe Denu în pământ, privindu-i zâmbetul strâmb şi ironic, ce-ncremenise ca o mască, pe chipul lui bălan şi tânăr.

Au trebuit să treacă douăzeci şi patru de ani, ca să pot scrie rândurile-acestea. Atunci, ciclonul dezlănţuit în mine a prins să urle şi să bată cu o asemenea putere, că nu ştiu cum de am scăpat din gheara lui nimicitoare. A trebuit să doarmă cineva cu mine-n pat, de teamă să nu fac vreo prostie: să mă sui, ca în copilărie, în crize de somnambulism, pe vreo înălţime, de unde să m-azvârl în adâncime, cu ochii închişi şi faţă palidă şi împietrită. Căci, doar lectura acelei întâmplări năprasnice, pe care o citisem în grabă, pe sărite, mă scosese din lumea celor vii. Trăiam un vis de groază, din care mă trezeam câte-o clipită, ca să ţip şi să gem. Aveam o singură idee în minte:

— Cum să mă răzbun?

Ţineam morţiş – şi o spuneam din când în când cu voce tare, în clipe de trezie – să-mpuşc pe vinovat. Nu ştiam bine cine-i, dar trebuia numaidecât să-l aflu. Era de datoria mea să mă ridic din pat şi să mă duc să-l caut. Noroc că cei din jur nu-mi dădeau voie şi mă ţineau în braţe, strâns; căci altfel, aş fi pornit pe drumuri, dezbrăcată, desculţă şi cu capul gol, în urmărirea lui.

Apoi, după ce prima criză a trecut, a urmat alta:

— Ce să fac?

Căci trebuia să fac numaidecât ceva.

— Să mă omor?

La ce ar folosi?

— Să-mi pun cenuşă-n cap? Să umblu îmbrăcată în sac?

Copilării!…

— Să mă călugăresc?

Ştiam că nu eram în stare de aşa ceva.

— Atuncea, ce să fac?

Simţeam dorinţa să săvârşesc ceva cu totul neobişnuit, ceva care să-mi scoată otrava adunată-n mine. Otrava revoltei, a durerii, a disperării, a neputinţei, a ireparabilului. Dar, mai ales revoltă, o revoltă ce mă ducea până în coarda nebuniei, o coardă care, dacă s-ar fi întins mai tare, ar fi putut plesni.

— De ce n-am fost la fel de disperată la moartea mamii, acum un an? mă întrebam.

Răspunsul îl dădea adâncul meu, fără cuvinte. Tinereţa fratelui meu îmi apărea ca o frumoasă primăvară pe totdeauna scuturată, ca un elan pe totdeauna încremenit în zbor, ca un minunat şi unic fruct, pe care-un vierme necunoscut l-ar fi oprit din copt… Stăteau alături de patul meu primele corecturi al celui dintâi şi cel din urmă roman al lui. Carte pe care nu-i fusese dat s-o vadă în haină de tipar. Şi celelalte cărţi care dormeau pe veci în nefiinţa lui? Îmi aminteam cu îndărătnicie de o nuvelă pe care mi-o povestise, într-o seară, şi-n care era vorba de moartea mamei noastre. Ei, cei trei băieţi, duceau sicriul pe umeri ş-o auzeau, şoptind:

— Vai, ce voinici sunt fecioraşii mei!...

O floare rară ruptă prea devreme, smulsă cu furie de-un vânt turbat. Şi, după acea furtună, ce m-atinsese şi pe mine cu aripa ei, mă trezeam slabă, c-abia mă puteam ţine pe picioare, cu faţa albă ca hârtia, obrazul supt şi ochi încercănaţi, crescuţi neverosimil în orbite. Aşa m-a arătat oglinda, pe când mă îmbrăcam ca să-l primesc pe Siminoc, ordonanţa lui Denu, ce mă privea sfios şi temător.

— Cum s-a-ntâmplat?

— Păi… să vedeţi…

Aflasem de la Florea că Denu se dusese-n recunoaştere, cu un sergent. Şi că un glonte trimis de inamic trecuse prin ei doi, de sus în jos: lui Denu, care era în margine, îi străpunsese rărunchii, sergentului îi sfărâmase doar genunchii.

— Poziţia era ca-n strachină…

Şi asta ştiam. Că Denu se dusese la comandant, atrăgându-i atenţia că un atac în situaţia de faţă era o sinucidere curată.

— Poate că ai dreptate, dar ce să facem? Ordin!

— De ce-a mers domnu' sublocotenent în margine? l-am întrebat pe Siminoc.

— Păi, să vedeţi… chiar domn' sergent i-a spus: „Vai, nu, nu; asta nu se poate!", la care domnu' sublocotenent a zis: „Lasă, că tu eşti însurat şi ai copii!"

Da, îl recunoşteam în fraza asta. Îi auzeam şi glasul blând, un pic

învăluit. Şi-mi dădeam seama că nu putea face altfel. Era poate şi resemnare? Ori poate altceva, simţire necunoscută de mine şi de oricine n-a făcut războiul?

— Unde erai? l-am întrebat din nou pe Siminoc.

— Păi… nu departe.

— Şi ce-ai făcut, când l-ai văzut rănit? De ce n-ai dat imediat de ştire?

— Păi da… am dat… dar ambulanţele erau departe… până-au venit, a trecut mult.

— De ce nu l-ai cărat în braţe?

— Păi… era greu… că inamicul trăgea necontenit. Au pierit o mulţime atunci. Au scăpat câţiva oameni.

— Ei, şi?

— L-a luat ambulanţa şi l-a dus la spital, la Alba.

— Nu i-au făcut transfuzie de sânge?

— Ba da, cum nu. Dar era grav rănit…

— Şi… spune-mi drept, dar să nu minţi, auzi?

— Nu mint.

— El şi-a dat seama…?

— Nu. N-a ştiut că moare. S-a stins aşa, uşor, ca-n somn…

Asta era visul meu rău: „a ştiut ori n-a ştiut că moare?" Şi toţi, în frunte cu ordonanţa, acel flăcău rumân, cu ochii negri, sfios ca o copilă – cercau s-astupe rana asta oribil de adâncă, ce sângera mereu în mine. Mi se părea că asta e salvarea mea, să nu fi ştiut că se pierde, să nu fi-ntâmpinat chipul cumplit al durerii şi-al disperării, că nu mai e nimica de făcut, că mai ai de trăit doar clipe numărate, să ştii precis şi clar că mori, că te sfârşeşti…

— Nu, n-a ştiut nimic!…

Credeam? Nu, cred că nu credeam; însă, mă adormeam cu fraza asta, cum m-aş fi adormit cu o morfină De câte ori mă-njunghia, mă sfâşia durerea de nesuportat, îndată înghiţeam acel drog amăgitor:

— Nu, n-a ştiut nimic!… S-a stins fără să ştie!…

Habar n-aveam că inconştientul-detectiv din mine şade la pândă, urmăreşte, prinde un fir de ici, o vorbă de dincolo, stă, cugetă, face deducţii logice, lasă frâu liber şi imaginaţiei şi nicio clipă nu se opreşte din dezlegarea enigmei. Existau hainele, lădiţa cu lucruri, cu fotografii, scrisori ale lui Denu. Erau şi mărturii, în aparenţă fără prea mare importanţă, ale gazdei lui de la Râşnov. O frază repetată de un prietin al tatii, care îl întâlnise pe drum, cândva, şi vorbise cu dânsul… Apoi şi altele, de care-a dat, fără să vrea, anchetatorul misterios din adâncimea tăcerilor şi meditaţiilor mele. Au trecut doi-trei ani. Părea că îndărătnicia mea s-a potolit; dar, ca un deget apăsat pe-o rană proaspătă, la fel era destul să mă gândesc la Denu, ca înspăimântătoarea sângerare să nu se mai oprească. Aveam impresia

că rana n-avea să se închidă niciodată. Ba, ce-i mai rău, că devenea cu vremea purulentă, – o bubă rea şi otrăvită, căreia nimeni n-ar fi putut să-i dea un nume.

Atuncea, am citit scrisoarea. Mi-a dat-o Stela, li era adresată. O doctoriţă, fostă tovarăşă de joacă a lui Denu, din copilărie, se nimerise să fie la căpătâiul lui, atuncea, când fusese adus rănit, pe moarte, la spital. Scria în amănunt – la cererea imperioasă a Stelei – exact cum se-ntâmplase sfârşitul, tot ce văzuse, tot ce auzise, adică tot ce mă înspăimântase pe mine în visele-mi de groază. Zăcuse-n păpuşoaie de dimineaţă până după-masă, că ordonanţei îi fusese frică să treacă printre gloanţe. Fusese adus abia spre seară, târziu. Pierduse prea mult sânge. I s-au făcut două transfuzii. Zadarnic. Se pregăteau să i-o facă pe-a treia, dar el a spus, cu zâmbetu-i un pic ironic, strâmb:

— Lăsaţi! E de prisos!…

L-au întrebat de are vreo dorinţă.

— O ţigară…

Dacă nu vrea să lase cuiva vreo vorbă.

— Nu. Spuneţi doar din partea mea lui Niky „rămas bun”!

Cu Niky se logodise în ultima-i permisie.

— A tras un fum… Apoi, a plecat capul pe-o parte şi-a adormit pe veci.

Scrisoarea doctoriţei – martorul principal – mi-a ajuns litere de foc în inimă. Fraza din care se-nţelegea cât suferise, conştient de cele ce se-ntâmplă cu el, – cum aşteptase veşnicii de clipe, zdrobit, simţind cum i se deşartă încetul cu încetul tot sângele din vine; apoi zădărnicia efortului pe care îl făceau tovarăşii de altădată ca să-l salveze; slăbiciunea-i tot mai mare, căderea aceea în gropi fără de fund, – pe toate le-a analizat cu ascuţita-i agerime şi-alesul lui talent de scriitor, simţiri menite să nu fie redate în scris de autorul lor, care le îngropa cu el, în cimitirul eroilor din Alba-Iulia.

Aşadar, prima ipoteză a morţii fratelui meu, Denu, cădea. Era înlocuită de-o alta, ce se lipea perfect cu toate celelalte corpuri delicte şi mărturii, pe care le strânsesem între timp.

— Dumnealui era tăcut şi trist, spunea gazda lui de la Râşnov. Nu, nu întunecat. Cădea pe gânduri. Noaptea îl auzeam cum îşi aprinde des ţigara… L-am întrebat, odată, dacă i-i dor de-acasă, de-ai săi. Şi mi-a răspuns: „Da, da, mi-i tare dor şi ştiu că n-am să-i mai revăd”. „Vai, doamne, cum vorbiţi aşa? i-am spus eu, impresionată. O să treacă şi focul ăsta ş-o să vă-ntoarceţi iar, acasă.” Şi el, ştiţi ce-a răspuns? A spus aşa: „Eu nu mă mai întorc. Ştiu sigur c-am să cad în luptă”.

Apoi, între „efectele” din lada lui cazonă pe care ca pe moaşte le-am dezgropat, cândva, mult după moartea lui, am găsit o scrisoare, pe care, atuncea, n-am înţeles-o în dreapta ei lumină. Scrisoarea era un

ordin de a rămâne pe lângă comandant. Plic nedesfăcut. De ce nu-l desfăcuse şi nu-l predase celui în drept? Abia apoi am înţeles, când altă mărturie a venit să-mi spuie că fratele meu fusese chemat la colonel care îi adusese la cunoştinţă că rămâne pe loc, nu mai pleacă, în dimineaţa următoare, la atac.

— Şi cine e trimis în locul meu?

— Tătaru! (Aici putem să punem orice nume vrem din cele care figurează în cimitirul eroilor din Alba-Iulia, căci toţi acei „boboci" şi-au găsit moartea, acolo, în „strâchinele" de care îmi vorbise Siminoc şi-n care inamicul îi secera, de sus, „ca-n brânză" – ca să repet tot o expresie de-a ordonanţei.)

— Atunci, nu pot primi!… se pare să fi spus fratele meu. Nu pot s-accept să moară altu-n locul meu!

Sunt sigură c-aşa a fost. Şi asta leagă şi spusele acelei gazde de la Râşnov. Aşa că a plecat, după ce-a mai făcut un ultim apel la soartă, având curajul de-a raporta că un atac în imposibile condiţii e moarte sigură. O făcea doar de formă, sunt convinsă; poate dintr-o curiozitate de a vedea dacă acelor presimţiri se-mpotriveşte soarta. Oricum, el ştia sigur că va cădea. De-aceea, a şi lăsat pe subalternul lui să meargă acoperit de el. Lui nu-i păsa, lui îi era totuna, de vreme ce-i era scris să moară.

Toate se leagă acum, în mintea mea.

Şi totuşi, uneori, repet că soarta nu mi-a hărăzit darul de care vă vorbeam. Să pot să simt, să văd aievea crâncena, absurda întâmplare. Să depăn filmul morţii lui şi să ştiu care-i adevărul, căci toate mărturiile sunt înşelări şi poate că a fost cu totul altfel…

***

Câteodată, toate îmi par vulgare, până şi Marea; o văd ca pe o simplă apă întinsă şi stătută, ce-aruncă păcură pe ţărm, în care să calc şi de care să nu mai scap, până nu-mi frec cu piatră ponce ş-apoi cu valuri de benzină tălpile împovărate de clei negru. Plaja, în clipe de aceste, e şi ea o fâşie banală de pământ presărată de spini, de sticle sparte şi bolovani. Faleza, o râpă pricăjită, nepieptănată şi nespălată de ani de zile, parcă. Până şi cerul îmi apare vechi, ruginit şi spart, ca un acoperiş prin care se prelinge un soare bolnav. Brazdele lăsate în nisipuri de camioane, tractoare şi căruţi, urmele unor vicleni răufăcători care vin pe furiş să jefuiască şi să comită fărădelegi… iar eu un pui ori un gunoi purtat de vânt deasupra unor primejdioase mlaştini, ce stau gata să mă-nghită cum aş ateriza pe ele.

Aşa cum m-a simţit în dimineaţa ceea de iunie, în astă vară. Mă-nţelesesem cu Rec la telefon:

— Poţi să vii mâne dimineaţă, mi-a spus.

— La câte?

— La orice oră vrei.

— La opt?

— Cât de devreme. Mă găseşti treaz, am de-ntocmit un plan.

— Atunci, la şapte?

— Perfect!

Locuia într-un bloc modern cu lift şi cu parter. Etajul patru. Sculată dis-de-dimineaţă, ca să am timp să mă gătesc, mergeam prin ceaţa zilei reci, fără să-mi pese că vântul ca de gheaţă îmi înţepa urechile şi-mi pătrundea până la piele, încreţindu-mi-o. Cu inima bătând, zburam spre întâlnire, c-o dulce şi firavă speranţă, pe care mi-o trezise glasul lui Cristi luminos şi uşor glumeţ. Nu era încă şapte; dar ce-are a face? Îl voi găsi cu mânicele suflecate, cu ceaiul dinainte… Desigur că mi-a cumpărat, ca de obicei, tot felul de fursecuri, cozonac, bomboane… În studioul lui e cald, chiar cam prea cald, ca pentr-un reumatic. Voi revedea odăile atât de cunoscute, patul ascuns după perdea, fotoliile moi şi scunde, masa de lucru plină de foi, caiete, planşe, pereţii tapisaţi cu cărţi… Pot spune că mă-ntorc acasă; portarul mă cunoaşte, atâta doar că nu mai am cheia de la apartament… Va trebui să sun, ca un vizitator străin, şi Rec îmi va deschide, mirat c-am fost în stare să vin atât de dimineaţă:

— A! Straşnic! Ai căzut la ţanc! Bem ceaiul împreună!

Chiar şi serviciul de faianţă englezească mă cunoaşte. Şi faţa de masă şi linguriţele vechi, de argint…

— Nu vrei să stai mai bine pe divan? mi-ar spune, sigur, Rec. E mai comod.

Ciudat cât este de prevenitor, la el acasă.

Apoi, fără tranziţie:

— Haide, dă-i drumul! Spune!…

— Ce vrei să-ţi spun?

— Ce faci? Cum te mai simţi? Ce-ai mai pictat?

Însă, n-ar aştepta răspuns; s-ar aşeza la masă şi mi-ar zâmbi şi blând şi-un pic poznaş:

— Să-ţi torn? Nu cumva s-a răcit? Să mai încălzesc apă?

Şi eu să mă alint, înfulecând fructe zaharisite, chiflă cu nucă, fursecuri… pe când el îmi mai pune-o pernă la spate, să nu mă tragă de la perete, ori îmi scoate pantofii, ca să m-aşez turceşte, cu picioarele sub mine.

Dar, iată, c-am ajuns. O stranie sfială mă cuprinde, dintr-odată. Blocul e negru şi tăcut, în liniştea posomorâtă a străzii. Trecători rari, cu capul între umeri, grăbesc spre treburi, fără să mă vadă. Împing uşa cea grea, ce se deschide-ncet, opunând rezistenţă. Gol peste tot.

— Unde-i portarul? mă-ntreb, umblând cu ochii prin hrubele intrării. Să nu se fi sculat? E imposibil. Dar nici nu am nevoie de el, la drept vorbind. Urc scările şi sun la uşă. A! Să iau liftul! Dar pentru ce să mai fac larmă? Mai bine sui încet şi nesimţit: surpriza va fi cu-atât

mai mare când voi apare-n uşă…

Iată-mă, gâfâind, ajunsă la etajul patru. M-opresc un pic, să mi se-aline răsufletul. Apoi, apăs butonul alb al soneriei, pregătindu-mi surâsul pentru omul înalt şi zvelt, cu frunte largă şi boltită deasupra ochilor de-un brun cald, luminos, ce-mi va apare înainte în halatu-i lung, strâns cu şnur gros peste mijloc.

Nicio mişcare. Sun iar. Şi-aştept. Nimic. Reazăm urechea de uşă şi-ascult. Tăcere neclintită. Să fi dormind? Atunci, să bat cu mâna, căci are patul tocmai în fund, departe. Trântesc curând cu pumnii şi singuratice ecouri mă-ngână, fugind în jos, pe scări… Ce-i de făcut? N-am alta de făcut decât să mă cobor să caut pe portar. El mă va lămuri pe dată.

— A! Dumneavoastră eraţi, doamnă? Îl căutaţi pe domnul inginer?

— Da. Am sunat la uşă şi…

— Nu-i acasă.

— Cum nu-i acasă? La ora asta?

— Păi, a-nnoptat aiurea!

— Ştii sigur?

— Sigur. Mi-a spus chiar, la plecare, că n-ar putea să-mi spuie dacă se-ntoarce astăzi.

— N-a mai lăsat vreun alt răspuns?

— Nu.

— Curios!…

Portarul m-a privit cu milă.

— Va dat cumva vreo întâlnire?

M-am înroşit:

— Mi-a spus să vin la ora şapte.

— Hm! Da. O fi uitat; ori poate că soseşte-ndată. Mai aşteptaţi. Poftiţi la mine, în cabină…

— Nu, nu… Aştept mai bine-afară…

— E frig.

— Nu face nimic. Îmi place să mă plimb…

Aşadar, asta era. A şi uitat de mine şi e pe undeva, la vreun chef, cu prietinii. Ori poate-i sus şi nu vrea să-mi dea drumul? Prea s-a uitat portarul nu ştiu cum la mine. Da. Poate e sus, cu cineva, şi, natural, nu poate să-mi deschidă?! Atunci, ce caut eu aici, prin neguri, la ora şapte dimineaţa? De ce mai stărui în faţa unei case sinistre, ce mă priveşte c-un rânjet diabolic? De ce bat caldarâmul ştirb şi murdar, ce-mi aminteşte de-o mlaştină? De ce stau tremurând în vântul duşmănos, care mă biciuişte fără milă? De ce nu fug din ceaţa vicleană şi primejdioasă, ce-mi întinde capcane la tot pasul? Ori poate nu sunt eu aceea ce stau pe stradă, dârdâind, aşteptând zădarnic să se descuie o uşă zăvorâtă? Poate nu eu, poate-i cealaltă Mirandă care a fost batjocorită în chip stupid, care-i lăsată s-aştepte afară, în frig, în timp

ce alţii sunt înăuntru, la căldură, şi râd poate de dânsa în gura mare? Poate că o privesc de sus, de undeva, de la un geam? Poate că toţi din casa cea neagră şi sinistră stau şi-o privesc de pe la geamurile minciunoase? Să fugă, să fugă cât mai iute, cât mai departe de mocirla în care a şi-nceput să se cufunde. Vântul o duce, o poartă pe deasupra; ea, pai, gunoi, colindă oarbă, la-ntâmplare, prin lumea hâdă, strâmbă şi murdară…

Noroc că glasul lucid şi veşnic treaz din mine mă smulge brusc din mlaştini, c-o întrebare pe care aţi vrea, desigur, să mi-o puneţi şi dumneavoastră:

— Era acasă?

— Nu ştiu.

— Dormise-n altă parte?

— Habar nu am.

— Nu v-aţi gândit că poate făcuse într-adins?

— Ba da, ca să-l detest şi-astfel să mă desprind definitiv de el.

— Aha! O întrebare crucială: pentru ce ar fi vrut Rec să vă îndepărteze cu orice chip?

— Răspunsuri pot fi multe; eu, însă, o să-l aleg pe cel care-mi convine: că mă iubea prea mult.

— E-o ipoteză; dar care-i adevărul?

— Cum asta?

— Adevărul faptic. Nu i-aţi pus întrebarea?

— Nu. Ori poate că i-am pus-o, nu-mi mai aduc aminte… De altfel, ce importanţă poate avea ce mi-a răspuns? De unde puteam şti care e adevărul? Cel faptic, bineînţeles. Pe-acesta nu-l puteam afla decât dacă pândeam în stradă ore-ntregi. Aşa ceva eu n-aş putea să fac, să mă-njosesc faţă de mine însămi. N-aş mai putea trăi.

— Înseamnă că fugiţi de el?

— Îl ocolesc cât pot, ca pe-o întruchipare perfidă, cu mii de feţe schimbătoare. De pildă, atunci, demult, la Mare, „când era să mă-nec” – cum figurează întâmplarea în catalogul amintirii – care e adevărul, de fapt? Umblând de-alungul plajei, dădusem de-o fostă colegă de şcoală, pe care n-o mai văzusem de mulţi ani. S-a sculat în picioare o străină înaltă şi subţire, pe faţa căreia doar ochii mari şi râzători îmi erau binecunoscuţi; a mers cu mine câţiva paşi, prin soarele amiezii, cercând să-nnoade firul rupt cu amintiri comune, pe jumătate şterse; ca să mă-ntrebe, apoi, aşa, deodată:

— Ştii să înoţi?

— Da.

— Ia să văd!

M-am aruncat în apă şi-am început a da din mâni şi din picioare, conştiincios, corect, aşa cum mă-nvăţase profesorul. Ştiind că-s urmărită de ochii Angelicăi, am mers cât am putut mai mult, pân-am

simţit că-s istovită. Cred că înaintasem cam treisprezece metri în Mare, nu mai mult. Foarte-ncântată, am făcut o întoarcere măreaţă, înălţând capul înspre mâlul de unde, desigur, că mă aplauda colega mea de şcoală. Şi, m-am lăsat în jos, să m-odihnesc… Ei, uite, aicea intervine adevărul faptic. Dându-mi drumul în apă, vertical, picioarele n-au întâlnit nimica dedesubt decât un gol… Am revenit la suprafaţă, ţipând şi dând din mâni. Malul îmi apărea înainte departe, ca-ntr-o ceaţă. Sub mine neantul se căsca, mă atrăgea, bolborosea şi mă sorbea. Puterile mă părăsiseră. De abia suflam, urechile îmi asurziseră.

— Hai! Încă un pic! Nu-ţi fie teamă!… mi-a spus cu linişte, venindu-mi înainte, prin apă, profesorul.

— Vai! Nu mai pot!… am horcăit, într-un suprem efort.

— Lasă-te jos!… Nu vezi? E apa până la mijloc!

Într-adevăr, când m-am pus în picioare, am văzut, cu uimire, că valul îmi bătea în coapse… Atunci? De ce-mi fusese teamă că mă-nec? Era cu neputinţă ca doi-trei metri mai în larg Marea să fie… fără fund. Nu e decât o explicaţie: mi se păruse doar că-mi fuge nisipul de sub picioare şi, de m-aş fi lăsat un pic mai jos, m-aş fi convins că plaja salvatoare e-n fund, la locul ei. Dar spaima nu-mi dăduse răgaz să mă conving de acest adevăr şi totdeauna voi rămâne cu-ncredinţarea că „era să mă-nec”, fapt chiar posibil, de-aş fi fost singură pe plajă: m-aş fi înecat într-o palmă de apă, încredinţată că mă găsesc în larg…

La fel ş-atunci când buna mea amică, Dia, mi-a povestit, râzând, cum se ţinuse scai de dânsa Rec, la Mare, în vara aceea când eu plecasem cu treburi la Constanţa.

— Zău?… i-am zâmbit, ironic.

Da, da. Asediu-n lege. Bineînţeles că, fiind vorba de mine, l-a dojenit şi l-a respins. N-am observat că Rec nu vrea s-o vadă, c-o evită? Îi poartă pică! Şi n-o să-i ierte niciodată că şi în iarnă, la Crăciun, când a condus-o până acasă, nu l-a lăsat să între în odaie. Stătuseră pe-o bancă-n parc şi Rec o sărutase.

— Era ameţit bine… zâmbisem, amuzată.

— Da, da. Şi eu! Îţi aminteşti cât whisky înghiţisem? Ceva de speriat!

Râsesem amândouă. Eu încercând s-o încredinţez că Rec nu-i poartă pică, iar ea tot susţinând că n-o să-i ierte niciodată c-a îndrăznit să i se-mpotrivească. Mă întrebam de ce mi-o spune? Ce rost avea? De răutate? Ori era mitomană şi îşi imagina că toţi bărbaţii o adoră? I-am spus lui Rec. S-a înroşit:

— Prostii!…

— Dar ai condus-o până acasă, nu?

— Da, asta da.

— Aţi stat pe-o bancă, în parc? Ş-ai sărutat-o?

— Se poate. Eram beat Dar toate celelalte sunt invenţii.

Deşi mărturisesc că Dia nu prezenta vreo importanţă pentru mine şi, în acelaşi timp, eram mai înclinată s-ascult partea adversă, cârligul întrebării a încercat să se înfigă în somnul acela din care îl trezisem pe Rec:

— Cum? Nu te bucuri c-am venit?

— Nu!

— Atunci, să plec?

— Cum vrei.

Cârligul acesta e un fapt real, dar restul? Spuneţi şi dumneavoastră: chiar dacă l-a fixat din întâmplare cineva pe un clişeu, chiar şi atuncea poate fi interpretat în multe feluri. Două trupuri pe-o plajă, alăturate? Ei, şi? E-un adevăr? Ce fel de adevăr? Ca fundul Mării care-mi părea că dispăruse în adâncuri şi care în realitate era în vârful degetelor mele înspăimântate? Nu îndrăznisem să-l constat; dar, dacă îndrăzneam, aş fi văzut că spaima mea fusese o copilărie; „când era să mă-nec" e doar echivalent cu „atunci când mi-a fost frică" ori cu „mi s-a părut".

Da, adevărul faptic, chiar de există, s-a scufundat în marea adâncurilor noastre şi-acum, de-l pescuiesc din valuri, şi-l pun în buzunar, şoptesc:

— O să-l examinez, cândva, pe urmă!…

Dar, până la acest „cândva", zace cu celelalte epave de-a valma, în strachinele de pe princhiciul bibliotecii mele. Odată, poate-am să le răstorn, ca să le cercetez cu lupa… dar, ce-am să aflu alta decât una din formele ce-a îmbrăcat acel lucru real în nesfârşitele lui transformări? Ş-apoi, e-o taină ce aparţine altora, unor fiinţe care-au trăit în altă eră, – o eră în care minciuna şi adevărul, ura şi dragostea, visul şi viaţa se-ncălecau şi se amestecau, aidoma ca valurile nedomolite şi schimbătoare ale Mării.

***

Douăsprezece fără douăzeci. Ce-ar fi să dau drumul „Movadoului" cu faţa-n jos pe-o piatră, să se prefacă-n ţăndări? La drept vorbind, ştiu bine că pentru mine nu are importanţă telefonul lui Rec. Să zicem c-ar veni, fiind încredinţat că s-a-mplinit acel timp de-ncercare şi că, dacă-mi mai bate încă inima în piept, când mă gândesc la el, e mai mult o obişnuinţă? Un fel de rit pe care mi l-a lăsat patima-n sânge. Ei şi, dac-ar veni, pentru o zi ori două, şi m-ar găsi aşa cum vrea, tăcută, veselă şi caldă, ce-ar fi? Ar luneca câteva clipe-n faţa mea, aşa cum lunecă şi luna pe irealele cărări de-argint şi aur, la înserat, urcându-se cu grabă-n ceruri depărtate. Ori poate-ar apărea ca şi năluca soarelui, în asfinţit, câteodată: disc roşu, mare, ireal, oprit pe cumpăna pământului, în clipa când s-aruncă-n gol… Cu ce-ar schimba ori ar clinti venirea lui destinul pe care-s ţintuită-n cuie? Poate sălta din albia-i străveche Marea ce se frământă întruna? Da, poate va sări,

eliberându-se de blestem, la moartea ei, care se poate întâmpla oricând, chiar şi peste o clipă? Un fulger ce despică pământu-n două; cutremurul durerii ce ne transformă lumea intimă dintr-odată, eliberând oceanele încarcerate, dărâmând munţii falnici, dând la iveală insule necunoscute. Apar şi oameni şi animale noi, pe când altele mor ori se cufundă în abise. Aşa cum a pierit Miranda, care-l striga mereu în larg, ca o sirenă; dar el s-a ţinut tare. Ştie oare că a murit? Ce întrebare! Cum să nu ştie? El ştie toate. Atunci de ce nu vine? Pentru că-s o străină? Ori poate-aşteaptă să mă eliberez întâi de fiinţa celeilalte? Da, asta este. Aşteaptă să se liniştească apele şi să dispară trupul puiului de delfin, ce făcea tumbe şi acrobaţii, într-o perpetuă, neobosită şi turbulentă joacă. Or, Rec avea nevoie de odihnă, de calm:

— Hai, mergi să vezi talazurile înspumate?

— Nu merg, mă enervează!

— Hai să-ţi arăt un formidabil apus; tot ceru-i plin de curcubee!

— Nu. E prea frig. Şi bate vântul!

— Ieşim un pic pe lună?

— Nu, e mai bine-aici, în casă? Şi-apoi, mie somn!

De va veni, va merge pe o plajă lină, sub un soare blajin, lângă o Mare calmă şi albastră. Îi voi zâmbi, fără de vorbe, cu gura cunoscută a Mirandei, îl voi privi prietenos cu ochii ei uşor înceţoşaţi, pe când în scoica inimii voi ţine la păstrare toate pe câte le-a suferit cea care nu mai este, visuri care mai fac câteodată aripi şi palpită. O clipă doar. Se sting îndată şi devin patimi în cartea cu martiri, pe care doar eu de-o pot deschide şi ceti.

Ciudat! De ce mi-am amintit deodată despre oala de sarmale? Ce legătură poate avea un fapt prozaic cu caznele Mirandei? Şi totuşi, o fi având ceva comun prin schimbătoarele, înşelătoarele aspecte ale vieţii, care îmi dau întotdeauna fiori de spaimă?

Eram în acelaşi sat de la poalele Ceahlăului, în căsuţa dosită printre nuci, pruni, cireşi şi vişini. O lungă, neîntreruptă linişte curgea peste livezi şi peste văi, neastupată măcar de dangătul clopotelor. Câni nu lătrau. Noaptea, adâncă şi misterioasă, punea mantii de umbră peste aşezarea adormită, unde nimic nu se-ntâmpla. În zări, jur împrejur, munţi violeţi ne închideau ca într-un ţarc de vis. Pâraiele, pe sub pământ, şopteau sfios; doar vântul, uneori, înfuriat parcă deodată de-atâta linişte, prindea să zgâlţâie copacii, rupându-le din ramuri, furându-le din fructe şi din frunze, pe care le pierdea pe jos, prin iarbă, în goana turbată. După trecerea lui, tăcerea molcomă părea şi mai blajină, umbrele şi mai dulci, clopotul şi mai singuratic.

Aşa, pe-o dimineaţă însorită, calmă, mi-a făcut semne tainice, cu mâna, mătuşa Lisaveta, chemându-mă la gardul dinspre drum.

— Ce este? m-am mirat.

Cu ochi sclipind şi gura strânsă pungă într-un râs înfundat, ea mi-a şuşotit:

— Uite-te, mata, printre scânduri!

— De ce?

— Uită-te ş-ai să vezi!

— Nu văd nimic!

— Păi nu în drum, ci dincolo, în curtea din faţă unde se taie lemne… Vezi omul cel subţire, cu pălărie verde şi strai de pădurar?

— Cel care taie trunchiul în bucăţi?

— Da, da, acela.

— Ei, ce-i cu dânsul? De-ar isprăvi mai repede, că m-asurzeşte cu guiţarea lui, de azi de dimineaţă de când a început. Îmi vine să-mi iau câmpii…

Gazda mea m-a tras deoparte, de parcă, în vacarmul acelui infernal de ferăstrău, s-ar fi putut s-audă omul cu pricina ce vorbim noi:

L-au prins acum doi ani, aicea, jos în sat. Fura tot ce putea; dar mai ales mâncare. Se îmbrăca în strai călugăresc, că era tânăr şi subţirel, rumân la faţă şi cu ochii negri, şi ieşea la-nserat „Blagosloveşte! Blagosloveşte!” Cine-l mai putea observa la chip, pe întuneric? Intra prin pivniţi, cotrobăind prin oale. Dacă dădea de carne, lua dacă nu, nu. Astăzi aşa, se plânge notarul, mâne răcneşte coana preoteasă, poimâine ridică palmele spre cer dăscăliţa… Cine să fie? Cine? Acuma, este aici la noi în sat o femeie înaltă şi voinică, ca un haiduc, o cheamă Varvara; şi ea, având un oarecare prepus, se hotărăşte să se puie la pândă. Ş-aşa, într-o sară, vede pe călugărita cea străină cum se strecoară pe cărare, ducând ceva sub rantie. Fără de frică, se ia îndată după dânsa; dar nu pe-acelaşi drum, ci mai pe ocolite, tot prin grădini şi prin livezi, o clipă nepierzându-l din vedere. Ş-aşa s-a tot dus după el, până în vale, jos, la o casă de gospodar pe care-o cunoştea. Lasă călugăriţa să între şi ea se uită pe fereastră. O vede că se dezbracă de rantie, că leapădă din cap barizul ş-apoi, râzând, cum prinde să înfulece din oala de sarmale, pe care-o adusese. Abia atunci, tiptil, se depărtează şi, fuga la jandarmerie, de spune ce şi cum şi-i ia cu dânsa. Când au ajuns, hoţul şi cu nevastă-sa erau încă la masă, benchetuiau.

— Ei şi?

— Ei şi, i-au prins. Cela, deştept, a şi mărturisit pe loc, nu s-a împotrivit; ba, chiar, politicos, i-a poftit şi pe dânşii să se înfrupte din sarmale.

— Şi cât i-a dat?

— Vreo patru ani, ori cinci; dar n-a făcut mai mult de doi. A spus aşa judecătorilor: că n-avea ce mânca, n-avea pământ şi nu găsea de lucru, că numai foamea l-a împins… L-au pus să jure că n-are să mai fure niciodată, i-au dat maşina pe care o vedeţi ş-apoi l-au slobozit din

închisoare. Ce ziceţi?

— Extraordinar!…

Mătuşa Lisaveta se încreţea de râs, cu mâna la gură, grozav de încântată de povestea ei. Şi mie nici vorbă că-mi venea să râd, imaginându-mi cum vâra mâna prin oale hoţul cu pricina şi cum se înfruptau şi furii şi jandarmii din sarmale; dar, în acelaşi timp, ochii cei negri cu sclipiri de cuţite ai celui care tăia cu voluptate trupuri de brazi, de paltini şi stejari, îmi scrijelaseră în minte o amintire neplăcută, fioroasă.

— Cel care a furat şi-a omorât va mai fura şi va mai omorî! am zis, posomorită.

— N-a omorât!… l-a apărat, cu sârg, bătrână.

Era să-i spun „de unde ştii?”, dar am tăcut. Povestea nostimă pe care o aflasem mă-ncrâncena şi-apropierea acelui om de care se vorbise mă-nfiora, ca totdeauna enigmele cu multe feţe, pe care zădarnic cerci să le dezlegi. Era un om de treabă tăietorul? Avea să-şi ţie jurământul? Ori poate că la adăpostul acestei ocupaţii onorabile, punea la cale cine mai ştie ce blestemăţii? Ori poate că într-adevăr doar foamea, ca pe un lup, îl împinsese să între prin pivniţi şi şuri, după mâncare? Poate considera un fel de glumă faptul că se îmbrăca în strai de la călugăriţă umblând după o oală de borş sau de sarmale? Dar, mai degrabă fusese prins la început de carieră, când de abia furase oul, căruia avea, desigur, să-i urmeze boul, şi-apoi, de-aici până la cine ştie ce nelegiuire, e doar un pas.

— Şi-şi face bine treaba? am întrebat.

— Cu străşnicie! E chemat peste tot. A fost şi în Ardeal, unde-a făcut parale bune.

— Hm! am pus punct poveştii, suind în grabă pe cerdac. De-ar isprăvi mai iute şi s-ar duce.

— Vi-i teamă?… m-a iscodit, şireată, mama Lisaveta, privindu-mă de jos în sus.

— Teamă? De ce? Mă asurzeşte, asta-i!…

Şi, totuşi, neplăcerea şi sila ce mă încercau nu se legau numai de guiţarea sfâşietoare a trunchiurilor ciopârţite, tăiate în bucăţi. Era ceva cu mult mai larg, mai general, un fel de farsă sinistră pe care o jucau pe lume lucrurile toate; aspectele înşelătoare care-şi schimbau întruna chipul, când le priveai stăruitor; taina ce îmbrăca în manta-i sumbră orice obraz cât de frumos şi cât de tânăr, râsul şi gluma ce-năbuşea suspinul de durere şi poate chinul, crima care mergea alături pe cărare cu cinstea, având acelaşi chip, minciuna care jura cu mâna sprijinită pe cruce, în timp ce adevărul şi sinceritatea se tăvăleau, plângând, într-o mocirlă… O oală de sarmale? O farsă? Cu inima bătând, m-am încuiat în casă. Tăcerea, înjunghiată de moarte, urla sfâşietor, şi nimeni nu-i sărea în ajutor.

***

Nici vorbă că nu cred în vrăji, deşi ochii mulţimii mă deoache, dându-mi senzaţia ciudată că-mi pierd pentru o vreme personalitatea şi-aş putea fi, deci, transformată în broască, şoarec, pom ori stană; nu, nu e vorba de putere hipnotică, căci chiar în faţa unor mari maeştri ai sugestiei, ce porunceau unei săli arhipline, eu nu puteam nici mânile să mi le încleştez, d-apoi să cad pe spate, s-adorm ori să cânt cucoşeşte? De-asemeni, de morţi şi de fantome nu mi-a fost frică niciodată, nici când eram copilă; în ciuda vedeniilor ce mă-nspăimântă, noaptea, uneori, şi care n-au cu cele de mai sus decât o aparentă asemănare şi comportament. În draci, iarăşi nu cred; nu zic „binenţeles", căci, spre mirarea mea, am constatat că intelectuali de mare clasă aveau altă credinţă decât mine; mi-aduc aminte de unul, om învăţat, inteligent şi fin, în stare să ne vorbească ore întregi de Goethe ori Shakespeare, care avea nevoie de tovărăşia noastră ca să se-ntoarcă, noaptea, acasă, pe-ntuneric.

— Am de trecut un pod!… spunea el, ca pe-o glumă, c-un râs cam tremurat.

Asta se petrecea la ţară, în preajma unei sfinte mănăstiri, de-aceea, poate, presupunea amicul nostru că se ascund sub poduri „necuraţii". Nu credeţi? V-asigur că-i adevărat; mi-a spus-o mie, într-o seară; mi s-a plecat, în taină, la ureche, şi-a rostit sacadat:

— Mă tem de dra-cu!…

Eu nu mă tem decât de două lucruri: de oameni – şi mai precis, de ceea ce e rău în ei –, şi de sânge. Toate vedeniile mele sunt provocate de cea dintâi; cât despre cea de-a doua, legată, probabil, strâns de prima, mă face aproape să leşin, ba, câteodată, chiar numai la închipuirea sângelui ce-ar picura, ar curge ori ar ţâşni. În general, până şi doctorii se uită, zâmbind ironic, când le destăinuiesc slăbiciunea mea:

— Să ştiţi că-mi vine rău!…

— Da, da, lasă că ştim! Să nu vă fie frică!

Aşa s-a întâmplat, la Institutul Cantacuzino, unde m-am dus, pentru întâia oară, să-mi fac, ca toată lumea, analizele…

Mi-a strâns braţul cu chinga, a tras cât a putut de catarame, ca să-mi găsească vena, apoi m-a înţepat şi-a început a trage sânge… îndată ce-am simţit pârâul roşu curgând şi gâlgâind în eprubetă, m-am rezemat, sfârşită, de perete.

— Sunteţi albă ca varul!… a spus, cu spaimă, medicul. Vi-i rău?

— Îmi vine ameţeală!… am murmurat, pe când simţeam că mă arunc în gol…

— Am crezut că glumiţi!… s-a scuzat el, apoi, în timp ce îmi reveneam, pe canapeaua pe care mă culcase.

Da, pare-a fi o glumă, o glumă care, ca multe altele, poate să te

ademenească pe margini de prăpăstii, când nu se-ntâmplă să sfârşească tragic…

În orice caz, e cert că-i bine să mă feresc de culorile sângerii, chiar când ceva nu curge, ci doar se mişcă, flutură, aşa cum fâlfâiau perdelele acelea, de la cocheta căsuţă din pădure ce ne-a atras privirile ca un magnet, când am trecut pe lângă dânsa.

Aveam nevoie de odihnă. Nu mă simţeam prea bine cu sănătatea şi căutam, ca de-obicei, un loc retras, în margine de lume, unde să gust căderea toamnei. După lungi colindări pe valea Prahovei, prin toate staţiunile de munte, Sinaia, Predeal, Buşteni, Braşov, m-am hotărât pentru o mică localitate mai puţin umblată, unde găsisem o stradă singuratică, urcând spre-o râpă depărtată şi inaccesibilă. Fixasem preţul, dădusem şi arvună şi, mulţămită, mai colindam pe ici, pe colo, cu pas alene, mai înainte de a porni îndărăt, înspre Constanţa, când, dintr-odată am tresărit: în dreapta mea, doar la doi paşi, îşi flutura spre mine perdelele o vilişoară de basm. Nu vă pot spune cât de drăguţă era. De lemn, un lemn ars, de-un maroniu aproape negru, obloane verzi, perdele aproape roşii. Micuţă, ţuguiată, jos cu terasă, sus cu balcon, şi-n jur, o grădiniţă cu flori şi câţiva pomi, un nuc stufos în fund…

— Asta-i! am zis.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Cum de trecusem fără s-o bag în seamă? Şi ce noroc să dau de ea în cea din urmă clipă, pe când mă pregăteam să plec? Acuma rămânea un singur lucru, să intru cât mai iute, să văd dacă e de închiriat şi de nu-i ocupată? Cu inima bătând, am încercat portiţa; era deschisă. Intrând, mă apucase teama că nimeni nu-i acasă, că vila-i încuiată, aşa târziu în toamnă, la începutul lui noiemvrie. Am ocolit căsuţa, privind-o cu admiraţie din toate unghiurile. Ajunsă-n dos, nici n-a mai fost nevoie să bat, căci uşa s-a deschis, pe când stăpâna acelei mici comori îmi răsărea, prietinoasă, înainte.

— Nu. Nu-i închiriată.

— Aş vrea s-o văd.

— Poftiţi!

Parcă înăuntru era şi mai frumoasă. Deşi cu trei odăi, din care două comunicau, părea plină de colţuri, săliţe, cotloane, – ca un mic labirint din care, odată intrat, aveai impresia că n-ai mai putea ieşi. Mobilier de gust, orânduire perfectă, paturi comode, oale de flori şi geamuri pretutindeni, orgie de ferestre, pe care perdelele înalte şi subţiri puneau o fluturare purpurie, de parcă soarele ce apunea se spânzurase într-o suliţă a zării şi sângele ce-i gâlgâia din rană se răspândise pe întreg pământul, tămânjind şi draperiile căsuţei mele. Şi nu numai perdelele, chiar şi divanele erau pline de asfinţit, ba şi pernuţele zvârlite cu mult gust în toate colţurile, pe scaune, fotolii, pe

banchete...

— Îmi place, am spus eu, entuziasmată. O-nchiriez.

— Pe câtă vreme?

— Nu ştiu. Aş sta mai mult.

— Să ştiţi că e cam scumpă.

— Nu mă interesează. Aş vrea s-o-nchiriez cu anul…

— Asta-i mai greu.

— De ce?

— Mai am şi eu prietini, obligaţii… În fine… vom vedea pe urmă… Când veniţi?

— Imediat! Şi vă rog mult să vă gândiţi la ce v-am spus: cu anul! Mai ştii? Poate mă instalez aici pe toată viaţa!

Gazda a râs:

— Şi eu ce fac?

— V-o cumpăr!

— Exclus. N-o vând. Eu am făcut, cu mâna mea, tot ce-i aici: mesuţe şi dulapuri, scaune şi banchete…

— Cum asta?

— Am un atelier în dos… Priviţi!…

Şi, deschizându-şi pumnii, mi-a arătat palmele roşii, umflate şi crăpate.

— Eu am făcut şi gardul, a zis. Eu am săpat grădina. Eu am pus florile. Am sădit pomii. Am reparat obloanele, ferestrele. Am făcut totul. Ş-acum, s-o vând?

— Vă înţeleg, am spus. Şi vă admir. Ceea ce aţi realizat e-o mică operă de artă.

— Da? Zău? Veniţi să vă arăt mansarda…

Am urcat scări în pantă. Sus, o-ncăpere ticsită de lucruri vechi, de gust: dantele şi covoare, tăvi de aramă, fotolii bătrâneşti, străchini, ulcioare, stampe, lămpi, sfeşnice, casete… Ici o mesuţă cu incrustaţii în sidef, colo un dulapaş cu multe saltaraşe; lângă un gemuleţ ca un hublot, o masă joasă cu trei picioare, sub o aplică în lemn înfăţişând o crizantemă, un paravan de China, original… Iar în balcon, un mic restaurant pentru ciocănitori, vrăbii şi piţiguşi, – clienţi care se şi aflau la masă şi au zburat, discreţi, când am intrat…

Mi s-a părut un secol până ce m-am întors de la Constanţa şi toată vremea, până ce m-am pornit de-acasă, nu m-am gândit decât la argumentele cu care s-o conving pe gazdă să-mi cedeze căsuţa. Mi se părea c-am dat peste ceva ce-am căutat o viaţă-ntreagă şi acuma grija cea mare era ca nu cumva s-o scap din mână…

M-am instalat cu voluptate. Mi-am aranjat cu grijă şevaletul, cutia de culori, caietele, cartoanele şi blocurile, creioanele şi acuarelele, pastelurile… Când dam perdelele în laturi de pe nenumăratele ferestre, ce-mi aduceau parcă întreaga lumină de afară, eram ca-ntr-un

adevărat atelier. Soba mare, înaltă, cu ocniţă şi cu prichici de lemn, se încălzea perfect. Bancheta trasă în faţa focului de lemne ce trosneau, pe care îmi puneam ceşcuţa de cafea, precum şi jeţul larg şi moale în care m-aşezam, ca să privesc cum flutură pe munţi ninsoarea, îmi aminteau de casa cea veche a bunicii mele, cu miros de gutui şi de olendri şi mă simţeam grozav de fericită, atât de fericită, că nu-mi venea să cred că e ceva real.

— Nu, nu se poate, îmi spuneam, desigur că visez. Prin ce vrăjitorie a apărut aşa, ca din senin, căsuţa asta minunată? Şi cum de n-am văzut-o, când am trecut la deal? Îmi pare imposibil să n-o fi luat în seamă, dacă era la locul ei. Atunci? Poate că nu era? Şi-a apărut ca din pământ, la un semnal necunoscut? Ori poate că era, dar ochii mei erau vrăjiţi ca să n-o vadă? Dar eu nu cred în vrăji, nici în fantome, aşa că e realitate. Sunt eu, Miranda Val, în cea mai minunată căsuţă de pe lume, şi nimeni şi nimic nu mă împiedică să stau aicea cât poftesc, întruna, cu lunile, cu anii, ori chiar să nu mai plec…

Am tras perdelele ş-am adormit îndată, fericită. Nu ştiu dac-am visat; poate-am visat ori poate n-am visat; într-un târziu, am tresărit: se auzea un ciocănit uşor.

Am deschis ochii:

— Cioc-cioc! Cioc-cioc!…

Se auzea îndepărtat şi tainic. Cineva încerca să între, să deschidă. N-am aprins lampa, deşi butonul era la îndemâna mânei mele drepte, lângă pat. Nici nu era nevoie. În cameră era lumină îmbujorată, de parcă un incendiu izbucnise undeva în preajmă şi flăcările intrau până la mine, crin draperiile nenumărate… Se zăreau slab contururile mobilelor, ca nişte negri tăciuni într-un morman care arsese şi-acuma era stins.

— Cioc-cioc! Cioc-cioc!…

Nu, nu puteau să fie hoţii. Desigur cineva voia sa mă avertizeze că arde undeva. M-am dat jos, bâjbâind, şi m-am apropiat de geam, să dau perdeaua la o parte. M-am aplecat, şi nu înţeleg ce s-a-ntâmplat. O lovitură cumplită peste gură şi, pe când mă răsturnam ca un fotoliu ori un dulap, fluviul cel roşu ţâşnea din toate părţile, umplându-mă de sânge…

O clipă n-am mai ştiut nimic. Simţeam doar recele podelei sub cap. Rana zvâcnea cu-atâta putere, de parcă cineva-mi smulsese cu cleştele toţi dinţii şi măselele din gură. Apoi, deodată am început să gem, să plâng, să schiaun. Dar nimeni nu mă auzea ori nu voia să mă audă. Casa zvâcnea, cuprinsă din ce în ce de flăcări tot mai aprinse, tot mai strălucitoare, – limbi lungi de sânge care curgeau de sus, din toate părţile, pe mine, întruna, sufocându-mă…

Visam?

Nu, nu visam. Casa mă apucase-n gheare şi mă ţinea prizonieră, pe

când eu încercam zădarnic să mă ridic, să chem, să strig după-ajutor… M-ademenise, ca să mă ucidă, ş-acum rânjea la mine cu mii de guri înflăcărate, bătându-şi joc c-am fost aşa naivă s-o cred altminteri decât părea.

***

— Ei, şi? ar zice cel ce mă ascultă povestind.

— Ei, şi, nimic. Atâta. Când mi-am venit în fire şi m-am sculat, ca să mă duc la baie, să mă spăl, am înţeles: casa m-ademenise cu ciocul unei paseri ce bate-n geam; ca mai pe urmă, să-mi puie piedică piciorul unui scaun. Noroc că nu mi-au sărit dinţii, ori că n-am dat cu tâmpla de fierul broaştei de la sertarul întredeschis al mesei…

— Aşadar, totul se lămureşte…

— Afară de un lucru: de ce-am intrat în casă, cunoscându-mi meteahna?

— Care meteahnă?

— Meteahna de care v-am vorbit: c-atunci când văd sânge curgând sau culoarea sângerie, îmi pierd pentru o clipă cunoştinţa şi devin taur ce se repede cu coarnele-nainte…

— Atunci, înseamnă că „bestia” aţi fi chiar dumneavoastră?

Posibil.

— Şi casa, toreadorul care vă incită?

— Se poate. Suntem cu toţii vinovaţi şi învinuim pe alţii: ţigări aprinse, ochi injectaţi, haine înflăcărate, apusuri roşietice şi… case care iau foc. Şi, totuşi, nu înţeleg de ce-am intrat.

— Aţi simţit mirosul de sânge din arenă?

— Probabil. Şi am riscat să cad sub pelerina crâncenă… ca o dihanie – „lup în blană de miel”, cum spune câteodată Rec, privindu-mă cu coada sprâncenei drepte ridicate şi cu un zâmbet şi acrişor şi dulce. Căci, pe când tace lângă mine, făcându-se că doarme şi stând cu ochii închişi, el mă aude şi mă priveşte cum mă zbat, ca o fiară în cuşcă, ce muşcă cu furie neputincioasă gratii de fier şi, în disperarea ei, îşi rupe şi-şi sfâşie cu gheare ascuţite carnea, făcând spume la gură, – în timp ce execută salturi enorme, nebuneşti. Aşa cum sărea Marea, în ziua aceea când am fugit de-acasă pe ţărm: îşi repezea talazurile cu-aşa putere în mal, c-aproape ajungea-n şoseaua de sus, de pe faleza naltă. În muşcătura ei, cu dinţi albi, ascuţiţi, şi-n zdrepţănatul ghearelor albastre, frânturi de mal se desfăceau, surpându-se în avalanşe. Ce voia oare? Să schimbe lumea? Ori să transforme peisajul cu totul, nivelându-l? Să umple imensul gol ce-o despărţea de ţărmuri? Să treacă pe câmpii, victorioasă, să-nece toate în apele-i năvalnice? Voia să se răzbune? Pe cine? Revolta ei cumplită mă-nspăimânta. O priveam fascinată, gândindu-mă că poate şi Rec se-nspăimânta la fel la fioroasele privelişti ce i le oferea sufletul meu, în clipe de furtună, ca cele ce se stârniseră în după masa ceea… Le auzea cum gem şi cum

blestemă, cum urlă, cum urăsc, cum se revoltă, cum muşcă şi sfâşie cu ghearele? Deşi mă izolam în turn de piatră închis cu uriaşe lăcăţi, o cremene ce nu putea fi sfărâmată, el, totuşi, străpungea prin stană, privind cu ochii lui ageri ce se petrece în măruntaiele cetăţii. Apoi, se retrăgea, se da deoparte, ori chiar pleca la adăpost şi aştepta, cu calm, să treacă vijelia. Şi, când vedea că toate sunt normale, că Marea a intrat în albia-i obişnuită, ba chiar că-i ca un mieluşel gata să i se gudure, cuminte, la picioare, atunci, ieşea din adăpost, de parcă nimic nu se-ntâmplase, şi-naintând cu pas egal, spunea cu glasu-i mai:

— Ce mai faci, Daşule?

Şi eu, în timp ce-mi ghemuiam în subsuoara-i fruntea, spuneam şi alintat şi dulce:

— Bine.

Şi dacă, totuşi, îi cercetam cu ochii punctul cel vulnerabil al lui Siegfried, ca să-i pătrund enigma, care-l făcea mereu victorios, el îmi spunea, fără să mă privească:

— Te-nşeli. Sunt Linton, omul de vată şi carton!

Om de carton? Da, poate; totuşi, acest carton avea şi el spaimele lui. De pildă, plânsul. Cum apărea un bob de rouă în ochii mei înouraţi, pe dată, sărea în laturi, ca muşcat de şarpe:

— Te rog! Nu plânge! Nu suport!…

Ba, chiar, cu cât aveam mai mare nevoie de el, ca să mă potolească, cu-atât se-nstrăina, se-ndepărta, – ca soarele ascuns în nouri, pe când picuşii prind să răpăie mai deşi şi tot mai deşi, înnegurând deodată toate apele, până-n adânc de zări de-un tragic violet, până-n afund de valuri negre-maronii, cu spume albe pe deasupra.

— De ce plângi?

— Nu ştiu.

— Te-am supărat?

— Nu.

— Eşti bolnavă?

— Nu, nu.

— Te doare ceva?

— Nu.

— Atunci, de ce?

— Nu ştiu!…

Aşa m-a întrebat atunci, în parc; acum nu mă mai întreba, ştia de mai înainte dialogul. Acuma intra în nouri deşi, şi numai după ce ploaia îşi deşerta amarul, de capul ei, de nimeni neajutată, numai atunci scotea şi el deodată fruntea-i luminoasă, răspândind soare peste talazuri viorii, până departe…

— Hai, mergi pe plajă?

— Merg!…

— Dar te îmbraci cum îţi spun eu.

— Da.

— De unde ştia el oare ce voiam eu să-mbrac?

— Dacă îţi pui bluza transparentă, nu merg cu tine; trec drumul şi te-nsoţesc de la distanţă.

Dacă i-aş spune şi eu Mării ce haină să îmbrace, oare m-ar asculta? Sigur că nu; dar eu nu-i cer nimica, îmi place orişicum: şi albă şi albastră şi verde trandafirie şi neagră şi violetă şi cafenie… şi cu talazuri mari şi visătoare, şi sclipitoare, şi lăptoasă, şi hohotind de râs şi tânguindu-se amarnic… Oricum, era tot Marea mea, aşa cum Rec era misterul meu nedezlegat căruia nu-i puteam potrivi cheie…

***

Oare ce cred despre mine cei ce mă văd cum mă aplec mereu, culegând din nisip ceva ce vâr în buzunar? Poate-şi închipuiesc că bat mătănii apusului, ce uneori deschide în văzduhuri misterioase bisericuţe ale căror vitralii multicolore lucesc de parcă s-ar fi aprins tot cerul? Şi-n adevăr, de ce n-aş face-o, când sunt atât de plină de păcate ca acel vechi dulap al gazdei mele, în care zăcea strat peste strat foi de ziare lipite cu clei de făină întărit ca cimentul. A trebuit să „sap” trei zile-n şir în acel dulap unde-am găsit, mai pe la fund, morţi care-l cunoscuseră pe Calinderu, Marghiloman, Carol I, ba, asistaseră şi la luarea Plevnei şi la asaltul Griviţei; scria pe pietrele lor funerare mucezite, şterse şi înnegrite de vechime, pe care cu un adevărat respect le-am aruncat în fundul curţi peste movila de gunoaie.

Dar orişicât săpasem şi curăţasem dulapul-fenomen câte un colţ din giulgiul îngălbenit, pătat de muşte ori câte-o ţandără de pap osificat tot se mai arăta din când în când, ca o fantomă, – aşa cum căpeţelul unei eşarfe din surâsul celeilalte Mirande mai încerca să-mi fluture pe buze ori câte-un fulg din puful privirii ei înaripate mai tresărea în vânăta-mi privire şi dansul unui pas alene reprodus parcă cu încetinitorul mai încerca să-mi amintească de zvâcnetul mersului său impulsiv şi turbulent care-l făcea pe Rec să poruncească:

— Destul cu joaca! Mă oboseşti!…

Dar, dacă m-aţi întreba ceva mai însemnat despre reţelele din intimul meu cimitir-dulap, aş sta ca împietrită neputând îngăima nici două vorbe, ori poate că aş scoate din sărăcia mea, ce mi-ar trece prin minte, orice-ntâmplare idioată, fără de niciun haz, de pildă:

— E poate vorba de certuri, jigniri, suspiciuni?

Ce v-aş răspunde?

— Aţi întâlnit vreodată un guşat?

— Dar dumneavoastră?

— Eu da. Era într-o vară, acum vreo zece ani, ori poate chiar mai mult, căci pozele din vremea ceea m-arată atât de tânără, că nu mă recunosc. Eram în munţi, la două mii de metri înălţime. Umblam de-

alungul unei ape, ziua-n amiaza mare, pe la orele două, când soarele varsă deasupra capetelor, din podul cerului, lumină albă, crudă, strălucitoare ca un argint topit. Şuvoiul, ca lacrima de limpede, sărea din piatră-n piatră, cu dulce behăit de oi şi gâlgâieli de porumbei sălbatici. Jocul şi ghiduşia acestor nesfârşite cârduri de puişori sălbatici, ce se scăldau fără de grijă în cascada apei, trezea tăcerea neclintită a munţilor ce ne încercuiau de jos şi până sus, ca un somn împietrit de veacuri şi prefăcut în piscuri, râpe, clomburi şi stânci. O mantie măreaţă, verde, ca o cortină trasă peste misterioase visuri ale acelor stranii uriaşi, ne-nvăluia în umbra-i catifelată şi prietinoasă. Părea că spune:

— Staţi! Staţi puţin! Acuş tragem perdeaua!…

Ne-am aşezat pe bănci de piatră. Am aşteptat o vreme, dar, cum spectacolul întârzia, am părăsit cu pas alene amfiteatrul şi am pornit-o iar, tot înainte, pe cărăruşa bătucită ce nu ducea spre nicăieri, spre niciun nume, niciun sat, oraş ori ţară; ducea doar spre lumină şi zâmbet, doar spre frumuseţă şi mai ales spre tihnă, spre pace, o pace-atât de vie, că îţi intra în nări, te mângâia pe frunte, te-mbrăţişa, te săruta pe amândoi obrajii, îţi răcorea palma fierbinte; ba, îţi intra şi-n inimă, îţi cobora până în măruntaie, te pătrundea ca o săgeată şi arzătoare şi dureroasă parcă, stârnindu-ţi lacrimi de mătasă.

— Doamne, ce vis!… O clipă ca aceasta e ca un somn din care ai vrea să nu te mai deştepţi.

— Da, mi-a răspuns tovarăşa care-mi mergea alături, pe cărare. Nimic nu distonează, nimic nu sfarmă oglinda magică în care se reflectă întreaga frumuseţă. Poate că asta-i fericirea? O lumină intensă, fără de umbre şi fantome, o tăcere deplină, fără un ţipăt, fără un geamăt. O intimă singurătate, fără un spin, fără de şerpi şi de sălbătăciuni. Un rai!

Atunci, deodată, am zărit ceva mişcând, cu grabă, pe cărare. Venea-mpotriva noastră. Un om. Şi, pe măsură ce s-apropia, îi vedeam straiul de cioban, opincile-n picioare şi cuşma jerpelită-n cap.

— Un om!…

— Ei şi? a zis-tovarăşa de drum.

Omul s-apropia. Şi pe măsură ce s-apropia, pădurea se trezea din somn, dând glas de gaiţe şi de cucuvele, munţii îşi plecau frunţile umbrind cărarea îngustă pe care ne mişcam, pârâul se smuncea şi da din coate, speriat, câte o rădăcină ne punea piedici, gata să ne răstoarne, ba şi lumina se-ngălbenise parcă şi începuse să pâlpâie în vântul care se trezise şi el, deodată, ca prin farmec. Se stinge soarele? S-a îngustat pârâul? Ne strânge valea-n braţe pietroase? Se strâmbă muntele trezit din visuri? S-a răsturnat tăcerea-n gloduri şi ne priveşte de acolo, mânioasă? Şi unde s-a pitit singurătatea, de-o strigă paşii omului ce ne aţine calea în cărare?

— Un guşat!…
— Vai, n-am văzut niciodată!… Ce facem?
— Nimic.
— Are o bâtă!
— Ei, şi?
— Dacă ne trage-n cap?
— De ce?
— Poate-i nebun!
— Nu cred.
— Ori beat!
— Săracul! E-n stare de orice!…

Îmi băteau inimile-n piept; n-aş fi crezut că am mâi multe. Furtuna spaimei ce se trezise în adâncuri îmi ridica praful în ochi, orbindu-mă. Urechile îmi vâjâiau. Picioarele îmi deveniseră de lemn. Eram ca o sperietoare de ciori, pe care o pală de vânt mai tare e gata s-o răstoarne, ori o păpuşă de cârpă cu mecanism, care merge-nainte, pe cărare, automată, fără de ţintă, pe când rotiţele-i interioare se învârteau tot mai încet, tot mai încet, gata să se oprească…

— Ei, şi? aţi întreba.

— Ei, şi, necunoscutul ce ne ieşise în cale a trecut. Simţise oare că ne fusese teamă de el? Nu cred. A trecut liniştit. Din senin apăruse, într-o clipă a dispărut. Dar, frumuseţă naturii din jur fusese pentru mine ştirbită. Eram pe malul Sebeşului, mergând spre Oaşa-Mică. Un drum pe-o cărăruşă bătucită, pe malul unei ape de munte, la ora două după-masă. O zi ca toate zilele, din lumea noastră de pe pământ, nu dintr-un vis amăgitor. Şi noi doar simple muritoare, ce întâlnisem în cale, pentru prima oară, un guşat.

***

Atât de egocentrişti suntem, că-i greu să ne imaginăm că ceva rău poate să ni se-ntâmple *nouă.* Mi-aduc aminte de minunata judecată logică pe care o făceam când eram mică, la vremea când eul meu mai era prins de buricul mamei Naturi şi nu mi-l despărţise încă cu foarfecele moaşa Conştiinţă:

— Eu sunt viaţa, lumea. Lumea nu poate dispărea, deci eu nu pot, muri.

Dar chiar şi mai târziu, după ce ne pitim în hruba fiinţei noastre, şi-atunci ne pare că noi facem excepţie. De ce? Probabil tot dintr-un fel de falsă certitudine că numai noi suntem reali, iar restul se înglobează în cantitatea neglijabilă a mulţimii, a lumii în totalitatea ei. Lor li se poate întâmpla orice, chiar lucrurile cele mai abracadabrante şi mai neverosimile, pe câtă vreme eul nostru are o maiestate şi o vigoare ce-l face imun la crâncenele şi, în acelaşi timp, vulgarele evenimente ale vieţii.

Când ni se-ntâmplă, totuşi, să fim trataţi de soartă ca nişte simpli

muritori de rând, suntem ş-atunci atât de orbi şi încrezuţi, că ne gândim:

— E o excepţie…

Ori:

— E o eroare…

Dacă ne moare cineva iubit, cercăm cu toată puterea să credem că e un vis ce trebuie uitat. Dacă ne-mbolnăvim, refuzăm să admitem c-ar putea fi un caz mortal. Dacă ni se întâmplă o cumpănă, uimirea e atât de mare, că-ntrece frica şi durerea.

Îmi amintesc de-o zi de vară, caldă, însorită. Făcusem o excursie în munţi şi mă-ntorsesem frântă şi-ncălzită. Aşteptând masa, în cerdacul de lemn monahicesc, mă aşezasem într-un şezlong, să mă odihnesc. Era, de nu mă-nşel, unu şi jumătate şi cum, la douăzeci şi cinci de ani, nu poţi s-adormi pe scaun, aşa, în plină zi, – ca o băbuţă –, pe când gospodăria umblă şi se agită-n jur, mi s-a părut şi mie straniu că moţăiam, cu capul plin de visuri zdrenţuite şi imagini ce mi se perindau haotic, pe sub pleoapele pe jumătate încleiate.

— La masă!…

Am tresărit, rupând în grabă pânza de paianjen ce mă învăluise-n scaun. Am mâncat, ca de obicei, cu poftă, şi m-am culcat. De ce m-am dezbrăcat, vârându-mă în aşternut, îmi pare straniu acum când mă gândesc, căci nu mi se-ntâmpla să procedez astfel pentru eventuala odihnă de peste zi. Mă simţeam bine, chiar foarte bine şi veselă. Stând învelită cu plapuma şi, cu caietul pe genunchi, am început a desena cu-nfrigurare.

— Ce faci aici? mi-a spus, intrându-mi în odaie, cineva.

— Nimic!

— Nimic? Ia dă să văd! Poftim! Îţi arde de desene! De ce nu te-ai culcat? Te-a cam prins soarele şi eşti grozav de roşie la faţă. Ţi-e cald?

— Un pic!

— Nu ai cumva temperatură?

— Temperatură? Eu?

— Să-ţi punem termometrul.

— Îl pui degeaba: în viaţa mea n-am depăşit 37 şi ceva.

Şi, totuşi, aveam 38 şi jumătate! Ciudat! Nu cumva era termometrul stricat? Nu desenasem atât de bine şi de uşor în viaţa mea. De ce să-mi ia caietul, guma şi creioanele? Am protestat cu vehemenţă, m-am luptat chiar să le recuceresc; dar, până la sfârşit, am renunţat; simţeam că mă cuprinde somnul, un somn încremenit, în care s-a ghemuit întregul „eu”, cu toate gândurile, simţirea, conştiinţa…

Nu m-am trezit din încleştarea asta decât târziu, cu capul greu. În cameră intrase fumul înserării, învăluind şi estompând contururile. M-am coborât din pat, făcând doi paşi nesiguri… şi m-am trezit deodată

cu capul pe podeaua rece. O lungă şi-nghеţată linişte roia în jurul meu, în chip absurd. Am crăpat ochii, ameţită. Întâi n-am înţeles unde mă aflu, nu cunoşteam volanul creţ şi des care-mi cădea pe nas, modelul cu bujori al lăvicerului, piciorul ros şi subţiat al scaunului… Apoi, s-au aşezat în jur punctele cardinale şi brusc odaia s-a întors cu faţa ş-am cunoscut-o. Eram în camera îngustă din dreapta casei. Uite bocancii mei, uite şi şorţul spânzurat de scaun… iar eu sunt jos, pe duşumea, în cămaşă de noapte şi mi-i frig.

— Oare de când stau pe podele?… e primul gând.

— Şi de ce oare?… e-al doilea.

Un lung somn mă desparte de răspunsuri. O nefiinţă goală şi ceţoasă, fără un vis, fără un murmur, fără-o mişcare. A, da! Din depărtare, sosesc întârziate imaginile ultimelor clipe: m-am dat jos, am făcut câţiva paşi, îmi era capul greu, ochii înceţoşaţi, mintea împrăştiată… Şi?

— Deci, am leşinat!… Absurd! Eu şi să leşin? E imposibil!

Şi totuşi, eram jos, zăceam acolo, pe podele, dezbrăcată, simţeam răceala lemnului sub cap şi sub cămaşa subţirică de mătasă. Nu putea fi nicio îndoială. Absurdul şi neverosimilul mă vizitaseră: căzusem şi-mi pierdusem cunoştinţa.

Am început să plâng, mai mult de ciudă; căci, în afară de toropeală şi vâjâiala din urechi, nu mă durea nimic. Cum am putut, m-am ridicat de jos, m-am dus la uşă ş-am început să strig. Ori cel puţin credeam că strig. Cum nimeni n-auzea, m-am aşezat în pat ş-am aşteptat. Cât? N-aş putea să spun, căci timpul se dăduse tumba peste cap, ş-acuma orele erau minute, minuta zile şi ziua luni şi ani… A intrat cineva. Mi-a pus iar termometrul: 39! Apoi, a venit doctoriţa. M-a cercetat:

— Desigur o infecţie! Penicilină!

A galopat penicilina din târgul cel mai apropiat până la mine şi a venit şi doctorul de la spitalul de acolo, să mă înţepe din patru-n patru ore. Am fost mutată-n altă cameră, la faţă, mai mare şi mai luminoasă. Eu însă tot cenuşiu vedeam în faţa ochilor şi-n gură cenuşă mestecam, pe când urechile îmi vâjiiau, ca un motor pornit să nu se mai oprească niciodată. Şi capul mă durea cumplit şi era greu că de abia puteam să mi-l ridic din perne.

Dar toate-au mers, până ce m-a-nţepat penicilina uleioasă. Atunci, deodată, puterile m-au părăsit şi-am prins a leşina întruna…

— Un şoc anafilactic!… Nu suportaţi penicilina. De ce n-aţi spus?

Să spun? Parcă ştiam? Nu mai făcusem niciodată.

— Tensiune: 5!

Injecţii, iute: cofeină, adrenalină, vitamina C, ulei camfera!…

— Temperatura: 35 cu 5!

Eram ca o broască râioasă: rece şi plină din cap până-n picioare de bube, struguri de bube, înghesuite, încălecate, suite una peste alta…

— Pulsul: 50!

L-am întrebat, târziu după aceea, pe profesorul Ciucă:

— Spuneţi-mi, doctore! Puteam să mor?

— Vedeţi… hm!…

N-a vrut să-mi spuie; alţi doctori însă nu m-au crezut că avusesem tensiunea 5.

— Poveşti!…

Povestea asta, însă, m-a costat mult de tot. A durat doar cinci zile, dar m-a lăsat ca un schelet. Mă scăldam timp de cincisprezece ore, ba câteodată şi treizeci, în baia unei temperaturi de 40 şi 41 grade; câteva ore de răgaz şi, iar cearşafuri ude şi ceţuri dese, ce mă înăbuşeau… Şi gustul de cenuşă era acuma fiere, pe când motorul din cap ameninţa să-mi explodeze capul.

Un singur om, ce nu era pe-atuncea medic, şi care mă veghea, a spus:

— Cred că-i malaria!

— Cu neputinţă! au confirmat cei trei specialişti. S-abate de la toate regulile! Unde e ciclul de răgaz? Malaria cu treizeci ore de temperatură?

Dar analizele i-au dezminţit. Şi-ndată, atebrina sosită cu avionul de la Bucureşti m-a şi pus pe picioare. A treia zi, mâncam carne în sânge şi făceam cea dintâi plimbare, sprijinită de subsuori, în livada de meri din dosul casei, – pe când medicul tânăr care-mi făcuse penicilina îmi povestea prin ce spaimă trecuse şi ce-i spusese şefului, pe care-l aducea în docaraş cu dânsul:

— Vai, maestre! Dacă se curăţa!…

Asta i s-a părut eului meu cel mai absurd şi mai nepotrivit cu superbia lui. Putusem să dispar dintr-odată de pe lume, ca orice muritor de rând, să trec din leşinuri în nefiinţă, fără să ştiu, aşa, cât ai clipi!

***

Da, da, absurdele şi încâlcitele întâmplări nu sunt doar atributul visului atât de meşter de a sări de la una la alta, ca o maimuţă din plop pe casă, de pe casă în flori şi din flori pe uluci; ca un ţap negru şi bărbos, din stâncă-n stâncă, ori ca lăcusta, pe care-o poţi cu caznă urmări în saltu-i frânt, neaşteptat. Şi viaţa poate să egaleze visul, ba, câteodată, să-l întreacă chiar, prin năzdrăvana şi diabolica-i imaginaţie.

De pildă, cine n-ar zice că-i invenţie povestea petrecută pe-o zi calmă de vară, în plin soare, doar la doi paşi de case şi de oameni?

N-aveam pe-atunci decât opt ani şi mă aflam în munţi, tot în acel loc din Moldova, unde era să mă prăpădesc, mai târziu, în timpul acelei năstruşnice malarii, de care v-am vorbit. Sătui de-obişnuitele popasuri pe malul pârâului, la umbra sălciilor scorburoase, ori sub făclia neagră a bradului înalt de sub pădure, precum şi de prea desele excursii scurte, până la Cerbărie ori la Pocrov, ne-am sfătuit, pe-o dimineaţă limpede de iulie, fără un pic de vânt, care ar fi putut s-aducă nori de ploaie, să luăm masa pe iarbă verde, în minunatele poieni de dincolo de iazul cel negru şi pustiu al lui Daniil, – poieni pe care mai cu seamă eu le jinduiam din depărtare, de câte ori ieşeam să ne plimbăm pe Nemţişor. Luăm şi pături cu noi, să ne-odihnim în iarba înaltă, încă necosită, după prânz. Florea, cu nouă ani mai mare decât mine, dorea să pescuiască şi cum, mai jos de drumul spre Cărbuna, se aflau locuri bune de păstrăvi, se potrivea cum nu se poate mai bine. Fără-ndoială, de-ale mâncării. Să nu uităm nici aparatul de fotografiat, de care Stela, sora mea mai mare, de frumuseţea căreia eram aşa de mândră, ştia să se slujească ca nimeni altul, – un aparat micuţ, pe care îl purta pe după gâtu-i de lebădă, ca pe un colier de preţ. Stăm toată ziua acolo, sub pădure, şi ne întoarcem pe-nserate, când s-a mai răcorit. Facem şi noi ca excursioniştii; bineînţeles că fără rucsacuri, fără bocanci şi fără alpenştocuri: îmi şi venea să râd închipuindu-mi-o pe mititica şi durdulia tanti Lilica cu grei bocanci, ca pe puricele din poveste cu câte cinci oca de fier la un picior; cât despre vară-mea, Vera, înaltă şi voinică, ea ar fi fost în elementul ei în pantaloni, bocanci şi pălăriuţă verde de vânător pe pletele-i lungi, negre. Haine uşoare, o sprintenă jachetă, o pălărie de pai, ş-atâta… Coşarca cu merinde o duce fiecare pe rând, ori doi purtând-o pe un băţ.

Perfect. Zis şi făcut. Şi iată-ne ajunşi în acele poieni atât de jinduite. Într-adevăr că făcea drumul pe jos, prin căldura şi praful şoselei. Satisfăcuţi, ne-am aranjat culcuşul. Am întins jos, în iarba mătăsoasă şi parfumată, păturile. Am scos merindele ş-am ospătat, aşa cum se cuvine la excursii. De-acolo, de sus, de sub poală de codru, priveam la depărtatele ruini ale Cetăţii care ne aţintea cu coastele-i de

stâncă binecunoscute şi cu împrejmuirile-i curgând spre vale, ca un pârâu încolăcit şi împietrit. De fapt, nu era chiar aşa departe, doar doi, trei kilometri; dar o vedeam pentru întâia oară din acel loc puţin bătut de car şi de picior de om şi dintr-un unghi necunoscut ce ne făcea să ni se pară alta, puţin înstrăinată, depărtată.

Ziua se vestea minunată. Un pic îngreuiaţi de masă şi puţin obosiţi de drumul prin căldură, noi – cele patru fete – ne-am aşternut bine pe somn, în timp ce Florea, mai sportiv ca noi, scobora înspre râu, cu undiţa cu mulinat, taşca de muşte şi corfa pentru păstrăvi.

Somnul ori visul scurt, acolo, în mireasma sânzâienelor, a cimbrişorului şi a pelinului amar, în fâşâitul molcom al frunzelor abia atinse de palele de vânt fierbinţi, ce se trezeau din când în când, de parcă ş-ar fi amintit c-aveau ceva de spus, în moalele culcuş al ierbilor înalte, a fost ceva cu totul neobişnuit. O dulce pace, o tihnă lină, străvezie, cânta şi ciripea în crengi de brad, de-arin şi de aluni… Umbra ne ocrotea de flacăra lui iulie, soarele ne privea printre gene şi ne-arăta din vreme-n vreme suliţa-i de aur, cu chip că ne păzeşte, să n-avem grijă, să odihnim în pace. În adevăr, n-aveam de ce ne teme. Eram doar la o zvârlitură de băţ de aşezarea omenească. Trecători, chiar de-ar fi avut drum pe cărare, erau blânzi şi cei mai mulţi dintre ei ne cunoşteau. Fiare sălbatice nu coborau aşa de jos, din sihla muntelui, ce ridica zid negru de brazi până la ceruri. Taurii ciurdelor de vite erau păziţi cu bâta de flăcăiandri desculţi şi cu capul gol. Şerpi nu se aflau în regiune şi, chiar dacă erau, nu erau veninoşi. Hoţi? Da, e-adevărat că-n vremea ceea, se ridicase o bandă de tâlhari, ce dezbrăcase pe-un doctor şi pe doctoriţa lui, pe când se pregăteau să facă-o baie în iaz la Daniil. Şi tot acei blestemaţi opriseră nişte excursionişti din drumul lor spre Sihăstria, deşertându-i de tot ce-aveau asupra lor: merinde, bani, echipament. Însă, aşa ceva era greu de-nchipuit c-ar fi putut să ni se-ntâmple, căci, după cum se ştie, asemenea poveşti – când nu-s invenţii – nu se întâmplă decât celorlalţi, nu ţie. Şi mai cu seamă în plină zi, în soare clar ca o oglindă imensă ce reflecta toate din jur şi pe-o zi atât de paşnică şi lină, că până şi oile se auzeau, pe vale, behăind mult mai suav ca de-obicei; iar tălănguţele agăţate de gâtul vacilor de pe tăpşanele domoale sunau ca nişte clopote ale unei bisericuţi ascunse undeva, în ierburi. Ba, uite, chiar şi toaca ciocănitorii ne spune că suntem în siguranţă, ne bate cuie în poarta liniştii şi pune lăcăţi de tainã la uşile necunoscutului…

— N-aveţi de ce vă teme!…

Aşa că, după ce-am dormit, văzând că încă nu s-a-ntors pescarul nostru, ne-am ridicat şi-am cules flori; apoi, alcătuind buchete mari, pe care abia de le puteam ţinea în mâni, le-am aşezat în iarbă, lângă pături, şi-am început a smulge pelin şi sunătoare: pelinul pentru purici, iar sunătoarea pentru ceai. Ba, tanti Lilica a şi-nceput să cânte,

lucru ce arăta că-ntr-adevăr nu putea fi auditoriu-n preajmă; pe când sora mea, Stela, făcea fotografii, dorind să imortalizeze acele clipe unice în felul lor.

Atunci, s-a auzit deodată o căruţă. Venea pe drum uşorul din marginea pădurii, hodorogind din fierării şi dârdâind pe coastele de glod pietrificat, care-o făcea să meargă ca pe valuri. Un car frumos, pictat şi nou-nouţ, tras de cai murgi, bine hrăniţi, mânaţi de o nevastă tânără. Alături de ea, pe scândura slujind de bancă, doi jandarmi. În fân, la spate, un băieţaş bălan. Veneau agale, ridicând colbul drumuşorului de ţară şi trimiţându-ni-l în nas. Tanti Lilica a strănutat. Vera, cea mai aproape de drum, şi-a ferit faţa cu vălul. Stela era cu spatele. Cât despre mine, m-am făcut mititică-n ierburi… de ce? Nici eu nu ştiu. Aşteptam să treacă-ntâi căruţa… însă, în loc de asta, am auzit cu groază:

— Opreşte!…

Femeia a strunit caii. Cu inima răcită, am văzut pe cei doi jandarmi dându-se jos. Îi priveam printre lungile mustăţi de ierburi; fiind destul de-aproape ca să-i văd bine, pe când ei nu mă puteau zări în ascunzişul meu. Unul, cel mai înalt şi slab, cu ochelari, a dus mâna la şold şi-a scos din tocul de la spate un revolver. Nu-mi venea să-mi cred ochilor! Celălalt, scund şi bondoc, c-o faţă roşie şi buhăită, având tunica descheiată pe o cămaşă de sudoare, s-a luat după cel dintâi, ca un căţel. Am înţeles numaidecât că erau ameţiţi. Dar ce voiau? Femeia a tras căruţa laoparte şi-ncrucişându-şi braţele pe sâni, a rămas neclintită, absentă parcă; aşa a stat cât a durat ciudatul episod care-ncepuse: cu mâinile subpuse, nepăsătoare, de parcă se săvârşea lucrul cel mai firesc din lume.

Ofiţerul, cu revolverul în mâna-i tremurândă, le-aliniase pe cele trei tovarăşe-ale mele-n front:

— Cine sunteţi?

A răspuns Vera, bineînţeles.

— Hârtiile!…

— N-avem hârtii. Locuim în sat, la doi paşi de-aici, suntem oaspeţii primarului.

— Ce primar? a zbierat cel cu ochelari. N-aveţi hrâtii, mergeţi la secţie!…

— Bine, dar, înţelegeţi…

— Gura! a poruncit cel slăbănog, uitându-se cu ură, pe după sticla ochelarilor. Vă ştiu eu, lasă! că nu-s de ieri de-alaltăieri! Bandiţi! Asta sunteţi! Umblaţi cu banda prin păduri şi-mi faceţi mie greutăţi! Vă-nchipuiţi că mult o să vă meargă?

Vară-mea, Vera, ca proaspăt avocat ieşit de pe băncile Facultăţii de Drept, a dat să-nceapă o pledoarie… dar, de la cele dintâi vorbe, ochelărosul a oprit-o brutal.

— Taci! Nelegiuit în haine muiereşti!… Ce, crezi că nu te ştiu? Nu te cunosc? Te-mpuşc, mă, tu, auzi? Te-mpuşc pe dată, ca pe-un câne, făcându-te scăpat! Mă înţelegi?

Se-apropiase la un pas de Vera, cu revolverul bâţâind în mâna-i nesigură. Avea ochi injectaţi şi privire tulbure. Dacă scapă cocoşul? mă gândeam, simţind că-mi stă inima în loc, blocată ca într-un vis de groază. Toate ca toate, chiar glumă dac-ar fi, dar când un om beat turtă ţine-un pistol în mână, atunci, orice e cu putinţă!

Bine, dar – o să ziceţi – poate că arma nu era încărcată? Aş! De n-ar fi fost, atunci de ce sergentul, mai puţin beat ca sublocotenentul, umbla să i-l apuce pe la spate şi să i-l ia din mână? Înseamnă că ştia de ce-i în stare slăbănogul şi că era vorba chiar de gloanţe, nu de bomboane colorate.

— Permisul pentru aparat! s-a adresat el Stelei.

— Nu-l am la mine…

— Se confiscă!…

Şi-apoi, pe când tanti Lilica, terorizată şi amintindu-şi probabil că Florea e în vale, punea trei degete în gură, trăgând o fâşcâială stridentă, ca în copilărie:

— Aha! Aveţi complici? Ce spuneam eu? Chemaţi-i! Foarte bine! Să vie! Îi primesc!…

Atâta mai lipsea! Să vie Florea, Florea care era atât de violent! Să sară să ne apere ori să se puie la harţă cu jandarmii! Vera i-a făcut semn Lilicăi să nu mai fluiere; însă sublocotenentul a prins mişcarea.

— Vă leg mânile la spate şi vă târâi până la secţie! Vă bateţi joc de mine, ai? Vă-mpuşc! Auzi? Vă-mpuşc pe rând, ca pe nişte vrăbiuţe!…

Şi mă gândeam că ar putea s-o facă. Te pui cu omul beat? De ce nu-l ia cu binişorul Vera, care-i aşa deşteaptă? Cum nu găseşte ea o cale ca să-l potolească? Şi eu, ce stau aici, în adăpost, ca un netrebnic iepure fricos? Şi dacă se întâmplă ceva rău, atunci eu, eu… ce-am să mă fac? E drept că nu pot să le-ajut, totuşi, de ce să nu împărtăşesc soarta cu ele? Tot e mai bine să mă avânt în luptă, cu fruntea înainte, decât să stau în iarbă şi să tremur…

— Păi tocmai dumneavoastră, domnule sublocotenent, care sunteţi un om civilizat, cu carte… răspundea gândului meu Vera. Se poate? Aveţi dreptate, desigur, să vă supăraţi că n-avem buletinele cu noi; însă, e-aşa uşor să mergem până în sat; acolo, toată lumea ne cunoaşte, vă poate spune cine suntem; intrăm şi la primărie şi v-arătăm şi buletinele…

— Aşa? Faci pe deşteapta? Când te-oi lua de chica ceea şi te-oi târî pe jos, să vezi tu cine-s eu! Ha? Cum ai zis? Civilizat? Cu carte?

Pe urmă, s-a amuzat s-asculte, la rugămintea respectuoasă a mătuşii mele, cine era şi cum o cheamă.

— Aşa? Vaz'zică colonel? Ei, nu mai spune! râdea, şiret, făcând cu

ochiul.

Ori, Verei:

— Cât despre tine, hoţomane, degeaba-ţi răceşti gura! Pe mine nimeni nu mă duce!… Te-mpuşc, auzi? Te-mpuşc!

Apoi, deodată, uimit, în vreme ce eu, înălţată din ierburi – cu toate semnele de disperare ale celor trei martire – înaintasem vitejeşte, aliniindu-mă în front:

— Tu cine eşti?

Mă cerceta de-atâta de aproape, că-i simţeam răsuflarea duhnind a bere şi a ţuică, pe când privirile lui nesigure mergeau parcă pe două cărări, încrucişat.

— Aha! Am spus eu bine că sunteţi în bandă! Unde sunt ceilalţi? Chemaţi-i! auziţi? Chemaţi-i, că altfel… vă-mpuşc pe toţi!…

Cât a durat? Destul demult.

Era un vis care se prelungea peste măsură. Un vis din care te deştepţi ud leoarcă, cu inima bătându-ţi să se spargă, ş-o spaimă că zădarnic ai fugi, picioarele ţi-s ţintuite pe loc şi „inamicul" fioros, care te ţine în puterea lui, te-ajunge, te înhaţă. Ce se va întâmpla dacă pune mâna pe tine? Eşti pierdut! Şi groaza se încleie la nesfârşit, aceeaşi şi mereu aceeaşi, şi totuşi tu alergi, alergi, cu răsuflarea tăiată şi inima făcută ghem…

Ce s-a-ntâmplat atunci? Bine nu ştiu. În bâiguiala mea – că începusem să mă amestec şi eu în conversaţie – spusesem ceva despre docarul primăriei şi că fusesem c-o zi-nainte, la cumpărături, în târg. Dar, pentru ce, deodată, sergentul se muiase şi începuse a se da de partea noastră? A, da! Îmi pare că intrase în pădure, ca să se răcorească, şi asta îl trezise din beţie. Poate că el nici nu fusese atât de ameţit ca ofiţerul, ori poate că ştia cam cât durează „cheful" şefului şi când e vremea să intervie el? Fapt e c-a spus:

— Da, da, îmi amintesc. Chiar ieri de dimineaţă, duduiţa cu cozi şi funde mari, albastre, era în docaraşul domnului primar. E drept!

— Aşa? a spus, uimit, cu îndoială, sublocotenentul. Atunci, înseamnă că nu sunt bandiţi?!

— Nu! a răspuns, solemn, sergentul.

— Eu însă tot păstrez la mine aparatul. Nu-l dau!… a declarat solemn, punându-şi revolverul înapoi în teacă.

— Răspunzi tu? a mai întrebat, apoi, pe cel ce ne luase apărarea.

— Răspund!

— Atunci, sunt liberi! Pot să plece!…

Sergentul ne-a făcut semn s-o ştergem cât mai iute, să nu se răzgândească cel cu ochelari. Femeia a tras căruţa în drum, s-au urcat şi cei doi şi caii au pornit în trap.

Noi ne-am lăsat pe vale, prin spini şi mărăcini, ca să ne facem cât mai degrabă nevăzute. Nu l-am zărit pe Florea. Ne-am tot dus înainte,

alergând, până când, istovite şi-abia trăgându-ne răsufletul, am ajuns până acasă. Abia acum ne dădeam seama prin ce primejdie trecusem. Pe când tanti Lilica şi Stela cădeau, frânte, pe pat, cu lacrimi de revoltă şi de spaimă în ochi, eu şi cu Vera căutam chiar în aceeaşi clipă pe primar, ca să ne jeluim.

— V-aţi speriat degeaba!… a spus el, bătându-ne pe umeri. O glumă! Cum vă puteţi închipui c-ar fi-ndrăznit?

Dar noi nu ne-am lăsat. Am cerut Piatra-Neamţ la telefon, ca să vorbim cu colonelul, şeful sectorului.

— Cine? Unul cu ochelari, un sublocotenent…

În aparat, se auzea un glas mirat şi indignat.

— Cum „imposibil”? E-un ofiţer model? Aflaţi, domnule colonel, că, dacă nu luaţi măsuri în consecinţă, facem proces!

Am pus şi eu urechea la aparat.

— Dar, doamnă! Vă rog! Vi s-a părut!… protesta telefonul.

— Mi s-a părut?

— Ceea ce spuneţi e de necrezut!

— De necrezut? Vă spun că erau beţi. Beţi turtă. Sublocotenentul de-abia se ţinea pe picioare. Se clătina.

— Atunci, pentru ce v-aţi expus? Pentru ce-aţi stat? Trebuia să fugiţi!

— Da? Să fugim? Şi dacă trăgea cu revolverul?

— A! Nu se poate!

— Cum nu se poate, domnule colonel? Ce, mă credeţi nebună ori maniacă? Suntem patru care depunem mărturie… Proces facem în orice caz, – dacă nu veţi lua măsuri!

— Bine. Făgăduiesc să cercetez şi, dacă-i cazul, să pedepsesc pe vinovaţi!…

Asta a fost. A doua zi, pe când ieşeam să luăm aer, după o noapte plină de coşmaruri, pe-o vreme lină şi cer senin şi nori albi, groşi, ca nişte urşi polari ce se scăldau în lacul albastru al văzduhului, pădurile şi văile, pâraiele, răchiţele, iarba şi sânzâienele încercau să ne mângâie, plecându-şi capetele, rugătoare, cadelniţând parfumuri de smirnă şi tămâie. Şi soarele, din vârful colibei lui, de sus, privea galeş, ca de-obicei…

— Ia uite! Ce frumoşi sunt munţii viorii! a spus, alăturea de mine, cineva.

Dar eu, spre groaza şi uimirea tuturor, – ca şi sublocotenentul beat –, am băgat munţii viorii cu-ntreg ţinutul Neamţului în una din închisorile acelea sfinte, pe care le aflasem cu o zi-nainte, pentru întâia oară, în minunatele poieni de sub pădure.

***

Dar dacă soarta ne joacă şotii adeseori, nu înseamnă că nu ne face altădată daruri minunate, umplându-ne inima de bucurie.

Aşa s-a întâmplat într-o primăvară înflorită a celor dintâi zile din luna mai, demult, pe când n-aveam decât optsprezece ani şi eram în vacanţă.

Tata mi-a spus:

— Hai, mergi cu *noi* în excursie?

— Unde? am întrebat.

— În Deltă. Plecăm poimâne.

Noi erau câţiva buni prietini pescari, unchiul meu Vasile şi alţi câţiva cunoscuţi. Aş fi preferat să merg numai cu tata, dar asta nu se putea; şi cum demult doream să văd şi eu acel minunat colţ de lume din care părintele meu se-ntorcea de fiecare dată cu câte-un somn de 6 kilograme, scrumbii şi icre negre şi ochi aburiţi de visuri, am pornit să mă pregătesc cu febrilitate, ca-n copilărie, când era vorba să ne ducem la scăldat ori, la vremea iarmarocului, către circul meu iubit. Numai că acuma pregătirile constau în cumpărarea unui costum marinar şi-o fustă plisată bleumarin, cu care voiam să onorez asemenea neaşteptată sărbătoare.

Căci era o adevărată sărbătoare anume pentru mine pusă în calendar, o sărbătoare în care toate lucrurile erau anume pentru mine ticluite în aşa fel ca să mă facă fericită.

Pentru mine trăsese vagonul special la rampă, ca să ne suim ca-ntr-un salon şi să zburăm spre Tulcea, de unde un vaporaş – anume comandat pentru mine – să ne fure pe apele aurii ale Dunării primăvăratice, ce parcă fierbea şi ea de fericire, ca şi mine. Să acostăm într-un târziu la staţia Maliuc, care mă aştepta cu nerăbdare să ajung la ea, ca să-mi ofere un adăpost plăcut şi odihnitor, la margine de lume, într-un peisaj plin de sălcii, de canale şi de lipoveni bărboşi cu mâni osoase şi enorme, care fierbeau tot pentru mine vestita ciorbă pescărească ce se mânâncă cu mămăliguţă aurie şi cu vorbe blajine şi prietineşti.

Apoi, tot pentru mine, a doua zi dis-de-dimineaţă, să tragă la mal lotcile, ca să ne suim şi s-o pornim pe canalele străjuite de sălcii, pe când în văzduh se roteau tot felul de paseri dând strigăte de uimire, parcă. Să rătăcim la întâmplare, în zbaterea vâslei şi-a apei bătute de soare ce clipocea regulat, ca un cântec straniu şi necunoscut.

Şi tot pentru mine avea să ne cheme lacul Fortuna, a doua-zi, să ne luptăm cu el vitejeşte, în vreme ce valurile zglobii se prefăceau că vor să ne răstoarne şi-n ochii lor hâtri se răsfrângea întreg soarele primăverii.

Dar cel mai frumos a fost când m-am suit la cârmă, pe *Balaur* – un tanc de şapte tone cu flotori – care tăia stuful la suprafaţa apei. Mugea balaurul înotând prin nămol şi-n faţa noastră se plecau pădurile de stuf, cu respect, vârându-şi nasurile aurii în apă.

Şi tot pentru mine era şi zarea trandafirie care se deschidea de la

un capăt la altul, zarea aceea tainică şi visătoare, ce străjuia acel colţ incomparabil de lume. Era atâta frumuseţă, atâta poveste şi-atâta singurătate, că-ţi simţeai inima plină să dea pe dinafară…

***

La fel de fericită ca şi atunci când, câteodată, îmi zâmbea Rec, mângâindu-mă cu ochii lui castanii şi catifelaţi.

— Ce-i, Daşule? îmi spunea cu glasu-i dulce. De ce plângi?

— Nu plâng! îi răspundeam eu, ascunzându-mi lacrimile.

PARTEA A III-A

Din tine am ieşit,
– fir de nisip, algă ori bob de sare –,
în sânu-ţi mă întorc, de bună voie.
Mare,
lină şi pură ca un prunc în faşă,
să ne unim din nou, ca altădată,
aceeaşi frământare încordată,
care ne-mbracă pe-amândouă ca o haină
măreaţă, schimbătoare, ucigaşă
şi, mai ales, plină de-o nesfârşită
taină…
(Ep. Us. Cartea Mării. Cânt *CXI)*

N-AŞ VREA SĂ RÂDEŢI ÎNTR-UN dinte, gândind că sunt contra progresului, dacă acuma, în epoca roboţilor, aş declara că urăsc telefonul. Şi, totuşi, ar fi adevărat că îl consider o „dihanie", adică una din dihăniile pe care le cumpărăm cu bani destul de grei, ca să le-aducem în gospodăria noastră, să ne slujească, după ce – doamne iartă-mă! – suntem convinşi că le-am domesticit.

Da, recunosc că e un slujitor care ne ţine loc de comisionar, factor poştal, ba chiar de tren, avion, vapor. Uite, acuma, dacă doresc să stau de vorbă, de-aici. De la Mangalia, cu Cristi, nu mă serveşte dumnealui?

— Alo!
— Alo!
— Vii sâmbătă?
— Nu pot. Mi-e imposibil..
— De ce?
— Îţi spun când ne vedem.
— Atuncea… săptămâna viitoare?
— Poate… mai caută-mă, joi, cu telefonul. Salut!
— Salut!

E drept, Cristi Ismail nu-i chiar aşa departe, ci doar la 370 de kilometri depărtare; dar, pentru mine, e ca şi cum ar fi în Australia ori China, căci încă nu s-a reeditat covorul fermecat şi ce m-aş face dacă n-ar exista mica drăcovenie în frac negru ori alb. Ba chiar şi colorat mai fistichiu, strălucind ca oglinda, înmănuşat, ca un valet stilat? Pare un bibelou, pe care să-l aşezi pe o măsuţă lăcuită, pe-un gheridon încrustat în sidef ori pe birou, ca pe-un căţel cu coada bârligată. Dar, ia aduceţi-vă aminte când va trezit, în miezul nopţii, dulăul din vecini cu un lătrat întârâtat, nu vă veneau în minte gânduri năstruşnice? Ori

căţeluşul de apartament al doamnei de la etajul de mai sus şi care, la fiecare pas ce urcă scara, prinde a jăpăi conştiincios şi sistematic, de fiecare dată cercând parcă să-şi spargă norma? Ei, dacă ştiţi, atunci sunteţi de-aceeaşi părere cu mine că e o nebunie s-aveţi căţelul cu pricina în hol ori în iatacul dumneavoastră, pe o mesuţă lângă pat; să vă trezească, brusc, în miezul nopţii, dându-vă inimii un ritm de parcă ar goni toţi armăsarii pământului în pieptul dumneavoastră? Da, ştiu că îi puteţi închide gura, scoţându-l, furios, din priză. Bine, dar, în cazul acesta, cum vă mai poate el sluji, dacă se-ntâmplă ceva cu totul extraordinar, aşa cum e acuma, când pare că viaţa îmi atârnă de-acel lătrat nesuferit al căţeluşului de ebonită?

Mi-aduc aminte de fratele meu, Florea, pe care l-am auzit spunând:

— Am să-l tai cu toporul!

Exact ca şi bunicii noştri, care ieşeau cu arma ameninţând dulăul necunoscut din bezna nopţii:

— Îl împuşc!…

Dar nimeni nici nu taie nici nu împuşcă „dihania” ce se numeşte telefon, deşi, când ai mai mare nevoie, tace ca peştele; iar când ţi-e viaţa mai dulce, sare la tine ca să te sfârtece cu ferăstrăul dinţilor de fier şi de oţel, ca un adevărat rechin.

Aşa ne-a încolţit odată, pe-o seară umedă de toamnă, pe când tocmai sosise samovarul mare de alamă şi se-nfipsese, trufaş, în centrul mesei din sufragerie, la care stam, jur-împrejur, cel puţin paisprezece oameni: mamă şi tată, fraţi şi surori, cumnaţi, cumnate…

— Alo!

— Alo!..:

— E tanti-Marilena. Vrea să vorbească cu mata.

I-am trecut tatii telefonul. Văd scena cu-atâta claritate, de parc-ar fi pictată pe o pânză, în cadra amintirilor. Tata s-a sculat de la masă, respingând scaunul, care a hârşâit cu zgomot acru de parchet, şi a trecut, alăturea, în salonaş, luând în mână coada dihăniei viclene; îl vedeam prin glasvandul despărţitor, cum se apleacă asupra lătratului, cu fruntea încreţită; era cu o jachetă de lână, cenuşie, descheiată pe o cămaşă de flanea cu vagi carouri verzi cu galben; cravata şi-o scosese, că era târziu, şi, în picioare, cum niciodată nu purta papuci de casă, avea obişnuitele-i sandale romane.

— Bună seara.

— Cum? Ce veste?

— Când?

— Unde? La Turda?

Tăcere.

— Cum s-a-ntâmplat?

Tăcere.

— Urâtă veste!…

S-a-ntors la masă, încruntat.

— Titi…

Nici n-ar fi fost nevoie să ne spuie. Înţelesesem.

Pe masă, samovarul ce sfârâia a horcăit deodată, de parcă se-neca. El singur da semne că-i în viaţă. Noi rămăsesem nemişcaţi şi palizi, ca prefăcuţi în stane. În jur, sufrageria se micşorase ca prin farmec, lumina se împuţinase şi, în tăcerea ca de sat ce înconjura casa aceea a noastră din Constanţa, un urlet ca de fiară se înălţa, din când în când, împrăştiindu-ne fiori de gheaţă până-n adânc de măruntaie.

Tata şi-a pus ceşcuţa la samovar. Ieşind din împietrire, am pus-o rând pe rând şi noi, sorbind lacrimi sărate şi fierbinţi.

— Mergea, pe înserate, cu motocicleta. Plouase şi şoseaua era udă. A întâlnit un car. L-a evitat în ultimul moment, dar oiştea l-a lovit în piept.

Biata Smaranda! Atâta bucurie avea şi ea pe lume!

La Denu nici nu-ndrăzneam să-mi ridic ochii. Ştiam c-ascultă şi el aceeaşi şi aceeaşi convorbire, pe care avea s-o tot audă mereu cât avea să trăiască. Şi urletul de fiară ştiam că-i rupe carnea de pe dânsul, îl sfârtecă şi-i roade cu cruzime adâncurile. S-a ridicat şi a ieşit, a urcat în podul odăiţei lui de la mansardă, unde s-a tăvălit în patul durerii lui năprasnice, ca într-un car de fân cosit cu tot cu ghimpi, cu ţepi şi cu urzici. Imaginea prietinului îi surâdea, din zări înnegurate; chipul frumos şi blând, statura-i naltă şi atletică, ochii căprii, catifelaţi, îi stăteau neclintite deasupra umărului drept, ca un înger de pază: fantomă a celui ce fusese odată viu şi care acum zăcea pe plaja sorţii, deşertat de sânge, întocmai ca şi delfinul sfârtecat, pe care-l descoperisem pe ţărmul de la *2 Mai,* în ziua memorabilă de 27 septemvrie 1968. Şi pentru toate, numai pacostea de telefon era de vină, ea se grăbise, cu o plăcere nestăpânită parcă, să-şi înfigă sălbatic colţii veştii proaste în carnea noastră a tuturora, sfârtecând-o.

Nu, nu, e o dihanie primejdioasă, – de altfel, ca şi soneria, ce stă de pază la poartă ori la uşă; puteţi să spuneţi că nu-i vicleană şi răutăcioasă? Pe telefon, măcar, mai pot să-l păcălesc, ţinându-mă de nas ori îngroşându-mi glasul, pe când, pe sonerie, doar de mi-aş pune barbă şi mustăţi, aş înşela-o, – când mă sileşte să ies sus, la fereastră, ori să deschid uşa cu yalle de la apartament. Nu vreau să credeţi că sunt o retrogradă; dar nu mă pot împiedica să nu visez cu oarecare nostalgie la vremea clopotelor ce atârnau de gâtul uşilor şi care, dacă am presupune că ar fi trase-ntruna de către vizitatori, te-ar putea face să crezi că trec ciurde de vaci ori turme de mioare, pe Câmpiile Elizee din Paris, de pildă… Chiar şi bătutul primitiv, în poartă, cu pumnul ori piciorul, putea să pară toba Anului Nou ori un butnar ce drege doagele butoiului de murături. Pe când aşa, diavoliţa micuţă, nevăzută, când dă un ţipăt electric, te face numaidecât să te gândeşti

la bomba atomică ori la farfuria zburătoare…

— Dragă, la tine a devenit un tic, – îmi spune, atunci, câte o bună prietină. Când sună Cristi, parcă te-ar arde cu fier roşu, aşa de tare sari în sus.

— Eu? Ce prostie!…

Auzi? Întâi de toate că nici nu-i Cristi; şi-apoi, chiar dac-ar fi. Nu înţeleg de ce m-aş agita?

— Da, da; te-ai şi îmbujorat! Eşti „en beautée”.

— E simplu; chiar astăzi m-am spălat pe cap.

— Zău? Eşti fenomenală, dragă!

Nu, nu, să nu vă fie teamă că reproduc în întregime o conversaţie atât de inutilă şi banală, c-aş prefera s-o schimb pe tot atâtea replici stridente ale „dihăniei” ce le-a stârnit; deşi, îmi tulbură şi ea, de fiecare dată, bobocii gândurilor, ce-aşteaptă să se deschidă rând pe rând, – smulgându-le cu violenţă petalele şi azvârlindu-le în vânt, cum face şi Marea cu sticlele ei de şampanie, pe care le destupă pe toate dintr-odată, împrăştiindu-le zadarnic spuma ce-ar fi ajuns la mii de chefuri.

Dar mica diavoliţă de care-i vorba e amatoare şi de glume – de altfel, ca şi telefonul –; de câte ori nu vi s-a întâmplat şi dumneavoastră să auziţi sunând şi, după ce aţi coborât scările-n goană, enervaţi că aţi pierdut destulă vreme în căutatul cheilor, să nu găsiţi pe nimeni, jos, la poartă? Dar, asta nu-i nimic, pe lângă farsa sinistră pe care mi-a făcut-o mai demult, prin anul de groază verde 1940, – farsă pe care n-am să i-o uit până la moarte. Cum, într-o zi, descoperisem că pe poarta noastră a fost trasată peste noapte o cruce albă. Am început a fi terorizaţi de fiecare lătrat al soneriei, în aşa hal, că devenisem aproape nevrozaţi. Pândeam la geam, printre perdele, şi numai când ne convingeam că e lăptarul, gunoierul, poştaşul ori vreun prietin, numai atunci dam drumul. Ei, ştiţi că, într-o zi, uitându-ne şi observând că e o şapcă şi-o uniformă îndărătul porţii şi, hotărându-ne să nu deschidem, a prins să latre soneria întârâtat şi-apoi să urle îndelung, ca un câne la lună? Cât a durat? N-aş putea preciza; poate numai un sfert de oră, ori poate nici atâta; însă, bătăile acelui ceas ce se numeşte inimă, fiind teribil de precipitate, timpul a fost marcat greşit, aşa că mi s-a părut un ceas ori – dacă vreţi – o veşnicie. Cel de la poartă nu se da dus cu niciun chip; a prins a bate-n poartă, cu pumnii, în scurtele răstimpuri când nu se-asocia cu soneria.

— Ce facem?… ne consultam noi, cei asediaţi, în casă.

— Nu dăm drumul!… Poate tot pleacă până la sfârşit!

— Şi, dacă sare poarta?

Da, dacă sărea în curte, atunci cerca la uşa de dindos. În grabă, ne-am baricadat şi ne-am pitit, ca nu cumva să ne zărească, dacă privea pe geamuri. Acuma, mă gândesc că gluma pe care-o face Cristi ar fi

putut fi o realitate de un real folos, atunci, în clipa ceea.

— Unde-i zidarul? spune Cristi, de câte ori îmi intră în casă.

— Care zidar?

— Zidarul, ca să-nfunde ferestrele!… mă păcăleşte el de fiecare dată pe mine, care iubesc lumina în aşa măsură că, de-aş putea, aş locui într-un palat de sticlă.

Însă, atunci, aş fi fost de-aceeaşi părere cu el – lucru, în general, destul de rar – şi gândul că acel intrus ar sări poarta şi va privi pe geamuri, ne tortura cumplit; aşa că vă închipuiţi ce-a fost când teama s-a înfăptuit şi uniforma verde a încălecat pe tabla porţii şi a sărit, cu sprinteneală, jos… Noroc că, în aceeaşi clipă, cum toate-s înşelări pe lumea asta, am şi recunoscut în asediator pe un prietin din vecini în uniformă de catană, care venise să aducă un bileţel de la o soră a lui… Poveste de care-mi amintesc c-un zâmbet strâmb, de câte ori îmi sună-n minte unele fraze tip, pe care le rostea, la începutul ciudatei noastre complicităţi, câteodată, Cristi:

— Dacă-i aşa, află că nu mai vin trei zile!..;

Sau:

— Ca să te pedepsesc, nu ne vedem o săptămână!

Ori, ca un trăsnet:

— Să ştii că nu mai vin deloc!…

La fel de lungi şi dureroase erau şi clipele de aşteptare, la fel stridenţa epileptică a frazelor care sunau, sunau întruna, cu încăpăţinare, ameninţând să-mi rupă inima roasă şi subţiată ca o coardă-ntinsă; la fel şi gluma ce sfârşea c-un telefon, dat câteodată chiar după o zi, un telefon banal, de parcă nimic nu se-ntâmplase:

— Alo! Salut! Mă primeşti azi la masă?…

***

Dar ca să ne-ntoarcem la „dihănii” – nu ştiu ce credeţi dumneavoastră –, dar eu rămân încredinţată că şi fiinţele fără de grai pot fi răutăcioase. Uite, de pildă, chiar la mine-acasă, este o uşă care, în fiecare zi, – dac-ar putea – mi-ar sângera arătătorul mânii drepte, prinzându-mi-l în crăpătura ei; de-asemeni şi butonul din stânga de la plita de aragaz, de câte ori îi vine la-ndemână, cum vede că nu sunt atentă, mă şi ciupeşte cu cruzime. Nu mai vorbesc de chei, care-şi fac o plăcere diavolească din a se ascunde unde nu te gândeşti, un lucru prea cunoscut de toată lumea. Dar, uite, până şi oala verde, ce stă pe raftul cel de sus al dulapaşului de la bucătărie, oala cea mare pe care n-o cobor decât arareori, nu mi-a sărit odată-n cap, aşa, pe negândite? Nu mai vorbesc de preşuri şi covoare, care-ţi pun piedici, exact ca golănaşii din copilărie, făcându-te de multe ori să-ţi juleşti nasul, ori să-ţi zdreleşti genunchiul, ba chiar să-ţi şi scrânteşti câte-un picior, dacă nu vi-i cu supărare.

N-aţi observat primirea pe care v-o face o casă în care intri pentru

prima dată? Destule sunt acelea care-ţi trezesc visuri urâte şi multe dintre ele te dau afară, pur şi simplu, făcându-ţi parcă vânt din spate. În schimb, unele te încântă într-atât, că nu-ţi mai vine să ieşi din ele, de parcă te-ai simţi mai bine ca acasă.

Dar, ca să vă conving, am să vă povestesc despre o salcie ce mi-a jucat o farsă. Nu râdeţi, vă rog, mai bine ascultaţi.

Astă-vară, căutând de-a lungul litoralului un loc cât mai retras, am dat de un sătuc, în margine de pădurice. O aşezare mică şi curată, cu multe flori urcându-se pe zidurile caselor de piatră, şi măgăruşi, ce străjuiau gărduţurile scunde făcând şi slujba de ceasornice, cu goarne ce izbucneau la ore regulate: la şase dimineaţa, la ora mesei, la asfinţit… De altfel, e-un lucru cunoscut că măgăruşii sunt vestitorii timpului în sate primitive, lipsite de turle de biserici, c-un singur ochi în frunte, care arată ora. Şi-aşa, umblând pe hudiţele-nguste şi glodoase, am dat cu ochii de salcia pletoasă…

Mi s-a părut ceva ca de pe altă lume! Se uita printre gene la mine, c-un zâmbet galeş, şi ochii ei albaştri ca Marea liniştită pe-o dimineaţă de primăvară timpurie sclipeau ca o grămadă de stele aninate în crengile ei lungi şi mlădioase, ce-i atârnau până-n pământ. Se sprijinea uşor de zidul scund de piatră, ca o cadână ce-ar sta cu cotul pe-un divan. Şi, culmea, cu-ntreaga ei făptură voluminoasă, voluptuoasă şi totuşi gingaşă şi străvezie, îmi făcea semne de chemare, m-ademenea, mă fermeca.

Am stat mult timp, privind-o. Dincolo de făptura-i stranie, unică, se întindea o plajă scurtă, lată, cu nisip gros, îmbelşugat, prin brazda căruia se citeau urme de roţi şi de copite. În dreapta ei, doar câmpul cu lanurile lui de in, prin valurile căruia un câne ciobănesc sărea în copce – păzind un cârd de oi – de parcă ar fi fost un peşte mare care-ar fi scos din vreme-n vreme capul din jazul azuriu în care înota.

În partea cealaltă, adică chiar în faţa ei, – a prea frumoasei de care vă vorbeam – o rustică şi largă aşezare, cu două rânduri de clădiri, ogradă, şuri, un mic staul de vite, gospodărie pe care o păzea un câne Saint-Bernard, alb şi atât de mare, că-n prima clipă n-am îndrăznit să-naintez, deşi vedeam că-i pus pe sârmă.

— Nu muşcă, nu vă temeţi! E blând ca o oiţă.

Într-adevăr, omul înalt şi slab, în straie bune şi curate, cămaşă albă, cravată neagră, cu părul lins şi bine pieptănat, avea dreptate: colosul alb era călduţ şi moale ca un miel. Mi-a şi sărit cu labele pe piept – dar nu ca să mă rupă, ci ca să mă sărute de bun venit, desigur.

— Pot să văd casa? E de închiriat?

— Nu ştiu. Nevasta se ocupă. Mă duc s-o chem.

M-am luat după dânsul ş-am dat îndată de nevastă, care – în fustă de tergal, jachetă de relon, pantofi cu toc înalt şi coafată – mulgea o oaie.

— Acuma isprăvesc. Vă rog să luaţi loc.

N-am luat loc, ci m-am apropiat de salcia pletoasă.

— Vii? mi-a şoptit, şăgalnic.

— Vin sigur. Să m-aştepţi!

Vederea casei a fost formalitate. Schimb de adrese. De preţ nu s-a vorbit, ne înţelegem noi… Ş-apoi, după un ultim salut de rămas bun de la dulăul alb şi salcia pletoasă, am prins autobuzul de întoarcere spre lume, chiar în tovărăşia proprietarilor acelui colţ de rai, ce se duceau la o reprezentaţie de circ…

Ei, vă închipuiţi c-un an întreg nu m-am gândit la salcie? O vedeam tremurând în negurile toamnei, zbătându-se în crivăţul şi gerul iernii, scuturându-şi cu graţie picuşurile ploilor şi ale zăpezilor ce se topeau; apoi, o vedeam radioasă, înaltă şi gingaşă, legănându-se graţios, în lumina trandafirie a primăverii rumenite-n cuptorul soarelui.

N-am mai aşteptat vara. În 17 mai, am şi pornit la drum, cu o maşină, fără să mai fi scris acelor gospodari că vin aşa devreme şi dacă-s bucuroşi să mă primească. Am gonit pe şoseaua zbicită, după ploile ce-abia se potoliseră, nerăbdătoare s-ajung în acel colţ de lume, unde mă aştepta tihna singurătăţii primitive şi salcia ce mă vrăjise. Pe la zece şi jumătate – era într-o duminică –, am cotit brusc spre dreapta şi, lăsând brazde adânci de cauciuc pe plaja însorită, am poposit la poartă, chiar lângă preafrumoasa mea.

Îmi bătea inima la gândul că voi trăi o lună încheiată, acolo, într-o patriarhală pace cu clinchet de tălăngi şi behăit de oi, cu vântul susurând prin pletele mai mândre şi mai învoalate ca oricând ale sălciei mele, cu Marea la doi paşi, aproape atingând zidul cel scund, pe care se sprijinea-ntr-un cot cadâna mea. Şi, dimineaţa, mă primea cu chiot de lumină şi cu ghirlănzi de soare, taraf de măgăruşi sunând din goarne şi trompete, şi cor de păsărele urcate în amvoanele bisericuţelor de pomi şi tufele de tamarix.

Cu inima bătând, am deschis uşa apartamentului de două camere din clădirea cea nouă, făcută cu doi ani în urmă. Proprietarii se instalaseră acolo, pe timpul iernii, acuma se mutau în casa veche cu cerdac, aflată mai la faţă, cu camere întunecoase şi îmbâcsite de mobile, fotografii, ştergare şi ulcele; cât despre mine, o preferam pe asta nouă, cu mult mai luminoasă, deşi cu mai puţin mobilier. Adică, la drept vorbind, una din camere n-avea decât un pat, un scaun şi o masă; în schimb, avea ieşire directă la un drumuşor dând pe nisipul plajei. Mi-am desfăcut, cu satisfacţie, geamandanele. M-am instalat în grabă, făcându-mi felurite planuri de viitor, ce lucruri va trebui să cumpăr, unde să pun masa de lucru, ce fel de poliţe s-ar potrivi-n pereţi, dacă s-aduc ceva covoare, eventual perdele noi…

Amfitrionii, un pic cam uluiţi de năvălirea mea, la o dată cu totul

neobişnuită, nu ştiau ce să-mi dea. Mi-au fript un calcan mare, din care am gustat mai mult de politeţă, – grămada de bucăţi ce-ar fi îndestulat o masă-ntreagă fiind pusă cu grijă la păstrare, pentru a doua zi, în pivniţa încăpătoare şi adâncă. Mi-au adus brânză proaspătă de oi, mi-au făcut şi mămăliguţă, ba, într-o vreme, proprietarul s-a-nfiinţat c-o sticlă de rachiu şi două păhărele:

— Ştiţi, astăzi s-a nemerit să fie ziua soţiei… Vreţi să ciocniţi un păhărel?

L-am refuzat, scuzându-mă.

— Îmi pare rău că aţi venit într-o duminică… mi-a spus, cu îndoială, gospodina – femeie tânără şi frumuşică, cu ochi căprii şi migdalaţi, nas fin, un pic obraznic, şi gură roşie, cărnoasă. Ştiţi, o să vă deranjăm, ne vin câţiva prietini şi dă, ca la petrecere…

— A! Nu-i nimic, am liniştit-o. Nu-i o nenorocire.

O clipă m-am gândit să plec cu autobuzul către un cinematograf şi să mă-ntorc târziu, evitând cel puţin o parte din zarva de rigoare. Pe urmă, însă, cumpănind cele două deranjuri, am socotit că-i mai înţelept să stau pe loc. Ce putea fi? Chiote, veselie, răcnete, forfotă, tărăboi? Trece şi asta. Mă instalez în camera din fund, cea goală, şi la nevoie mă plimb pe drumuşor; tot era lună, o lună subţirică şi palidă, dar, totuşi, lună…

Aşa că n-am plecat. Îndată după-masă, au prins a veni oaspeţii. Unii cu biciclete, motociclete; alţii în docaraşe; ba, unul, c-un tractor, pe care l-a lăsat la scară, ca pe-o maşină ce era din proaspăt lăcuită roşu şi, în definitiv, destul de elegantă, în felul ei. Petrecerea a început cu masă, bineînţeles, şi gazda s-a strecurat până la mine, într-o vreme, ca să-mi aducă plăcinte şi prăjiturele, gogoşi şi cozonac, ba, îmbiindu-mă, sfios, şi c-un pahar de vin.

— Făcut de noi, c-avem ş-o viişoară… Curat… gustaţi măcar un pic. Bărbatu-meu voia numaidecât să vie să ciocnească cu dumneavoastră, dar eu nu l-am lăsat…

Ei, toate bune. Că lăutari nu aduseseră; şi-abia mai pe înserate, s-au auzit glasuri un pic cam încleiate, care cântau de inimă albastră. Încolo, nimic deosebit. Copiii chicoteau prin curte, alergând. Câniii lătrau… nişte câni cenuşii, banali şi prizăriţi, şi nu dulăul pe care-l otrăviseră, încă din toamnă, nişte vecini netrebnici. Oile behăiau, însă pe mine nu mă enervează jelania lor dulce şi sfioasă. E-adevărat că mă aflam într-o casă necunoscută şi, cum mă încuiasem în odaie, – aşa, ca o măsură de prevedere inutilă – mă simţeam ca într-o închisoare, pe care eu singură mi-o alesesem; dar, în definitiv, ce importanţă avea soba aceea din mijlocul odăii, ce mirosea a fumul de cu iarnă ieşit pe vremea când gospodarii gătiseră acolo? Ori geamul spart şi înfundat pe jumătate cu hârtie, din camera aproape goală din fund? Ce-avea a face patul cam tare, cu lăicere, pe care se culcaseră ai casei, sau faptul

c-aveam să fiu silită să ţin uşa închisă toată vremea, ca să fiu izolată de forfota ogrăzii, ceea ce mă făcea să nu mai am contact direct cu salcia şi Marea? Dacă mă instalam în cele două odăi din casa veche, aş fi fost mai aproape de ele ş-aş fi putut picta-n cerdac; dar, ce să mai vorbim, acolo mirosea a mucegai şi mi-ar fi fost cu neputinţă să stau; aici, măcar e casă nouă, ş-apoi, dacă nu pot să ţin uşa deschisă, nu-i o nenorocire; pot să mă duc pe plajă oricând, mereu, nu-i la doi paşi?

Într-un târziu, au început să plece oaspeţii, pe rând. S-au auzit motocicletele, căruţele, tractorul… Gazdele încercau să-i mai reţie, cu glasuri aţâţate, certăreţe. Ei însă se grăbeau, temându-se să înnopteze pe drumuri desfundate. Unii stăteau departe. Cu toate protestele, cu toţii au încălecat şi au plecat. O tihnă relativă s-a aşternut o vreme pe-acea gospodărie lăturalnică, unde femeia tânără şi sora ei venită să-i dea o mână de ajutor strângeau şi puneau toate înapoi, la locul lor: scaune, mese, blide, sticle, sifoane…

Cu un suspin de uşurare mi-am făcut patul şi m-am culcat. Nu mă simţeam la largul meu, desigur, şi o nemulţumire îmi apăsa pe suflet, la gândul că din pricina petrecerii stătusem doar în casă şi nici nu apucasem să fac măcar un pas pe plajă ori să m-aşez pe gardul scund, la umbra sălciei pletoase. Am scos o carte, încercând să citesc; dar coada petrecerii mă-mpiedica să fiu atentă. Aşteptam ca toate să adoarmă, obosite, ca să ies eu deasupra liniştii, ca un nufăr pe-un lac.

Am aşteptat, însă, zădarnic. Casa nu se-alina. Se trânteau uşile. Glasul bărbatului dădea porunci. Câinii lătrau. Ei, şi? gândeam; mâne va fi o zi grozavă, cu soare, am să stau toată ziua pe nisip, poate apa e caldă ş-am să pot face baie… îmi pregătisem toate pentru lucru, în odaia din fund: şevaletul, cutia de culori, pensoanele, cartoanele, blocurile de desen, acuarelele… Am să am spor, aici, unde nimic nu mă distrage şi unde satul îmi oferea atâtea condiţii pitoreşti… ce-nsemnătate poate avea un pic de larmă? Încă puţin, şi toate vor intra în somn. Şi voi dormi şi eu, desigur, neîntoarsă, până în zori, când voi deschide uşa şi-oi da cu ochii de frumoasa mea, şi-n fund, de Marea, pe care o auzeam neaşteptat de-aproape, – de parcă ar fi venit tiptil în ogrăjoară, târându-şi după dânsa trena-i de valuri foşnitoare.

Însă n-a fost aşa. La zece patruzeci precis – că m-am uitat la ceas – o ceartă a izbucnit, trecând până la mine în pereţi. Întâi doar strigăte, în care desluşesc glasul stăpânului. Nu-nţelegeam ce spune, dar pricepeam că-i caută nevestei pricină. Vocea ei nu se auzea. În schimb, glasul de taur furios a început să zbiere. Curând au prins a se-auzi şi bufnituri, parcă s-ar fi trântit cu saci grei de pământ. Femeia a început să ţipe. Copiii să scâncească. Însă, deasupra zarvei, se ridica răcnetul mânios al omului:

— Femeie ticăloasă! Te omor! Auzi? Să ştii că te omor!…

S-au deschis uşi. Copiii au fost scoşi. Jelania femeii îmi sfredelea şi-

mi sfâşia auzul. Ocările erau cumplite, de neînchipuit. Aveam deodată impresia c-un căpcăun ori un câne turbat era doar la doi paşi de mine.

Aş fi vrut să ies, să cerc să-l liniştesc. Nu, era cu neputinţă. Era şi de prisos şi cine ştie ce s-ar fi-ntâmplat? Ba, mă gândeam, cu inima bătându-mi nebuneşte, dacă zăvorul şi uşa sunt destule, ca să mă apere de bruta de afară? Dacă se prăbuşea şi peste mine?

— Să ieşi din casa mea! Auzi?…

O azvârlise în ogradă, ca pe un braţ de lemne ori un sac de cartofi… Uşă trântită… Şi, în sfârşit, tăcere…

Tăcere, în care, cu inima răcită, pe întuneric, stăteam şi aşteptam să văd de nu mai mişcă nimeni. Imediat, cum a pătruns până la mine, prin ziduri, un sforăit puternic, sughiţat, ş-am înţeles că bruta adormise, am început eu forfota, făcându-mi, furtunos, bagajele, zvârlind în geamandane, claie peste grămadă, haine, cărţi, aşternut, încălţări, provizii, cartoane, caiete, borcane, sticluţe, borcănele… Mi le-am legat, le-am încuiat şi-am aşteptat să se crape de ziuă. Aşa, cu noaptea-n cap, am deschis, temătoare uşa, şi m-am uitat să văd de nu-i cumva bărbatul prin ogradă. Nu era nimeni, în afară de oi, ce behăiau. Şi un cal păştea. Am trecut repede spre fundul curţii, unde ştiam că e bucătăria. Femeia era trează şi, şchiopătând, cu faţa roşie, umflată, cu ochii plânşi, m-a-ntâmpinat:

— Plecaţi?… Ştiam. V-am auzit făcând bagajele…

Mi-era grozav de milă. Mi-nchipuiam că trupul ei e tot o vânătaie, de număram cam câte bufnituri se auziseră la miezul nopţii. Se şi vedea ce greu se poartă, şoldit şi strâmb; era şi nedormită, dar mai cu seamă umilită, ruşinată:

— Păcat! Ce rău îmi pare că plecaţi, nu vă pot spune! Mă bucurasem atâta c-aţi venit!

Pe urmă, rugător:

— Dar nu e el aşa de rău pe cât se pare!…

— Nu s-a mai întâmplat şi altădată să se îmbete?

— Ba da.

— Atunci, înseamnă că scena de astă-noapte se poate repeta.

— Vă rog!…

— Mi-e imposibil să-l mai văd!

— Vă înţeleg…

Aşa cum a putut, m-a ajutat să-mi car la poartă geamandanele, de unde mi le-a luat un om şi mi le-a dus până la staţia de-autobuz. Şi toate astea, fără să mai întorc o clipă ochii spre preafrumoasa diavoliţă.

— Vorbiţi de salcie? desigur că m-aţi întreba.

— Da, da, de vrăjitoare. Nu mă-ndoiesc că, dac-aş fi privit-o, atunci în răsăritul soarelui, pe când plecam, aş fi văzut-o cu pletele înflăcărate, zvârlind cărbuni aprinşi spre mine, pe când rânjetu-i

răsfirat, grotesc, în briza dimineţii, ar fi fost cea mai bună mărturisire că-şi ajunsese scopul. M-ademenise acolo, ca să-mi joace o farsă. Ş-acum se bucura aşa de tare, de îi săreau scântei din chica ei incendiată.

— Absurd! Imaginaţie exagerată! Un om petrecăreţ! Şi-n fond, poate de treabă, muncitor!

— A! Stai! Că nu-i numai atâta. Farsa continuă şi după ce-am plecat!

— Cum?

— În maşina ce mă ducea la târg. Eram aşa de revoltată, c-am povestit celor doi lucrători şi conductorului ce mi s-a întâmplat, ca să explic plecarea mea în zori.

— A! Gospodina cu salcia? O ştiu! O cunosc foarte bine!

— Ce femeie de treabă! am oftat.

— Da, da. De treabă! Şi primitoare! Primeşte pe oricine!… Şi-i dulce!… a făcut cu ochiul unul din lucrători.

Aşadar, salcia făcea cu ochiul oricui şi-ademenea pe orişicine? Cu drept cuvânt putea s-o bată şi s-o smulgă vântul de păr şi s-o izbească viscolul cel aprig? Cu drept putea s-o calce în picioare Marea, atuncea când se îmbăta şi destupa nenumărate sticle de şampanie?

Atunci? Atunci, ce fel de farsă îmi jucase?

***

Asta-mi aduce aminte de pozna pe care mi-o făcea, în fiecare an, de sf. Ion, iarna mea dragă, pe care o primeam, de fiecare dată când cobora pe pământ. Cu strigăte de bucurie:

— Ninge!… Ninge!…

Aşa, într-o bună dimineaţă, mă trezeam în cotrobăitul gros al lopeţii pe cerdac şi zgomotul de paşi scârţâind ascuţit. Săream din pat şi mă repezeam la geam, ca să văd că afară totul e alb şi imaculat, că peste toate se aşternuse o blană cu sclipiri de diamante, că acoperişurile aveau căciuli groase, ţuguiate, şi că o linişte stranie domnea peste toate, o linişte care mă ademenea s-alerg la dânsa, s-o sfarm sub şoşonii mei şi s-o iau în pumni, ca să-i simt făina-i rece prefăcându-se în apă îngheţată.

Dar iarna asta, sosită aşa peste noapte, care îmi făgăduia tot felul de jucării – printre care mai ales oameni de zăpadă şi săniuş – nu înseamnă că nu ştia să-şi arate şi colţii… şi asta când? tocmai când ne întorceam de la sărbătorirea unui prietin, în zorii zilei, nedormiţi, şi drumul până acasă ni se părea un munte de trecut. Stătusem o noapte întreagă la căldură, dinainte cu tot felul de dulciuri şi bunătăţi, în urechi cu zbierătul lăutarilor şi zumzetul de stup ce roieşte al nenumăraţilor musafiri, şi-acum, afară, în gerul tare, înotam prin troianul ivit ca prin minune, în vreme ce crivăţul ne zgâlţâia, ne scotocea prin haine, până la piele, – ca un tâlhar –, şi, negăsind nimic,

ne plesnea peste faţă şi ne izbea în piept răutăcios, cercând să ne oprească din drum cu orice preţ.

— Staţi!… Staţi!… parcă striga ascuţit, asurzitor.

N-aveam ce face. La ora aceea a dimineţii, de obicei pe la vreo cinci, nu se vedea nicio mişcare pe străzi. Nu trecea om, nu trecea sanie, iar tramvaiul dormea încă la depou, aşteptând să vie cineva să-i dea drumul din închisoare. Aşa că, vrând, nevrând, trebuia să urcăm cu piciorul dealul destul de lung ce ne despărţea de casă, luptând vitejeşte contra viforniţei.

— Mi-au îngheţat mâinile! se plângea cineva.

— Mie picioarele! se văicărea un altul.

— Mie nasul ş-o ureche! se tânguia un al treilea.

Era ca o pedeapsă ori „ca o farsă” pe care ne-o juca iarna noastră, altădată atât de dulce şi de blândă.

Da, sigur că era o farsă, căci altminteri de ce ne simţeam aşa de fericiţi în patul cald, după ce ne smulsesem hainele de pe noi şi ne vârâsem şi cu capul sub plapumă, ca să ne dezgheţăm mai bine? Poate că tocmai asta voise prietina noastră, iarna, să ne facă să gustăm somnul acela lung şi greu, după o luptă atât de năstruşnică cu viforul şi troianul? N-am să uit niciodată dulcea şi negrăita căldură şi liniştea ce picura de somn, acolo sub plapumă, în coliba întunecoasă şi tăcută a aşternutului.

Şi nu eram supărată pe iarnă, aşa cum nu eram supărată pe Cristi, când mă dojenea, uneori. Ştiam că, după viforniţa ascuţită şi plină cu ace de gheaţă, urma o mângâiere dulce şi blândă, – ca un soare ce cotropeşte cu căldura lui o plajă întinsă şi singuratică…

Dar şi destinul e uneori răutăcios; oricât am căuta să-l demonstrăm cu logica şi cu înţelepciunea, rămâne enigmatic, un şir de fapte, întâmplătoare, parcă sunt puse la cale de cineva.

De cine?

La asta n-aş putea răspunde decât c-o povestire, din care se vede cum s-a trezit odată Miranda faţă în faţă cu-acest ceas rău, pe care a căutat – inconştient, desigur – să-l înlăture, dar s-a izbit ca de o stâncă. Însă numai după aceea şi-a dat seama de asta, căci logic ar fi fost să-nlăture din cale buturuga, care avea să se rostogolească, lovind pe cei care-i stăteau în drum…

Era o vară oarecare, nu are importanţă la care dată anume. Se ducea la Constanţa, cu maşina, spre casa de acolo, şi-n drum, s-a întâlnit cu Jeep-ul ce-i cărase lucrurile necesare pentru vacanţa anuală şi care întorcea, la Bucureşti, pe cei ce orânduiseră şi primeniseră, în grabă, vila. Şeful expediţiei fusese, întâmplător, de data asta, Cristi, care făcuse rost şi de maşina pe care o şi conducea. Era pe la Bălcescu. Au stat pe loc ş-au început parlamentările:

— Hai înapoi cu noi!

— Nu pot.
— De ce?
— Am treabă.
— Ce treabă?
— Plec peste două zile la Sibiu…
— Amână!
— Nu.
— De ce?
— Am eu programul meu, de multă vreme aranjat.
— Şi ce-are să se-ntâmple dac-ai s-amâi plecarea? Se dărâmă lumea? Gândeşte-te ce vreme minunată e şi nu-i păcat să pleci tocmai acuma, când vin eu?
— Nu insista.
— Doar două zile! se ruga Miranda.
— Nu! mai am de rezolvat ceva şi-n Bucureşti.
— Ei, şi? Te-ntorci în Bucureşti şi pleci pe urmă la Sibiu. Deplasează programul un pic, atâta tot. Nu te sfătuiesc bine?
— N-am nevoie de sfaturi.
— Cum? Nu te-atrage să stăm câteva zile împreună?
— Salut!…
— Rec, urcă! Te rog!
— Crezi că-i nevoie să mă rogi?

Au insistat şi cei care erau cu ea. Li se părea o îndărătnicie neînţeleasă şi copilărească. Poate că unii ş-or fi închipuit că în acele combinaţii ce nu puteau fi amânate intra ş-un element exercitând puternică atracţie. Miranda, însă, ştia că Rec nu suferea ca paiul influenţei străine să-i oprească maşina programului pe loc, ori să-i abată ţinta. Aşa se hotărâse el, aşa făcea, oricât de-atrăgătoare ar fi fost abaterea de la acel program de mai nainte stabilit.

Foarte mâhnită şi, bineînţeles, şi enervată, s-a suit în maşină şi a plecat la vale, pe când Rec se ducea la deal, spre locul unde se părea că are întâlnire.

Urma să afle ce se întâmplase la acea grabnică-ntâlnire, abia peste câteva zile, când Stela avea să-i între în odaie, preocupată şi crispată.

— Ce este? a întrebat-o ea, îngrijorată. S-a întâmplat ceva? Pari supărată.
— Da. Într-adevăr, sunt supărată.
— Hai, spovedeşte-te!
— Mi-e teamă.
— De ce?
— Eşti tare impresionabilă şi nu ştiu cum să-ţi spun…
— Mă sperii!
— Vezi? Vezi?
— Înseamnă că mă priveşte mai ales pe mine?

— Ba nu! Pe toţi!

— Haide, dă-i drumul!…

— Uite, închipuieşte-ţi că mi s-ar întâmpla mie ceva rău… c-aş fi bolnavă…

— Dar nu eşti!

— De unde ştii? Să presupunem că… aş avea un cancer!

— Absurd!

— Da, da, absurd! Şi, totuşi, e posibil, nu?

— Orice este posibil.

— Vezi? Asta-i! E cu putinţă ca eu, ori altă fiinţă dragă, dintre ai tăi, să aibă un cancer.

— Lasă gluma!

— Ai tu impresia că aş glumi?

Într-adevăr că nu glumea. Faţa ei palidă, ochii ei şterşi şi-ncercănaţi arătau că o nenorocire se-ntâmplase. Dar ce?

— Un cancer?

— Un cancer ori altceva la fel de rău…

— De pildă?

— O arestare!

— Cristi!… a tresărit, în fulger.

— Da.

— Când?

— Chiar în noaptea ceea, după încrucişarea noastră de pe drum.

Aşadar, asta era „întâlnirea” lui Cristi. Trebuia să gonească spre Bucureşti, la înserat, prin ceaţa groasă care se lăsase ca o perdea peste câmpia Bărăganului. Să întâlnească în drum un camion, care s-aprindă brusc faruri orbitoare şi, în acelaşi timp, să dea peste-o căruţă, care mergea la câţiva metri înainte, încărcată cu saci şi fără felinarul de rigoare. Şi-ntr-o clipită, oroarea să se-ntâmple: cei doi ţărani, urcaţi pe saci şi dormitând, să fie aruncaţi pe caldarâm, de unde aveau să fie ridicaţi cu capetele sparte. Avea, desigur, circumstanţe atenuante: nu mergea iute, nu băuse alcool, farul care-l orbise, ceaţa, lipsa fânarului din coada carului… Dar, toate astea şi altele n-avea să le cunoască Miranda decât pe urmă; atunci, boala aceea fulgerătoare a unei dragi fiinţe, care putea să zacă ani de zile, departe, undeva – şi care printr-o întâmplare fericită se alesese c-o suspendare de pedeapsă – a izbit-o ca un ciocan necruţător, ciocanul de oţel al sorţii, care ne poate lovi la orice colţ de stradă, în pat, în tren, ori cine ştie în ce cotlon de umbră…

Ca şi de-o fiară mă tem de ea şi mă gândesc, adesea, unde se-ascunde şi ce mai plănuieşte? Şade şi-aşteaptă şi-şi alege victima. Şi, dintr-odată, scoate carnetul şi înseamnă: data şi ora. Cu exactitate. Şi-apoi, expediază mesajul nevăzut, cu propriile-i şi enigmaticele-i mijloace de transport. Alesul îl primeşte şi ascultă de poruncă, ca un

somnambul. Şi pleacă la-ntâlnire fără niciun pic de ezitare, aşa cum te-ai zvârli în apă, cu capul înainte, cu ochii închişi şi mânile întinse…

***

Totuşi, dacă-i firească pica ce-o port unora din aceste „dihănii” – a căror farse, mai mult sau mai puţin sinistre, ne scot o clipă din ogaşe – nu înţeleg ce vină ar avea rudele lor apropiate? De pildă, că am ce am cu soneria, e-un fapt; dar, pentru ce să antipatizez sirena vaporului? Sirena din porturi, ce are frumoasa misiune de a ghida vapoarele şi bărcile din larg, când e ceaţă pe Mare? Când o aud mugind, ca ieri de dimineaţă, când a boncăluit vreme de-aproape patru ceasuri, îmi pare că mă aflu într-un turn al beznei, păzit de duşmani. Aproape că-mi pierd cunoştinţa şi, dacă ar vrea, „duşmanii” nevăzuţi m-ar putea târâi ca pe-o zdreanţă, pe umedele dale ale ciudatei cetăţui, în care sunt închisă. Şi, oare, glasul sirenelor nu aminteşte de cel al buciumelor, atâta de nostalgic, că te face să verşi duioase lacrimi? Da, oarecare asemănare este, deoarece şi mie mi s-au umezit ochii, ieri. Când a-nceput a buhăi necunoscutul. Din naltul turnului de fildeş, mi-am aruncat privirea pe strâmba ferestruică cu gratii şi n-am văzut decât o negură ce înghiţea contururile vieţii. Mi-am dat deodată seama unde mă aflu, cât de departe de toţi ai mei, de casă, şi cât de singură şi-mpresurată de necunoscut. Curând de tot aveau să-nceapă zădarnicele cazne, căci eu n-aveam şi nu ştiam ce vreau anchetatorii să le spun, ce taină importantă, de care atârna viaţa mea ca de-un fir.

— Spune!…

— Nu ştiu!…

— Spune, dezleagă-ţi limba!

— Nu ştiu, nu ştiu… aveam să tot bolborosesc, ori mai degrabă să mi se pară că bolborosesc, căci limba mi-o simţeam inertă.

Şi, iată că tortura a-nceput. Mă vaiet, mă tângui, fără glas, doar câteodată câte un scâncet ca de pisică a cărei coadă ai călcat-o fără voie se face auzit. Nu înţeleg de unde-mi vine tăria de-a rezista la spaima şi durerea ce mă-ncearcă. Şi mai cu seamă când mă gândesc că nimeni, nimeni pe lume nu-mi poate da o mână de ajutor, ba, şi mai mult, nu-mi poate măcar primi o spovedanie. Eu aş dori să mă mărturisesc pentru atâtea greşeli pe care le-am făcut, aş vrea să cer un sfat, să-ntreb dacă cu-adevărat e vina mea că am rămas atât de singură şi părăsită. Poate că nu-i departe moartea, mă gândesc, pe când durerea îmi cuprinde întreaga fiinţă, cum ceaţa se răspândeşte peste întinsa Mare, ieri atât de aproape, azi ascunzându-mi privirilor talazurile-i vii. Şi, ca în agonii ori în deliruri, imagini şi cuvinte îmi trec pe dinaintea ochilor, în goană, ca nişte armăsari ai Mării furtunoase, ce se reped cu coamele de spume, întruna, întruna, unul după altul, spărgându-se la ţărmul de culoarea rănilor deschise

— Buu!… Buu!…

Durerea loveşte surd în mine, stârnind şi aducând la suprafaţă tot alte, alte gânduri şi imagini înnegurate, transpirate. Ba, şi frânturi de fraze, vorbe fără de şir, ori cu şiragul rupt se împletesc cu vuiet de talazuri.

— Să ştii că nu mai vin trei zile!…

Ori:

— Ca să te pedepsesc, n-am să mai vin o săptămână!

Sau, slab, pierdut:

— … deloc!…

În vreme ce anchetatorii încep din nou să-mi ceară:

— Spune!…

— Ce vreţi? încerc să-ngân.

— Secretul!…

— Care secret?

— Unde-i cadavrul?

— Care cadavru?

— Ştii prea bine.

Într-adevăr, prin neguri, parcă mi-aş aminti că-i vorba de-o asasinare. Că cineva e mort; dar cine, cum, de ce, mintea refuză să mă informeze. E cineva de-aproape, gândesc nedesluşit, căci parcă aş purta în suflet doliu. Da, cineva pe care l-am iubit, desigur, l-am iubit mult de tot, dacă de asta îndur astfel de cazne şi m-au închis într-un turn părăsit, undeva, la capătul pământului…

— La ţărmul Mării… îngaimă o frază rămasă cine ştie cum intactă şi conştientă, în haosul clipelor acelora înspăimântătoare.

— Buu! Buu!…

Poate să ragă cât pofteşte, îmi este perfect indiferent ce mi se-ntâmplă şi, dacă tot sunt zdreanţă, n-are decât să mă târască de-un capăt moale şi să mă zvârle jos din turn. Taina n-o să i-o spun, ci o să dispar cu ea. Şi, cine ştie, poate nici mie n-o să mi-o spun în ceasul morţii, căci chiar şi pentru mine e o enigmă fără dezlegare.

Pare fantastic şocul pe care îl dezlănţuie de obicei în mine urletul sirenei, – cu totul disproporţionat faţă de cel pe care mi-l provoacă telefonul ori soneria, nepoţi moderni ai monstrului marin. Probabil că diferenţa e provocată de climate: pe când, de pildă, soneria are sediul în stradă ori pe-un coridor, iar telefonul locuieşte într-o încăpere, – sirena, nevăzută pentru noi, vine de undeva din ceţuri, dintr-o nelămurită depărtare, şi mugetul ei înăbuşit parc-ar ieşi de undeva dintr-un adânc fără de fund, poate din cel al Mării mume. Ai zice că-i un pui al ei abia ieşit din pântec, un pui schilod care se tânguie. Da, e ceva sfâşietor în mugetul prelung şi repetat, ca o jelanie a unui trup ce suferă, în timp ce conştiinţa, pe jumătate rătăcită, se zbate-n negurile care o împresoară.

Ştiu ce-o să ziceţi: că am luat-o razna… totuşi, deşi am acest prost

obicei de a exagera, de data asta vă asigur că am simţit întocmai precum v-am relatat, deoarece de ieri, de dimineaţă, de când s-a întâmplat povestea asta care-a ţinut ore în şir, şi până astăzi, a trecut prea puţin ca ţinerea de minte să nu păstreze intact materialul proaspăt predat în bună rânduială.

Memoria! Altă lighioană! Nu ştiu cum o puteţi suporta dumneavoastră, dar eu, vă spun drept, am oroare de ea, cu-atât mai mult cu cât nu pot s-o dau afară din slujba, pe care şi-o face din ce în ce mai prost. Nu zic că n-are grozav demult de lucru; dar asta nu înseamnă să le-ncurce pe toate în asemenea hal. Eu cred că face anume. De pildă, eu îi cer să-mi spună cum se numeşte filmul în care joacă Jean Gabin diseară şi ea-mi răspunde:

— Două sute gazul, plus şaizeci telefonul, plus douăzeci şi patru apa, plus patru sute şaptezeci femeia de serviciu, egal şapte sute douăzeci şi patru lei…

Nu, nu, vă spun eu că-i răutăcioasă, căci altfel nu mi-ar scoate de prin vechi sertare tot felul de orori, pe care mi le-nfăţişează, de predilecţie, în timpul nopţii, în locul delicatelor privelişti şi frumoaselor replici pe care i le cer cu stăruinţă, înainte de-a mă culca. Aşa cum mă teroriza, pe când eram micuţă, că-n loc de jucării, îmi prezenta „Omorâtorul de fete din Boston”, pe „Jack Spintecătorul”, „Otrăvitoarea din Castle Rock”, „Bărbosul din masca celor patru”, „Banda pestriţă” şi câte alte imagini, care îmi alungau pe toată noaptea somnul. Şi, pe deasupra, e de-o obrăznicie…

— Îmi dau demisia!... îmi strigă, când mi se-ntâmplă s-o fac cu ouă şi oţet. Desigur, – urmează ea – o să spuneţi că e imposibil, dar unul din bunii dumneavoastră prietini, da, da, chiar domnul Cristi Ismail, n-afirmă că el trăieşte doar în prezent şi că trecutul nu există pentru el? Prin urmare, n-are nevoie de memorie!…

Auzi! Ce nerozie! Parcă-i posibil, oricât ai da deoparte impresii, imagini, vorbe, fleacuri, să nu ai un dosar cu cifre, date şi diferite cunoştinţe de ordin general?

— Aşa da, înţeleg. – răspunde ea —; de câte ori nu v-am rugat să faceţi ordine în magazia mea, să aruncaţi din vechituri şi-atâtea lucruri inutile, de care-s supraîncărcate toate sertarele şi sertăraşele într-o îngrămădeală şi-o neorânduială, că, dacă-mi cereţi să aduc ceva, e ca şi cum aş căuta acul în car cu fân… Măcar dacă mi-aţi da un schimb…

Alta acum!

— Opt ore de somn nu ţi-s de-ajuns? o-ntreb.

— Ar fi ele şi nouă ori zece câteodată, – râde ea într-un dinte – dacă nu m-aţi solicita până şi când dormiţi. Aş vrea să ştiu cine ar accepta asemenea serviciu, fără o clipă de odihnă? Ce-ar fi să-mi daţi un mic concediu?

Poftim! auziţi vorbă!

— Lasă. Că ieşi curând la pensie!… o mângâi eu: poate chiar mai curând decât speri, căci văd c-ai început să te zahariseşti: le zăpăceşti pe toate.

— Eu? Zăpăcesc? se indignează ea zbârlită: dar, chiar dacă ar fi aşa, ce, dumneavoastră nu rătăciţi întruna cheile şi mă chemaţi până şi pentru asta?

— Da. Şi până la urmă, le găsesc întâmplător, căci dumneata habar nu ai unde le-am pus!…

Dar nu-i vorba de chei, e vorba că treaba merge prost: uite, de pildă, să presupunem că aş avea nevoie de ceva, – să zicem în legătură cu Cristi Ismail – şi, punând mâna pe telefonul strict personal al lăuntrului meu, aş spune:

— Alo!

— Alo!

— Să vie Memoria la mine!

— Imediat!

— În legătură cu după-masa aceea, de pe malul lacului, o săptămână după ce ne-am cunoscut…

Şi, când aş vedea-o apărând în preajmă-mi, somnoroasă, abia mişcându-şi picioarele umflate, nepieptănată, nespălată, cu straiele în neorânduială, şireturile pantofilor neîncheiate, ba şi cu paie atârnându-i în buha-i încâlcită, aş fi încredinţată dinainte că mare lucru de la ea n-am să scot.

— Vă întorceaţi de la restaurant. Aţi colindat pe străzi, la întâmplare. V-aţi rezemat de-o balustradă. Şi vă uitaţi la apa lacului, care era fără culoare, alb ca hârtia. Până şi vântul care vă flutură rochiţa de mătasă era decolorat. Toate erau la fel de albe. Întreaga lume flutura din aripi albe, măturând toate-n jur…

— Stai! Stai! Nu mă interesează asta!

— Dar ce?

— Ceva… mai special…

— Aveaţi o rochie plisată mărunt… Cristi era într-o cămaşă sport, cu mâneci suflecate… A trecut un soldat şi-a întors capul… şi…

— Opreşte! Aş vrea să-mi spui un singur lucru: ce vorbe s-au rostit atunci?

Memoria s-ar scărpina în cap.

— Greu lucru. De ce nu v-aţi notat, atuncea, vorbă cu vorbă, într-un carneţel? Era atât de simplu!

Desigur, are dreptate, – m-aş gândi –, greşeala mea e tocmai asta, că mă bazez întotdeauna pe memorie, cum cred că faceţi şi dumneavoastră toţi, nu este-aşa? Şi iată că memoria îmi spune, destul de încurcată:

— Ştiu doar o frază…

Aştept, cu inima bătând, deşi, la drept vorbind, nu înţeleg de ce?

— O frază pe care ţi-a spus-o Cristi. A zis: „Crezi că-i nevoie de vorbe? Mai bine să tăcem!”

Da, cam aşa ceva; deşi, data trecută, la întrebarea mea, a scos din buzunar o altă variantă: „Nu crezi că tăcerea spune mai mult?” I-aş reproşa-o, bineînţeles, lucru de care ea s-ar supăra, ca de-obicei:

— Întreabă-l chiar pe Cristi Ismail!..! Şi, dacă vrei să ştii şi alte fraze, care poate s-au spus în clipa ceea, nu ai decât să faci anchetă printre acei ce se aflau de faţă…

— Adică apa, vântul, strada?

— Şi de ce nu? Apa din lac, care ciulea urechile la cele bâiguite; vântul ce şterpelea cuvintele, ducându-le cu el, în buzunare sparte? Strada ce număra paşii şi v-asculta răsufletul precipitat; cerul ce vi se apleca, din când în când, pe creştete, ca să vă binecuvânteze?

Obraznică, ca totdeauna. Ştie, diavoliţa, că ceea ce-mi propune nu este cu putinţă; dar mi-o spune, aşa, ca să mă necăjească… întâi de toate că am chemat-o numai ca să vă demonstrez cât de puţin se poate omul bizui pe ţinerea-i de minte şi drept urmare e că mă văd silită să-i înghit toate măgăriile… Că, uite, acuma, nu mai scap de ea…

— Ce-ar fi să mergem să-i găsim pe aceşti martori oculari şi, cine ştie, văzându-i şi intrând iar în atmosfera lor intimă, să ne-amintim vorbă cu vorbă de toate câte s-au debitat în după-amiaza aceea, ce-ar trebui să fie „memorabilă”, dar vezi că nu e, asta-i! Că vremea a tot şters-o, a schimbat-o, i-a înălţat blocuri şi turnuri, i-a schimbat balustrada, a pus mai multe bărci pe lac şi i-a pictat alt peisaj pe maluri ce nu mai seamănă deloc cu cele de atunci. De asta urăsc eu timpul! El e cel mai mare rechin care există!

Într-adevăr, oare eu nu priveam cu-aceeaşi spaimă, ca Mustakis, la balamucul declanşat în mine, de-ndată ce, făcând un mic pas în prezent, mi se făcuse capul calendar? Fusese de ajuns să duc ceasul la ochi – ca să mă-ncredinţez că-i douăsprezece şi douăzeci şi cinci – şi clipele nebune, rupând cămăşile de forţă şi fugărite de gardieni, se prăvăliseră pe coridoare, într-o învălmăşeală de nedescris, care s-ajungă mai întâi în cămăruţa inimii, la telefon. Cum ajunseseră cu toatele deodată, intrând ca un puhoi de oameni la cinematograf, – după ce se baricadaseră în întunericul cabinei, să scape de urmăritori – se războiau de la întâietate, chiuind ca la nuntă:

— Loc! Loc!… Vreau să vorbesc cu Cristi Ismail!

— Alo! Alo! Daţi-mi, vă rog, un Bucureşti! Da, 17 37 22!

— Cum? Ocupat! E imposibil! Aici Napoleon!

— Aici Iulius Cezar!

— Aici Bismark!

— Aici sfântul Sisoe!

— Degeaba, domnilor, că nu se poate.

— De ce?

— Pentru că telefonul se află undeva, departe…

— Vrem să ne ducem! Unde-i?

— Până la el e cale lungă… Se află într-o ţară care se cheamă Vremea.

— Ei, şi? Ne ducem!

— Bine, atunci deschideţi uşile, ieşiţi în ordine, doar câte unul şi… la drum! Domnul cu voi!

Îndată cum uşile se deschid, şi clipele sunt puse din nou în colivie, pe când bat cu pumnii şi copitele în gratii, alcătuind un soi de muzică de tinichele tăiate de ferăstraiele stridente ale ţipetelor – întocmai ca la nunta de care vă vorbeam –, eu mă avânt din calendar, dând nas în nas c-un domn străin, care-mi zâmbeşte puţintel strâmb, scrutându-mă cu agerii lui ochi, de sub cascheta-i cadrilată:

— V-am căutat acasă, îmi spune, grav.

— În ce problemă?

— În legătură cu declaraţia pe care-aţi dat-o… Ştiţi, cu asasinarea…

— Aha! Sunteţi de la poliţie?

— Da.

— Păi, nu s-a lămurit? A fost o glumă..:

— Hm! Glumă, glumă, dar vezi că eu nu-s lămurit. E o enigmă ce trebuie elucidată. De unde pot să ştiu c-aţi spus a doua oară adevărat şi-ntâia oară o minciună?

— Mă rog… ce vreţi?

— Doar două, trei răspunsuri, deocamdată; răspunsuri nete şi precise.

— Bine. Să stăm pe pietrele fântânii, căci, din pricina nunţii, nu pot să vă poftesc acasă. V-ascult.

— Întâi: a existat cu-adevărat Miranda Val?

Dacă a existat Miranda Val? Sigur c-a existat, îi am la mine buletinul, în buzunar, îl port întotdeauna, căci, din aceleaşi motive pentru care nu s-ar putea să fie pedepsit de lege criminalul ei, nu pot nici eu să-mi scot o fişă ca pentru un nou-născut, să-mi pun alt nume decât acel al moartei, pe care l-am uzurpat. Dar, în acelaşi timp cu buletinul de identitate, i-am mai furat şi sacul de amintiri – un sac ce-mi duce gândul la cel cu petice de diferite culori, mărimi, grosimi, resturi din care făcea bunică-mea covoare… Ca să-i ţin locul, a trebuit să mi le însuşesc, măcar în parte, ca să nu risc vreodată să mă dau de gol. De semănat îi seamăn, ce-i drept, şi cine ar putea să facă diferenţa între obrazul ei mai fraged şi-al meu mult mai ridat ori să observe că ochii ei erau mai luminoşi şi plini de zâmbet, pe când ai mei mai mici şi mai întunecaţi? Mai dificil este cu viaţa ei trecută, pe care cu greu o descâlcesc în sacul rămăşiţelor ei pământeşti. De fapt, nici nu pricep

de ce n-au mai rămas decât făşii, culori şi pete, şi ici şi colo câte-o întâmplare fără de nicio legătură… Ciudat! Dacă mă ia mai iute comisarul la întrebări, cum vreţi să nu mă-ncurc? Deşi, vă spun cinstit, de-o vreme, m-am obişnuit aşa de tare cu personalitatea jefuită, că mai că-mi vine şi mie să cred c-aş fi… Miranda Val ori umbra ei, copia ei, fantoma ei, întoarsă de pe un alt tărâm. Ba, şi mai curios, adeseori am net impresia că sunt cu-adevărat un suflet rătăcind de-a lungul plajei, cu paşi înceţi şi nesimţiţi, întocmai cum înaintează umbra pe nisip ca o perdea înaltă, fumurie, când un nor gros alunecă prin dreptul soarelui. Pe câtă vreme cealaltă, Miranda Val care-a murit, simte şi se zbate-n mine cu o putere egală cu a talazurilor înspumate, încât îmi vine uneori să cred că eu sunt decedata, care mă mişc automat, ca un robot, pe când ea, presupusa moartă, e vie, mai vie ca oricând şi-mi suflă la ureche, ca la şcoală, în bancă, răspunsurile pe care, ca o ignorantă – le-ncurc, le-aud greşit şi le denaturez.

E-adevărat că alteori mă părăseşte şi pleacă. Atunci, dacă m-ar întreba inspectorul ceva mai însemnat din viaţa ei, aş sta ca împietrită, neputând îngăima nici două vorbe, ori poate că i-aş scoate din sărăcia mea ce mi-ar trece prin minte, orice-ntâmplare idioată. Fără de niciun haz, ori o năstruşnică-ntrebare, ca acea cu guşatul? Acuma însă îi răspund:

— Eu sunt Miranda Val?

— Ştiu, ştiu. Eu întrebam de moartă.

— Care din ele? Acea care s-a spart în ţăndări, zvârlindu-se de la etajul cinci?

Inspectorul m-ar fulgera cu o privire vânătă, de jos în sus:

— Vă bateţi joc de mine!…

— Deloc.

— Aveţi temperatură?

— Nu.

— Sunteţi cumva… iertaţi-mă… alcoolică?

— De unde!

— Ori poate vă drogaţi?

— Nici gând!

— Atunci? Poate-aţi visat?

— Da, poate c-am visat. Poate că cele ce vă spun mi-au fost istorisite de-o alta şi eu doar mi le-am însuşit? Ori poate mi s-au întâmplat într-altă viaţă?

Nu ştiu dac-aţi văzut vreodată Marea pe-o ploaie putredă de început de iarnă. Văzduhul, mai întâi e vânăt, apoi albit de ceaţa norilor de apă. Plouă, plouă şi-ncetul cu încetul cerul se amestecă cu Marea, Marea cu ploaia şi ploaia cu nisipul. Curând nu ai în faţă decât o baltă galbenă cu spume vineţii; ai zice, o imensă baltă de apă tulbure şi plină de săpun, în care întreaga lume ş-a spălat rufele

murdare.

Unde a dispărut mirajul întinderilor serafice şi fără de sfârşit? Ori ascuţitele sclipiri de suliţi ale acelor nevăzuţi viteji ce călăresc pe armăsarii înspumaţi? Unde sunt pânzele acelea străvezii bătute-n pietre scumpe'? Unde oglinzile cu mii de feţe colorate schimbându-se de la trandafiriul fraged al zorilor până la violetul prăfuit al înserării? Unde e visul? Ori, mai degrabă, balta cea galbenă e un vis rău, în care te zbaţi, zadarnic, silindu-te să ieşi?

O apă stătută, tulbure, prin care lunecai, te clătinai, era în ziua aceea Praga, în care mă aflam de câtva timp, se pare. Eram la Praga, pe care de atunci am cunoscut-o bine, însă pe care atunci abia de o descopeream. Venisem cu o bursă, într-un schimb studenţesc, şi locuiam în cartierul vechi din dreapta Vltavei, aproape de cimitirul evreiesc. Şi lucru curios, ce nu se potriveşte nicidecum cu mine, duceam o viaţă cam dezordonată, aiurită. Intram prin cârciumele şi pivniţele vechii cetăţi, bând bere cu colegii. Colindam barurile. Mă duceam la ceaiuri dansante, ba, chiar la baluri. Şi, mai ciudat era că, de unde până atunci refuzam să dansez, acuma mă-nvârteam o seară-ntreagă, neobosită, în braţele oricăruia mă invita.

Dădusem – şi mai neverosimil decât toate – bursa pe-o lună întreagă pe-o rochie de seară, de dantelă neagră. C-o floare mare, verde, pe un umăr şi, astfel echipată, mi se părea că-ntr-adevăr nu mai sunt eu.

— Dansaţi?

— Mit Vergnügen!

— Permiteţi?

— Avec plaisir!

— Sunteţi dispusă?

— With pleasure!

— Pot îndrăzni?

— Sicuramente!

Aşa, odată, într-o seară, l-am întâlnit pe Herbert. M-a invitat c-o înclinare, fără-un cuvânt. Avea ochi negri, arzători, şi mâni fierbinţi. Dansa destul de bine; dar asta n-are importanţă; n-am înţeles de ce i-am acordat doar lui mai toate dansurile şi, la plecare, ca de la sine înţeles, i-am şi permis să mă conducă până acasă.

— Atuncea, ne vedem peste trei zile?

— Da.

Ne-am revăzut peste trei zile, apoi iar peste două. Acuma, în tramvai ori în autobuz, se încrunta, când alt coleg voia să-mi ia bilet:

— Nu, nu se poate!

— De ce? l-am întrebat.

— Du bist mein Mädchen!

Ciudat! Eram eu fata lui? Mi s-a părut şi straniu şi caraghios; însă,

n-am protestat. Nici ceilalţi colegi, de altfel, care abia de îndrăzneau, acuma, să mă mai ia la dans. Herbert pusese stăpânire pe mine, ca pe un bun al lui, fără să aibă niciun drept; nu-i acordasem măcar o sărutare! Se mărginea să mă fixeze cu ochii lui întunecaţi şi grei şi să mă strângă cu mânele-i fierbinţi, deosebit de mari şi late pentru statura-i fină, nu prea naltă.

Da, da. Era un vis, se poate. Un fel de alb vârtej, ce mă purta pe sus, peste statuile bătrânului pod Carol, peste apele Vltavei pline de pescăruşi, peste străduţele cartierului vechi, peste nenumăratele grădini cu frunze de zăpadă, peste turnul cel negru al Pulberăriei, peste Piaţa veche a Primăriei, cu cei 12 apostoli, peste palatele masive cu parcuri seculare, peste graţioasa Loretă, peste pitica Zlata-Uliţa, din coasta grandiosului Hradchany, peste dramatica, pitoreasca, incomparabila cetate a bătrânei Praga, ce mă făcea să fiu o alta, ori să visez cu ochii deschişi… Totul mi se părea posibil. De-aceea, când Herbert mi-a propus:

— Vii. Poimâne, la mine? i-am răspuns:

— Da.

Nu-mi mai aduc aminte unde şi cum m-am dus. Ştiu doar că am intrat într-o clădire sumbră, sus, la etaj, şi m-am trezit deodată într-o odaie îngustă şi întunecoasă, cu patul desfăcut. Pe masă, cornuri cu şuncă şi cu unt şi-o sticla de alcool. Herbert m-a dezbrăcat şi m-a luat pe sus ca să mă ducă-n aşternut.

— O, Gott! Warum bist du so kalt?… a suspinat, pe când eu îl priveam cu ochii mari.

Apoi, tot în limba lui Goethe:

— Când te-am văzut întâia oară, mi s-a părut că ai temperament. Dar, parc-ai fi de porţelan!

Într-adevăr, eram de porţelan, căci, după ce-am mâncat un corn, am gustat puţin vin, m-am îmbrăcat şi am ieşit, plecând, pe coridorul de la etajul cinci; un ţipăt de vas spart, ce se preface-n ţăndări pe caldarâmul curţii, m-a făcut să tresar: mă aruncasem peste balustradă!

— Trăsnaie! o să ziceţi.

Spuneţi ce vreţi, dar nu ştiu cine s-a întors acasă, atunci, prin apa murdară, prin care luneci şi te clatini, beat. Eu, cea de mai nainte, nu. Desigur, gazda, dimineaţa, când a intrat, ca de-obicei, cu tava pe care aducea cafea cu lapte rece şi două cornuri pirpirii, c-un degetar de unt, mi-a spus:

— Aţi dormit bine?

Credea că mă cunoaşte: dar eram o străină, ce uzurpasem patul alteia. Dacă-i furasem chipul şi înfăţişarea, în schimb aveam cu totul alte obiceiuri: până atunci abia de atingeam mâncarea, acum înfulecam cât doi; nu-mi mai plăcea odaia în care locuisem şi m-am mutat în cartierul nou; nu m-am mai dus la dans ş-am început să bat

muzeele şi galeriile de artă şi să lucrez cu râvnă la atelier. Pe Herbert nu l-am mai văzut, n-avea de unde şti adresa mea cea nouă. Şi, chiar de mă-ntâlnea, nu m-ar fi cunoscut, căci cea de porţelan zăcea în cioburi, pe caldarâmul curţii închisă între patru ziduri, jos, chiar sub fereastra lui.

— Absurd!… A căzut un pahar, un vas ori un ghiveci de flori!

— Credeţi?

— Ori aţi visat?

— Se poate.

— Doar nu pretindeţi c-avem mai multe vieţi?

— De ce nu, domnule inspector? Pe-un trunchi cresc şi mlădiţe noi, pe când crengi se usucă şi putrezesc. Şi toate îşi trag seva din aceeaşi sursă. Murim, şi cei care se nasc ne moştenesc întreaga zestre de amintiri şi sentimente. De-aceea-mi pare mie c-am visat; fusesem o alta, care dispăruse în noapte, şi cea de-a doua zi, care îmi moştenise visul, îl purta în adâncuri nelămurit şi tulbure. Balta cea galbenă cu spume sinilii spărsese gingaşul cristal al Mării visătoare cu irizări de pietre scumpe şi, în soarele de iarnă, a doua zi, o apă calmă şi obişnuită se scutura de ţăndările inerte.

Da, da, la fel cum Marea ascunde în adâncul ei toate înfăţişările cele mai variate, câteodată absurde, insipide ori extraordinare, care apar la suprafaţă când nu te-aştepţi, la fel şi-n noi zac laolaltă tot soiul de fiinţe, unele nebuneşti, altele copilăreşti. Într-adevăr, de ce n-am presupune că eram ca într-un vis şi mă credeam de sticlă?

— Aţi fost cumva, vreodată, bolnavă de nervi?

— La balamuc? Nu. Dar asta n-are nicio importanţă. De unde ştiţi că n-aş face ca Luca şi aş cânta deodată cucoşeşte?

— Cine e Luca?

— Luca Alexiu e un tovarăş de copilărie. Un tip cu o memorie fenomenală, un pic „original”… pe care îl pierdusem din vedere; plecase din Constanţa, se însurase, şi mai pe urmă auzisem că s-a îmbolnăvit.

Eram la Bucureşti, la o mătuşă a noastră, când, într-o zi, îl văd pe fratele meu, Florea, că se apropie de mine:

— Ia ghici de unde vin?

— De unde? Spune!

— De la Central!

— Ce-ai căutat acolo?

— M-am dus să-l văd pe Luca Alexiu… Săracul! Am stat cu el vreun ceas de vorbă şi am avut impresia că-l ţin fără de rost acolo; că-i sănătos ca tine şi ca mine…

— Şi n-ai făcut nimica? am strigat.

— Ba da. M-am dus la şef. M-a ascultat zâmbind ş-apoi mi-a spus c-aşa par toţi, sănătoşi, până îşi dau în petec.

— Ei, şi?

— Ei, şi… că e pierdut fără speranţă. Am încercat să-i spun c-aşa a fost el totdeauna „original”, că îl cunosc de când eram copii şi nu-l găsesc deloc schimbat; că, în sfârşit, nu-mi vine-a crede că-i nebun… în orice caz, că-mi pare evident că e inofensiv şi-aş vrea să-l iau, la noi acasă, într-o zi…

— Şi ce-a spus medicul-şef?

— A, da, desigur, e posibil. Se poate face o excepţie; dacă venim să-l „ridicăm” şi dacă ne obligăm să-l şi „întoarcem”. Totuşi ne-ar sfătui să nu-l ţinem prea mult…

— Şi-ai aranjat?

— Da, pentru cină!... Nici nu-ţi închipui ce fericit era, când a aflat! Ştii cum ş-aduce aminte de toţi? În cele mai mărunte lucruri. A întrebat numaidecât de tine… Râdea şi lăcrăma ca un copil. A spus că-i pare o eternitate până mâine!

— Săracul!… am zis eu, grozav de impresionată. Dacă într-adevăr e teafăr, să încercăm să facem imposibilul să-l scoatem cât mai iute de acolo!

Şi-a doua zi, am pregătit o masă copioasă, cu tot ce-am crezut eu mai bun; cu dulciuri, vin, delicatese. Gândeam. c-o fi dorit de lucruri fine, cu-atât mai mult cu cât ştiam că-i un „gourmet” şi că regimul de spital nu-i putea da prea mare satisfacţie. Oricum, mă socoteam, dacă-i nebun., e-o milostenie; iar, dacă-i teafăr, atunci firesc e să-l primim ca pe un vechi şi bun prietin.

Mărturisesc că-n clipa când s-a oprit maşina la poartă şi l-am văzut că se dă jos, o vagă nelinişte mi s-a pitit în suflet. De ce? N-aş putea spune. Era acelaşi pe care-l cunoscusem, doar puţintel mai slab. Tot atât de vorbăreţ, glumeţ, cu aeru-i şi hâtru şi şiret, gata să facă complimente, plecându-şi galeş capul pe-o ureche, ca un scripcar ce-ţi cântă de inimă albastră; şi-a amintit cu-nduioşare de toate vechile poveşti şi întâmplări din port. Ne-a dat relaţii de toţi ai săi, ne-a spus şi cum a fost cu internarea.. Apoi, sa-a plâns de doctori…

— Aha!… mi-am zis.

Dar, mă-nşelam. Ne demonstra frumos, documentat, care e boala lui, ne explica de ce i se greşise diagnosticul, îi şi scuza. Dar, spunea el, aveau să-şi deie seama curând că e-o eroare şi au să fie nevoiţi să recunoască dreptatea, lui, căci câtă medicină ştie el nu ştiu toţi medicii spitalului laolaltă! Nici asta nu mi se părea exagerat, căci îl ştiam lăudăros de felul lui şi, mai ştiam că studiase trei ani la Medicină şi că profesorii lui, la examene, se arătaseră uimiţi de câtă carte ştia şi-i preziseseră o strălucita carieră medicală.

Tocmai mă întrebam cu groază ce-i de făcut şi cum să-l scoatem din spital, când, fără veste, Luca a spus:

— Desigur, poate vă-nchipuiţi că sunt nebun?

— Nu, nu! am sărit noi.

— De pildă, că mă cred cucoş!

— Nu, nu!…

Luca s-a ridicat, grav, în picioare, ca cineva care se pregăteşte să ţie un discurs. A făcut semne de tăcere, apoi a strigat tare:

— Cu-cu-rigu!…

După care, s-a aşezat jos ş-a început a povesti şi a glumi, ca mai nainte. Desigur, o să ziceţi, că nu e concludent. Numai că-n timpul mesei, Luca a mai ţinut să ne arate cum fac şi alţi nebuni, care se cred curcan ori lup ori cucuvea şi asta aşa, netam-nesam, în mijlocul unei poveşti ori glume, – de parcă acele animale variate, care stăteau ascunse înăuntrul său, la cine ştie ce impuls ori smuncitură, îşi scoteau capul dintr-odată şi se dezlănţuiau. Aşa că, l-am văzut cu uşurare pe mosafirul nostru urcându-se în maşină, ca să-l întoarcă Florea la „Central”.

Dar oare eu nu izbucneam la fel câteodată, de mă miram, privindu-mă c-un ochi lucid şi întrebându-mă:

— Oare nu sunt nebună?

Când mă trezeam deodată scrâşnind din dinţi, simţind în mine porniri să sfărâm, să rup şi să calc în picioare totul, n-avea dreptate Rec să-mi spuie:

— Lup în blană de oaie!

— Am să te mânânc!

— Ai fi în stare!… răspundea el, pe când îşi căuta în juru-i haina şi pălăria.

— Cum? Pleci? scânceam, pe dată prefăcută-n miel.

— Vin, după ce te linişteşti!

— Dar sunt grozav de liniştită! spuneam, c-un zâmbet dulce, comprimând furia, care – îndată ce Rec pleca – prindea să-şi joace mendrele, cu-atâta vehemenţă uneori, de mă miram eu singură. Desigur, ca şi Luca, şi eu aveam convingerea că-s victima unui complot, simţeam în juru-mi o densă ţesătură de taine şi minciuni, pe care aş fi vrut să le străpung, dar, ca şi Luca, eram prizoniera celulei mele, ce mă împiedica să trec la acţiune. De multe ori stăteam în preajma telefonului, neîndrăznind să fac un număr străin, unde ar fi putut fi Rec; alteori, gândul pornea în urmărire, pe uliţi, dosindu-se pe după colţuri, pândind ori sunând pe la uşi; însă, cămaşa de forţă a demnităţii nu mă lăsa să fac un pas din strâmta mea celulă; mă zbăteam doar pe loc, uneori chiar urlând, plângând, bătând cu pumnii neputincioşi în jur, ştiind că nimeni nu m-aude, nu vine şi nu mă poate ajuta; căci medicul, care mă liniştea c-o simplă atingere a mânii, plecase şi cine ştie când avea să se-ntoarcă…

— Poate că niciodată?

Şi, pe când cerul dispăruse, fărâmiţat – printre şiroaiele neistovite

ale plânsului, simţeam cum mă târăsc, mă târăsc la nesfârşit, împinsă de ideea fixă că trebuie să-nving cu orice chip, chiar dacă ar fi să mi se sfarme inima pe drum, aşa, ca altădată, păpuşa romantică de porţelan a presupusei Miranda, pe caldarâmul dezamăgirii neguroase.

***

Da, asta e. Neverosimilul există, e printre noi. Neverosimil e, de pildă, ce bănuiesc cei de pe-aici, c-ar fi prins ierni în care talazurile Mării izbite de vânturi aprige din larg să se ridice ca un zid la mal şi să rămâie – aşa, în două labe, – uriaş urs polar încremenit la un secret semnal? Neverosimil e de-asemeni ca-n loc de algele, de scoicile şi paraşuetele lăptoase ale stelelor de mare, să-noate-n valuri cârduri, bancuri de portocale, pe care toţi sătenii, – femei, bărbaţi, copii –, să le prindă cu mâna, vârându-le cu grabă în lăzi, panere, în buzunare, în sân sau în braţe? Şi totuşi – spre paguba unor mari negustori din Istambul – s-a întâmplat şi asta, de mai multe ori, şi mingile portocalii veneau săltând pe valuri, jucate parcă de fruntea unor delfini ori foce acrobate, ori se rostogoleau pe plajă, puzderie, de parcă soarele s-ar fi sfărmat deodată-n bucăţele şi s-ar fi oferit, ca pe o tavă, omenirii.

— Neverosimile sunt multe lucruri – şopteşte glasul care mă descoase. De pildă…

— Care?

— Faptul că îţi consulţi întruna ceasul ş-aştepţi cu înfrigurare telefonul…

— A, da! Aici e-o taină: Miranda mi-a lăsat inima ei drept moştenire şi nu pot s-o dezvăţ de anumite deprinderi ce i-au intrat în sânge…

— Hm! Da. V-aş cere înc-o lămurire, dacă sunteţi aşa de bună…

— Da, spuneţi!

— Ştie Ismail că cealaltă Miranda nu mai este şi că o alta i-a luat locul?

— Dacă nu ştie, desigur bănuieşte. Altfel nu m-ar privi atât de curios şi poate c-o fărâmă de melancolie, când vede că-l primesc, acuma, firesc, c-un zâmbet liniştit, – de unde înainte îi săream în braţe, scheunând, ca un căţel ce zgreapţănă cu ghearele, de bucurie că i s-a-ntors stăpânul acasă.

— Ei, ce-i? spunea, ferindu-se de mine, cu blândeţă.

— Nimic! mi-a fost aşa de dor de tine! spuneau în locul meu boabele lacrimilor, la fel de nebuneşti şi de entuziaste ca şi bătăile nestăvilite ale inimii.

— Da? Bine. Te rog, stai liniştită, sunt foarte obosit!

Acuma, când, uneori, îmi spune:

— Mă duc! şi îi răspund:

— Perfect!… se-aşează şi nu pleacă; pe când mai înainte, dacă-i strigam:

— Stai! Nu pleca aşa de repede!… ieşea ca o furtună.

Da, cred că mă consideră ca pe-o străină, căci îmi sărută mâna. Ceremonios, câteodată. Şi nu mă mai repede la telefon:

— Alo!

— Alo! Ce faci?

— Nu pot veni azi

— Bine.

— Ne vedem mâne ori poimâne…

— Te-aştept!...

— Salut!

— Salut!

Ba, uneori, mă sună el:

— Nu mi-ai telefonat aseară!… Am aşteptat până târziu!

Însă cel mai neverosimil lucru mi s-a-ntâmplat în toamna asta. Eram bolnavă. În pat. Mi-a spus aşa, ameninţându-mă cu degetul:

— Vezi, îngrijeşte-te! Să fii voinică, sănătoasă, că altfel ce mă fac? Că numai pe tine te am pe lumea asta!

Vă-nchipuiţi cât de uimită am fost? Da, da, uimită şi înduioşată la gândul că vreme de cinci ani zădarnic aşteptase asemenea cuvinte Miranda cealaltă. Ea le cerşea, le implora; eu nici nu mă gândeam la ele şi iată c-au căzut aşa, netam-nesam, pe-o după-amiază de ploaie, cenuşie, pe când stam ghemuită sub pleduri, zbârlită, palidă, tăcută.

Uimită, după plecarea lui Rec, mă întrebam.

— Oare într-adevăr numai pe mine mă are Rec pe lume? Şi cu Miranda cealaltă cum să fi fost? La fel? Şi ea habar să n-aibă? Neverosimil, nu? Ori poate că-i convin, căci mie nu-i nevoie să-mi mai spuie, cum îi spunea, adesea, ei:

— Mergi mai încet!

Ori:

— Nu trânti uşa!

Sau:

— Nu face atâta zgomot! Mă oboseşti!

Şi cel mai des:

— De ce atâta vorbă? Te-am priceput dintr-un cuvânt!…

Şi totuşi, îmi pare nu ştiu cum că, de-i convin mai mult ca cealaltă, o caută cu ochii, câteodată, aşteaptă salturile-i nebuneşti şi izbucnirile-i entuziaste, să-i spuie, încruntând uşor sprinceana:

— Fii cuminte… că scot cureaua!...

Şi ea să-i scoată limba, obraznic.

— Nu mi-i frică!

— Înfrunţi pe Rec-de-fier? Te face praf!

— Cu ce drept?

— Cu dreptul de viaţă şi de moarte. Nu eşti copilul meu?

Şi ea să i se-arunce de gât, înăbuşindu-l sub lava sufletului ei care

erupe.

***

— Dar a murit cu-adevărat? întreabă glasul lucid de lângă mine.

— Da, a murit; dar nu în ziua de nouăsprezece fevruar 1968.

— Atuncea când?

— Altădată…

— Vă rog să precizaţi.

— E greu…

— Câteva ore?

— Nu.

— Atuncea… zile?

— Da, zile, ori cel puţin aşa mi s-a părut.

— De unde ştiţi?

— Eram cu ea. Parcă o văd, pe-o zi de iarnă timpurie, cu lapoviţă leneşă şi moale; era-mbrăcată-n negru, a intrat pe-ntuneric şi a aprins lumina, trântindu-se pe pat.

— Era rănită?

— Da. Se târâise cum putuse, pe stradă, şi urcase ţinându-se de balustradă…

— Plângea?

— Se tânguia. În prima clipă nici n-am luat-o în serios, ştiind că face tragedie dintr-o nimica toată. Pe urmă, însă, am înţeles că are-o rană serioasă.

— În inimă?

— Nu ştiu. Nu se vedea. Părea c-o doare cumplit şi, pe măsură ce clipele treceau, durerea tot creştea, creştea mereu, pân-a ajuns să ţipe şi să se zvârcolească.

— Spunea ceva?

— Nu. Nu-mi aduc aminte. Nu cred. Ori poate că bolborosea, dar nu puteam să înţeleg nimica.

— N-aţi întrebat-o ce s-a întâmplat?

— Ştiam.

— De unde?

— Mi se mărturisise cu o zi nainte. Îmi amintise scena de la sobă.

— Atunci, înseamnă că era doar o zi de la pretinsa crimă?

— În adevăr. Nu mi-am dat seama.

— De unde se-ntorcea?

— De la o întâlnire cu Rec. Sus. Pe faleză. Se despărţiseră, spunându-şi „rămas bun”.

— Pe totdeauna?

— Da.

— A cui fusese iniţiativa?

— Desigur a lui Rec. Îi demonstrase că e mai înţelept pentru-amândoi să se despartă, că lui regimul de teroare şi de suspiciune nu-i

convine şi, cum i-a dovedit că nu-i este prietin, aşa cum îşi închipuise el, înseamnă c-ar trebui să nu-i mai spuie adevărul şi ar trăi într-o minciună.

— Şi ea a acceptat?

— Ce putea face? Era una din clipele acelea în care oricine te poate doborî c-un deget, în care, la o simplă atingere, îţi pare c-ai să cazi, pumn de cenuşă, într-o lume pustie şi străină. Îi pierise şi glasul, parcă şi-acel „adio" murmurat în ironie s-a şi topit în zloată, de-ndată ce-a ieşit din abureala gurii; iar mâna care-a fluturat către acela ce dispărea în ceaţă, era ca o crenguţă firavă scuturată de vânt. S-a-ntors şi s-a strecurat de-a lungul bulevardelor, ţinându-se de garduri şi grilaje ori, cel puţin, aşa-mi imaginam, pe când cercam să-i alin chinul şi s-o îmbărbătez.

Să vezi c-o să se-ntoarcă, îi spuneam eu.

— Nu, nu se mai întoarce, îmi răspundea fără cuvinte.

— A vrut să-ţi dea o lecţie!

— Nu, nu, de data asta s-a sfârşit.

— A câta oară?

— Nu mai ţin minte.

— Vezi? Vezi? La fel se va sfârşi şi-acum…

— C-un telefon al meu? Nu, nu!… Să ştiu că mor, şi nu-i telefonez!

— De ce?

— E ca şi cum i-aş cerşi mila.

— Spune-i că te-ai schimbat.

— Să-i cer iertare?

— Nu.

— Atunci?

— Vorbeşte normal, de parcă nimic nu s-a-ntâmplat… Spune-i să vie, că-l aştepţi.

— Nu vine.

— De unde ştii? Încearcă!

— Şi dacă spune „nu!"? N-aş putea îndura.

— Şi chinul pe care îl înduri acum e preferabil?

— Oricât aş fi lipsită de mândrie, este o limită la toate.

— Ce caută mândria în iubire?

— Dar dacă vrea să nu ne mai vedem, înseamnă că nu mă mai iubeşte, ori chiar nu m-a iubit vreodată.

— Ei, şi? Ce importanţă are asta? Îl iubeşti tu şi ai nevoie de el…

— Dar n-are el nevoie de mine!

— Crezi? Eu cred contrariul. Ţi-aduci aminte ce ţi-a spus, pe malul lacului, atunci? „Va trebui să mă iubeşti grozav demult, altfel mă prăpădesc"…

— Da, da, dar învoiala…

— Ce învoială?

— Iubirea reciprocă. Era un presupus contract între noi doi, pe care el l-a rupt.

— De ce l-a rupt?

— Mă mai întrebi?

— Şi, chiar de l-ar fi rupt, un singur lucru e important: că îl iubeşti şi, dacă îl iubeşti, îi vrei doar binele şi numai binele. Are nevoie de ajutorul tău, e cert, ţi-a spus-o limpede, de la-nceput. Restul nu are importanţă. Vrei să dai cuiva, ca să primeşti şi tu în schimb contravaloarea? Asta-i iubire?

— E-adevărat ce spui, dar cere un efort suprauman. Nu pot! Sufăr prea mult!

— Şi dacă n-ai să-l vezi, ce se va întâmpla? Ce rost mai are viaţa pentru tine, dacă ai mizat-o toată în „afaceri”?

— Şi am pierdut-o!…

— Atuncea, vrei să mori?

— Nu crezi că am murit?

— Nu, încă n-ai murit, i-am spus, zâmbind ironic. Văd că mai ai destulă viaţă ca să te zbuciumi şi să ţipi, să plângi, să te revolţi… Un singur lucru, observ, că nu te stăpâneşte: mila şi remuşcarea. Milă, că te gândeşti să-i retragi sprijinul pe care i l-ai acordat, şi remuşcarea, că-l faci să sufere şi îl dezamăgeşti. Da, îl dezamăgeşti, căci te credea prietinul lui cel mai bun, cel căruia îi poţi cere un sfat în clipe grele, cel de la care aştepţi să-ţi deie tot, fără să-ţi ceară absolut nimic în schimb. Da, o să-mi spui că nu mai este dragoste. Spune-i cum vrei, dar e ceva mai mult decât iubire, e-un sentiment pur, generos şi dezinteresat.

Eu îi spuneam şi ea plângea, gemea, se zvârcolea. Apoi, a prins-o furia. L-a ocărât pe Rec, a rostit vorbe grele. A spus că îl urăşte, că îl dispreţuieşte, că nu vrea să-l mai vadă niciodată. Ca, îndată să se îngrozească la gândul că toate s-au sfârşit. Că viaţa nu mai are niciun rost, că vrea să moară…

— Atuncea, mori!… i-am strigat eu.

— Vrei să-mi iai locul? m-a întrebat, oprindu-se din plâns.

— De ce nu? i-am răspuns. Eu cred că i-aş putea fi bun prietin.

— Atunci ţi-l las… mi-a şoptit ea. Pe când se-năbuşea sub mâna mea necruţătoare. Am strâns, până-am simţit că nu mai suflă şi arcurile-i se destind. Atunci, m-am aşezat pe marginea ferestrei, privind la noaptea oarbă de afară. Eram atât de obosită, de parcă eu aş fi zăcut întinsă, pe canapea, în umbra de zăbranic a odăii. Parcă eu aş fi fost aceea ce cu o clipă înainte, palidă şi plânsă, mă zvârcoleam în ghearele durerii. Îmi stăruia încă-n urechi vocea ei care se văicăreşte… Şi-acum, deodată, s-a întins tăcere neclintită. Iese din ziduri, ca un fum al morţii, înăbuşindu-mă sub apăsarea ei. Acum sunt singură. Nu-i nimeni să m-ajute. Cealaltă nu mai este. Va trebui să

lupt cu-nverşunare, ca să ajung la ţinta mult dorită. Voi fi în stare, oare? Aşa mă întrebam atuncea, pe când o altă voce, în surdină, mă întreba, cu groază:

— Aşadar, dumneata ai omorât-o?

— Da, eu am omorât-o. Dar, asta nu-i nimic. Ştiţi doar şi dumneavoastră că-i vorba doar de-o crimă morală şi, deci, nu poate fi vorba de cadavru. Opresiunea pe care o simţeam, după asasinat, am pus-o doar pe seama unei mustrări de conştiinţă; durerea şi ameţeala ce mă prindea, adeseori, mi-o explicam prin doliul ce-l purtam după sora mea dreaptă, pe care o sacrificasem fără milă. Aşadar, l-ai iubit mai mult pe Rec decât pe ea? mă judecam, pe când o greutate de plumb mi se lăsa pe suflet. A trebuit să dau, azi-dimineaţă, la ora zece fix, peste delfinul mort, pe plajă, ca să simt dintr-odată că cea dispărută e în mine. Nu-i straniu? În Marea, în care mă zbătusem după ce rămăsesem singură, întruna mă sileam s-o uit, Trebuia să nu-i semăn, să mă desprind de vechile ei obiceiuri, care ne fac să fim asemenea ca pajurile din poveste, ce înghit de-atâta drag:

— Îmi vine să te mânânc! ori:

— Vai, mânca-te-ar mama!…

La fel voise şi Miranda cea nebună să-l înghită pe Cristi, ca să-l aibă în ea şi numai pentru ea. Oricât îşi ascundea privirea, tot îşi dădea mereu în petec şi asta îl scotea din fire pe Rechin. Rechin? Cristi rechin? Rechinul era ea, Miranda, care-i pândea orice mişcare, îi da mereu târcoale, era întruna gata să-l înhaţe. Oricât se-nvăluia în zâmbet şi lumină, talazurile înspumate din Marea ei lăuntrică tot răzbăteau pân' la urechea lui. Cerca s-o îmblânzească, cu răbdare; blândeţea lui nemărginită, însă, se preschimba brusc în mânie, de câte ori îşi dădea seama că munca îi era zadarnică şi că sălbătăciunea oricând putea sări asupra lui.

— Lup în piele de oaie!…

Mica sălbătăciune ce i se gudura, supusă, la picioare, lingându-i mânile şi faţa, şi scheunând de bucurie că-l zăreşte; însă urlând, zbătându-se şi sărind pe pereţi, de-ndată ce se vedea singură-n cuşca, cu groaza că stăpânul nu mai vine. Ar fi vrut să-l urmeze pretutindeni, să-l aştepte la uşi şi la colţuri de stradă, flămândă, nedormită, păzindu-l zi şi noapte; dar, neîmpăcându-se cu gândul că el ar mai putea iubi şi altceva, că timpul lui l-ar mai da altora, că ar putea s-o uite chiar pentru un timp.

— De ce te duci? Mai stai!…

— Nu te-am găsit la telefon! Unde erai?

— Nu mergi cu mine? Ai inimă să mă laşi singură?

— Când vii? De ce nu vii? Pentru ce n-ai venit?

Când s-a întors în vara ceea, de la munte, pe neaşteptate şi i s-a dat răspuns de la serviciul lui că e în concediu şi n-a mai dat pe la birou

de-o săptămână, a fost adevărată tragedie.

— Ei, ce-i? i-a spus el, după o oră.

— Unde ai fost?

— La ştrand.

— Dar mi s-a spus c-ai plecat în concediu!

— Dobitocii! Lasă că le-arăt eu lor!…

Dar gheara îndoielii lăsase rană adâncă şi dureroasă în fiinţa ei.

— Aaş, fără pic de încredere, este greu de trăit!… spusese el, cu bucuria revederii stinsă.

— Te cred!… strigase ea, înspăimântată.

— Da, ştiu, se vede după faţa ta… Parcă te-ai fi întors de la înmormântare!…

Nu trebuia să-i semăn. Miranda cea vanitoasă, ce se credea excepţie şi se-ncăpăţina să prelungească la infinit o legătură ce-ameninţa să se dezlege, îşi propunea un rol faţă de Cristi: să-i iasă înainte zâmbitoare, să-şi izgonească lacrimile-n scoici şi să le dea la fund, să poruncească inimii să bată liniştit, nu ca nainte de furtună, să nu-l întrebe nimic, să nu-l apese cu grijile şi păsurile ei, să nu-i telefoneze şi nici să nu aştepte telefoane, să nu-l mai întovărăşească până la poartă, întârziind c-o clipă despărţirea, să-şi facă singură programul, să iasă să se plimbe fără dânsul, să plece în vacanţă fără să-l consulte. Stătea cuminte lângă el, silindu-se să se gândească la munca lăsată în atelier, veghindu-i liniştită somnul; şi-n loc de rugăciune, spunea mereu şi seara la culcare şi dimineaţa la sculare:

— N-aştept nimic. Nu cer nimic.

Da, domnule inspector, aş vrea să-mi fie de-ajuns nodul mânilor noastre împreunate, prin somn, pe când stăm liniştiţi alături, pe-o după masă albă, tainică şi mută. Să mă hrănesc cu o privire duioasă oprită asupra mea, sub care să-nfloresc ca rozii tamarixi în primăvara. Să mă alint sub gestul lin al mânii sale care îmi ciufuleşte părul, ca sălciile aromate sub adierea suflului călduţ de mai. Să mă pot bucura de la distanţă de prezenţa lui, aşa cum mă gândesc la Mare, când sunt în altă parte decât ea, cu sentimentul neasemuit de dulce că mă aşteaptă, că e acolo, că ne vom revedea; pe când şoptesc încet, să nu m-aud decât eu însumi:

— Sunt fericită că exişti!

***

— Mda, foarte frumos şi înduioşător, – mă întrerupe cu glas acid inspectorul. Însă. De unde pot să ştiu că ăsta-i adevărul?

— C-am omorât-o eu?

— Da. Poate s-a sinucis? Ori poate c-a murit din rana primită de la Cristi Ismail? În orice caz, el este autorul moral al crimei, căci, dacă n-o lovea atuncea, în memorabilul nouăsprezece fevruar, n-ar fi murit, ori, dacă vreţi, n-aţi fi ucis-o dumneavoastră.

— Şi-atunci?

— Atunci, înseamnă că o luăm de la-nceput. Eu vreau preciziuni, vreau fapte, nu divagaţii poetice, parabole şi fantasmagorii. De pildă: aş vrea să ştiu cum a-nceput povestea?

— M-am aruncat în apă, am înotat vreo treisprezece metri şi, când am vrut să mă las în picioare, să m-odihnesc, am dat de-un gol fără de fund. Vi s-a-ntâmplat vreodată aşa ceva? Să dai de-un gol fără de fund, să te simţi suspendat între cer şi pământ, cu rădăcinile tăiate, ca o epavă pe care-o scoate apa din adâncuri? Am început să strig şi să mă zbat, să dau cu disperare din mâni şi din picioare… până m-au auzit cei de pe mal şi a venit Rec înaintea mea, de m-a scos pe nisip…

— Ce-i asta? Vă bateţi joc de mine? E o poveste pe care parcă mi-aţi mai spus-o.

— Se poate; eu însă vă răspund la întrebare. Precis, cum aţi dorit.

— Binee… atuncea, tot precis: cu ce haină eraţi… în mare? Ori eraţi despuiată?

— Aveam o haină de mătase verde cu floricele roz, însă, fiind colantă şi, cum era şi foarte cald, de năduşisem, aş putea afirma că eram goală…

— Binee… A treia întrebare: aş vrea să ştiu cât a durat… baia?

— Până în zori, când musafirii au plecat acasă.

— A patra întrebare: ce cânta… Marea, în tot timpul acesta?

— Rockuri. Slowuri, twisturi… dar mai cu seamă „You and Me”.

— Şi aţi băut din plin… apă sărată?

— Eu două-trei pahare. Atât.

— Şi Cristi Ismail?

— A! El mai mult. N-aş putea spune cât. Avea mână fierbinte şi ochi înfierbântaţi.

— Bravo!… Şi altceva?

— Nimic.

***

Dar câte dintre „nimicurile” acestea nu zac în adâncimile fiinţei noastre, neştiute de nimeni, ba chiar şi pentru noi refuzând uneori să se ridice la lumină, să le putem privi şi pescui. Te uiţi la Marea Neagră, pe-o zi fără vânt, senină, când nesfârşita-i suprafaţă e ca un imens abajur verde iluminat pe dinlăuntru, ori pe-o zi liniştită cu

nouri groşi, când e decolorată, aproape de culoarea apei de băut. – privind întinderea-i banală, care abia de-şi mişcă, alene, valurile, ca într-un *ralenti* – îţi vine greu să crezi că în adâncurile ei se află atâtea minunate flori vii, unele dând din cozi şi aripioare, altele fluturând firave tufe de lăbuţe, ori pur şi simplu plutind ca nişte paraşute mici. Prin umedul văzduh care le leagănă. O lume-ntreagă de fantasme colorate ascunse de priviri, care, doar pe furtună, împinse de talazuri furioase, de-s aruncate pe mal. Amestecate cu nisip, cu pietre, bărbi şi mustăţi de alge şi felurite alte gunoaie, pe care Marea le-a răscolit din vechile-i morminte de la fund. Căci, ca şi noi, şi Marea Neagră moare încetul cu încetul; şi ea-şi ridică cerul ei viu tot mai deasupra, tot mai la suprafaţă, pe când în urmă, în adâncu-i neguros, straturi-straturi se-aşează tot mereu, unele peste altele. Ele au tihna vânturilor, căci blestemata, neistovita frământare a talazurilor le răscoleşte şi jefuieşte întruna; într-o zi pe cel galben, într-alta pe cel verde, uneori pe cel roz, adeseori pe cele vulgare, cenuşii, şi-arareori pe cele mov. Care-s criteriile acestor răscoliri, ce fel de vânt, de unde şi cât de tare trebuie să bată acest vârtej fără de pietate pentru cele înmormântate de cine ştie când, – poate de la zidirea lumii –, n-am înţeles şi nici nu cred că e ceva de înţeles. Furtuna vine, răscoleşte în adâncimi şi scoate ce nu te aştepţi la suprafaţă: oscioare, moaşte şi gunoaie amestecate cu flori miraculoase şi uneori unice.

Şi mă întreb: ce floare a ieşit din funduri de talazuri răscolite, atunci când, pe balcon, am stat alături, strânşi unul într-altul? În acea zi şi-n zilele din acea vreme, Marea mea intimă fusese când violetă-arămie, cu valuri mocnite şi ascunse zbătându-se pe loc, când aburită cu palide sclipiri fugind pe unde ca nişte verzi tulpane străvezii, când ca de sticlă de culoarea turcoazelor… Ce s-a-ntâmplat în noaptea ceea, ca-n zori, din neguroasele adâncuri, să iasă floarea aceea miraculoasă, roşie ca focul, mare cât o planetă, care să stea uitându-se la noi ca o fiinţă vie, în vârful unei raze de lumină? Se vede că timpul adormise, ori moţăia alăturea de noi, pe largul balcon cu stâlpi al casei din Constanţa, desigur obosit ori puţintel mahmur, după o noapte de petrecere cu gălăgie, dans şi zăpuşeală – căci floarea răsărită din mările misterioase sta neclintită, deasupra aburitelor talazuri, şi strălucirea ei ne făcea să clipim des şi iute, pe când razele roşii ce ne-atingeau, ca nişte mâini fierbinţi, ne-nfiorau de-o negrăită şi tainică plăcere. Stam şi priveam floarea aceea minunată a unui soare ce se umflase dintr-odată, ca un balon imens, şi care, în joacă ori într-o clipă de scrânteală, se încăpăţâna să stea în loc şi să se uite la noi, urcat pe gardul de ostreţe al zorilor… Noroc ori nenoroc că timpul, trezit de zarva chefliilor care se pregăteau de ducă, i-a dat drumul din sfori. Atunci, brusc, floarea miraculoasă s-a repezit în sus, spre cer, de unde, curând, ne-a făcut semn de rămas bun, ca o micuţă minge

trandafirie cu care ne-am fi jucat, într-un neverosimil vis de-o clipă.

Dar, de gunoaiele care fuseseră zvârlite împreună cu soarele nebun ori beat, de către năzdrăvanul talaz al lăuntrului meu, pe ţărmul acela al unui răsărit, de ele nu-mi mai aduc aminte şi, chiar dacă aş fi cules atunci câteva pietre ori cioburi de oale pe care le-aş fi pus prin buzunare – cum fac de obicei – nu mai ştiu pe unde-or fi zăcând, prin care strachină ori tavă de pe prichiciul bibliotecii mele memoriale; oricât ar fi ele de colorate, oricât de curioase ca formă, oricât de blânde la pipăit, pe lângă floarea aceea roşie, fierbinte, ce ne veghea ca pe doi prunci în leagăn, nu sunt decât bucăţi vulgare de roci, de marmură şi cărămidă, ori moaşte ale unei cetăţi demult apuse.

Dar, ca şi un pescar pornit cu barca-n larg care, în loc de guvizi, stavrizi ori aterine, n-a agăţat într-un cârlig decât o rază de lumină, un nor trandafiriu, ori poate-un vis miraculos – şi noi, întocmai ca şi el, după ce am mărturisit prozaic aventura, la întrebarea cheie:

— Şi altceva?

Am da acelaşi răspuns absurd:

— Nimic.

Da, domnule inspector, care-ai vrea să-mi dai buzna în suflet, – aşa cum ai intra, forţând de e nevoie uşa apartamentul meu din Constanţa –, tot ce-ai găsi, după ce-ai răscoli intimitatea unui ciorap uitat pe-o margine de pat, a unei perne ce mai păstrează forma capului meu ce-a odihnit pe ea, a unei haine spânzurând pe-un scaun – ca un alter-ego al meu ce-a părăsit pentru o vreme trupul –, ori a unei batiste mototolite poate de lacrimi, tot ce-ai găsi pus la păstrare, prin sertare ori într-o veche besactea de bronz înfăţişând o gură de leu, ar fi aceste „nimicuri”, ce n-ar putea să te ajute în ancheta dumitale. Ce-ai putea face, de pildă, c-un sărut, c-o strângere de mână, c-o luare de umeri? Da, c-o luare de umeri, care e mult mai preţioasă pentru mine ca cel mai scump inel cu briliante, o poliţă de-asigurare ori un carnet de cec cu totul excepţional. Şi-apoi, la drept vorbind, nici n-aţi găsi-o, chiar dacă aţi căuta-o prin tainicele locuri, căci o am pururea asupră-mi: e ca o transparentă, uşoară, mătăsoasă eşarfă, pe care-o port pe umeri; numai arareori o smulg; dar şi atunci, aşa mototolită de furie, o pun în buzunar…

— Nu poate fi un corp delict? poate c-aţi întreba.

— Poate că da, mai ştii? aş râde eu.

— Cine va dat-o?

— Tot Cristi Ismail.

— Când?

— Dimineaţa-n zori, după petrecerea aceea…

— Aşa, în văzul tuturor? Abia vă cunoscuseră̆ţi.

— Da, da, aveţi dreptate; mi-am pus şi eu, atuncea, întrebarea… dar Cristi mi-a răspuns din ochi că n-avea nicio importanţă.

— A văzut cineva?

— Poate că da; da, cred că da; însă, vă-nchipuiţi ce importanţă poate avea o mărturie a unei cete de nebuni ce petrecuseră o noapte-ntreagă? Dacă l-ai întreba pe cel care-şi încheiase jacheta-n spate şi-şi spânzurase fularul fetei, cu care era la braţ, de gât, ca pe-o fantastică şi roză coamă transparentă, – ce crezi că şi-ar aduce-aminte? Ori, ce-ar putea să-ţi relateze fata, care împrumutase şapca şi sacoul de la locotenentul de marină, în timp ce acesta avea pe umeri mantoul ei portocaliu şi-n cap bereta-i verde? Ori, ce-ar putea să-ţi spuie tinerelul cel blond cu ochi albaştri, care purta surtucul bleumarin direct pe piele şi mergea grav, foarte încântat de sine însuşi?

— Aha! Fusese o orgie!

— Aş! Da' de unde! Erau cu toţii tineri, la vârsta când ţi se pare că toată lumea e a ta: şi-ntinsul Mării abia sculată din aşternutul ei de ceţuri alburii şi cerul limpede fără de nour şi-ntreg văzduhul proaspăt şi răcoros, care te îmbia în apa-i vie.

— Atunci, mă puteţi lămuri doar dumneavoastră?

Să lămuresc? Dar, dragă domnule inspector, eu nu pot face asta decât dacă sunt singură, în faţa Mării, ca acuma, şi îndrăznesc să port eşarfa năzdrăvană, care mă face să mă simt mică şi fragilă, ca acel Degeţel ori Neghiniţă gata să între în buzunarul lui Cristi, dac-ar avea el chef. De-atuncea chiar, din clipa ceea, când mi-a trecut braţul pe umeri, ca să-mi puie eşarfa, m-am simţit dintr-o dată ca un copil ce are nevoie de protecţie. De-aceea mi-a şi spus, blând:

— Hai, fii cuminte şi întoarce-te!

Şi eu l-am ascultat numaidecât, deşi aş fi dorit să-i întovărăşesc de-a lungul falezei până departe, cine ştie unde!

Acum când mă gândesc, văd bine că încă decuseară fularul cu pricina era în buzunarul celui pe care îl numim noi, în joacă, „inculpat"; căci altfel, pentru ce l-am ascultat, când mi-a spus doar atât:

— Ai plâns? Hai, şterge-ţi ochii şi nu te mai gândi la el!

Vedeţi, stimate domnule inspector? Pe el ar trebui să-l folosiţi când vreţi să dezlegaţi enigme. Da, o să ziceţi că era natural să vadă cineva c-am lăcrămat, observând ochii încă umezi, roşii? Foarte frumos, nici vorbă că aveţi dreptate; dar, mai departe? Credeţi cumva c-a auzit tot ce telefonasem? Eroare! Pusesem receptorul înapoi pe furcă, când l-am văzut cum se apropie de mine, venind cu pasu-i legănat de-a lungul coridorului. A, da; putea, desigur, să-şi imagineze că lucrul cel mai natural din lume e ca o fată să telefoneze celui iubit, chemându-l cu stăruinţă la petrecere? Bine, să zicem că şi-aici aveţi dreptate; cu-atât mai mult cu cât pleoapele-nroşite de plâns nu-s totdeauna la fel, la aceeaşi persoană. N-aţi observat până acuma asta? Mă mir. Pleoapele din seara aceea, care primiseră, în adevăr, un răspuns negativ la o

cerere arzătoare, erau pleoape de om ce suferă din dragoste şi Cristi a văzut dintr-o privire asta. Dar, chiar de admitem c-aţi fi ghicit şi dumneavoastră, ca şi el, că-n seara aceea dezamăgirea dragostei îmi înroşise ochii; dar că mă-ncăpăţânam să mă agăţ de-un om care nu mi se potrivea, că îmi pierdusem zădarnic şi timp şi energie căutând să sar peste o prăpastie de netrecut – aceasta cred că nu-i la fel de lesne de citit în nişte ochi care au lăcrămat?

M-a prins de mână şi eu, supusă, i-am urmat. Eşarfa pusă peste umeri, în zori, n-a fost decât o simplă formalitate, să zicem „un simbol".

— Şi, într-adevăr, nu-l mai văzuseră până atunci m-ar întreba, poate, acel straniu anchetator.

— Pe cine? Pe Cristi Ismail? Nu-l mai văzusem, dar auzisem de el…

— Era un personaj de marcă?

— Nu.

— Frumos?

— N-aş putea spune.

— Un straşnic dansator?

— Nici gând.

— Un cavaler care ştia să-nvârtă complimente?

— Nici atâta.

— Atunci… spiritual?

— Nu. Ager, însă, şi bun observator. Când mă privea, mi se părea că-s străvezie. Ştiţi, când am dat atuncea telefon lui Dima… Nu, nu, vă rog să nu mă întrebaţi nici cine-i Dima, nici pentru ce n-a vrut să vie la chemarea mea şi nici care erau neînţelegerile dintre noi. De ce să răscolim grămada de gunoaie zvârlite de talazuri, pe plaja dinlăuntru! nostru? E ca şi cum am ridica toţi crabii aruncaţi de apă pe nisipul plajei şi am cerca să-i înviem, aruncându-i înapoi cât mai departe, în Mare. Eu am făcut de multe ori aşa, zădarnic. Da, crabii amestecaţi cu scoici, nisip şi ierburi, ai amintirilor ce zac în soarele necruţător al conştiinţei noastre şi care tot mai mişcă. Încleiat, câte-un picior, când îi atingem, degeaba am cerca să-i aruncăm în valuri, că s-ar întoarce exact în punctul din care au plecat..

Mult mai interesant ar fi; prea onorate domnule inspector, dacă v-aş spune că-n noaptea ceea de iunie, când am primit eşarfa de care vă vorbeam, eu şi cu Cristi Ismail am devenit complici. Îndată aţi ciuli urechile şi v-aţi gândi ce lovitură puneam oare la cale? Cristi mă privea enigmatic; simţeam că vrea să-mi spuie lucruri pe care ceilalţi din jur să nu le bănuiască, nici cum să le audă. Taina era atât de primejdioasă, că nicio precauţie nu părea de prisos. Nu trebuia măcar să fim văzuţi dansând mereu, de-aceea, Cristi, din când în când, schimba partenera. Îndată însă, se-apropia din nou de mine şi iar

cerca să-mi spuie ceva care făcea să-mi bată inima… Părea sigur că voi primi să-i fiu complice, mă şi considera ca făcând parte din acel tainic, primejdios complot ce se punea la cale. Dovadă că la plecare mi-a spus, ca şi cum ar fi fost un lucru de mai înainte hotărât:

— Atuncea. Ne vedem peste o săptămână?

— Aşa târziu? am spus eu, fără voie.

— Poate şi mai devreme. Să vedem.

Şi-n adevăr, că peste patru zile, a şi venit la Eforie, unde m-am dus şi eu, şi unde ne-a întovărăşit şi-acea complicitate ce vă intrigă, desigur, domnule inspector; dar nu în felul în care mă intriga pe mine, făcându-mi inima să bată ca o locomotivă ce urcă-n pantă mare şi dându-mi curioase frisoane, şi reci şi calde, ca-n începutul primăverii, când soarele pe-o nară suflă cald şi pe-alta rece? Şi-aveam dreptate să fiu aşa de agitată, nu găsiţi? Habar n-aveam ce se punea la cale.

— Un fals?

— Escrocherie?

— Un furt?

Nici vorbă, detectivul din dumneavoastră ar merge mai departe:

— O spargere de bancă?

— O crimă?

La nicio întrebare nu puteam da răspuns. Şi, în emoţia şi-ngrijorarea ce mă stăpânea, mi se părea că toată lumea ne priveşte suspicios, întoarce capul după noi, şopteşte chiar, în urma noastră. Erau, desigur, păreri; poate că unii se uitau la noi doar pentru că mergeam ţinându-ne de mână? Ori, poate, fiindcă ochii noştri lunecau peste ei ca pe nişte ziduri ori stâlpi, care ar fi făcut picioare şi ne-ar fi împiedicat din mers? A, da! Poate că îşi închipuiau că suntem doi îndrăgostiţi! Ce ziceţi, domnule inspector?

Da, înţeleg că dumneavoastră nu vă puteţi, desigur, pronunţa într-o poveste încâlcită ca asta, fără a audia vreo câţiva martori oculari. De pildă casa, casa aceea din Constanţa, ea v-ar putea, nici vorbă, da multe lămuriri, căci ne-a privit atent în noaptea ceea, stând neclintită între ziduri nalte. Ea poate să-şi aducă aminte cam câte grade aveau mânile noastre transpirate, câte carate ochii noştri de hoţi de giuvaieruri şi tactul cronometrului unic, care bătea în inimile noastre… Ce-ar fi să mergem s-o găsim pe casa cu balcon deasupra Mării şi, pătrunzând în atmosfera ei intimă, să regăsim senzaţii preţioase uitate pe-un colţ de canapea, vorbe agăţate pe-un colţ de draperie, pe lemnul balustradei ori pe divanul mare îmbrăcat în rips portocaliu cu flori?

Casa? Dar casa nu mai este în fiinţă. În locul ei, se-nalţă un bloc cu opt etaje… Casa în care s-a hotărât complicitatea mea cu Rec a fost de multă vreme demolată, domnule inspector!

Era un han în care doi călători din două colţuri ale lumii se

întâlniseră din întâmplare, într-o noapte şi – bătând palma – încheiaseră un pact. Şi-acuma, faianţa albă din bucătărioara care-l văzuse pe bărbat cu râşniţa în mână şi c-un şăluţ negru pe umeri iar pe femeie oficiind cu un ibric ş-o lingură cu coadă lungă cafeaua rituală, poate că zace pe undeva făcută ţăndări? Ori câte-un ochi stingher al ei se uită, căutându-ne, prin cine ştie ce apartament al noilor clădiri, poate chiar în acel bloc cu opt etaje, care a profanat locul pe care a căzut eroic bătrâna casă cu cerdac de lemn? Poate că povestesc câte ceva vechile cărămizi schiloade, rămase după urma atacului în care se prăbuşiseră, dar nimeni nu le înţelege? Poate perdeaua mare din sala în care se dansase atunci mai flutură pe undeva, la vreo altă fereastră, şi-n gestul ei prietinos şi ospitalier mai e ceva din calda complicitate pe care ne-o acorda, atunci, nouă – necunoscuţi de-o clipă, care trecuseră pe lângă ea, îmbrăţişaţi şi încărcaţi de taine? Ori poate şi perdeaua mucezeşte prin fundul unei lăzi, dea-a valma cu draperiile albastre şi verzi pe care degetele noastre le-au atins – lăsând amprente nevăzute de ochiul liber? Aş fi dorit ca peste mii şi mii de ani, – ca acel sarcofag găsit anul acesta în săpăturile de la Calatis –, povestea acelei nopţi ciudate să se păstreze peste veacuri şi s-o găsească un poet-arheolog, intactă: cu toate giuvaierurile, ulcioarele, oglinzile, sandalele şi moaştele acelei case care a existat cândva… Dar asta nu se poate, cenuşile primului nostru han vor fi zburat pe vânt, – la fel cum şi fiinţa cenuşii noastre lăuntrice se scurge încet, încet, că până la sfârşit rămâne în picioare doar forma noastră exterioară, pe dinăuntru goală, ca o păpuşă de celuloid ori un arbore găunos, pe care o zbatere de vânt mai tare îl doboară. Aş vrea măcar ca floarea aceea miraculoasă din primul nostru răsărit de soare să stăruie prin veacuri, să se pietrifice şi să rămâie atârnată în ostreţele zorilor, – ca un imens şi roş ulcior, într-un par din basmele copilăriei…

***

Dar unde-ai dispărut, inspectore fantomă? Văd că sunt singură, pe pietrele fântânii părăsite, privind la apa Mării, ce fierbe mocnit în cazanul albiei ei adânci şi nesfârşit de largi, atât de largi că ochii nu-i cu putinţă s-o cuprindă. Stau şi mă uit la spuma ce dă pe dinafară, umezind plita încinsă a plajei aurii, pe când urechile primesc, tocmai de-acolo, de departe, chiuiturile şi răcnetele nunţii din sat şi inima-mi zvâcneşte în piept, stăpânind clipele ce vor cu orice chip s-ajungă cât mai curând la telefon.

— Alo!

— Alo!

— Vii sâmbătă?

— Nu pot. Mi-e imposibil.

— De ce?

— Îţi spun când ne vedem.
— Atuncea… săptămâna viitoare?
— Poate… mai caută-mă. Joi, cu telefonul. Salul!
— Salut!

---- Sfârşit ----